

Piotr Lewiński

Oto polska mowa

Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego

Recenzent: Waldemar Martyniuk

Opracowanie kolaży: Beata Zdęba
Redaktor Wydawnictwa: Lidia Krawiec
Redaktor techniczny: Iwona Sinicka

Współfinansowane przez Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej
ze środków Republiki Federalnej Niemiec

Mitfinanziert von der Stiftung für Deutsch-Polnische Zusammenarbeit
aus Mitteln der Bundesrepublik Deutschland

© Copyright by Piotr Lewiński 2001

ISBN 83-229-2012-1

Skład i łamanie wykonano w Wydawnictwie Uniwersytetu Wrocławskiego Sp. z o.o.
Wydrukowano we Wrocławskiej Drukarni Naukowej PAN im. S. Kulczyńskiego Sp. z o.o.

WSTĘP

Niniejszy podręcznik jest podręcznikiem komplementarnym, przeznaczonym dla cudzoziemców średnio zaawansowanych w nauce języka polskiego, którym nieobce są już podstawy polskiego systemu gramatycznego. Stąd mniej tu *stricte* gramatycznych ćwiczeń i szczegółowych objaśnień; ten podręcznik ma inne cele – ma pomóc w zdobywaniu sprawności komunikacyjnej oraz kształcić kompetencję leksykalną. Dlatego też znajdują się tu ćwiczenia leksykalno-stylistyczne, ćwiczenia na rozumienie tekstów pisanych, ćwiczenia dialogowe, idiomy, uzasadnianie własnego stanowiska, ćwiczenia w pisaniu etc. Wyjątkiem jest rozdział zatytułowany RUCH, poświęcony najtrudniejszemu zagadnieniu, z jakim spotykają się uczący się języka polskiego i to niezależnie od stopnia zaawansowania – aspektowi i prefiksom czasownikowym.

Wiele zadań przeznaczonych jest do realizacji w małych, 2-3-osobowych podgrupach – tak jest z większością ćwiczeń leksykalnych, gdzie studenci, zanim sięgną do słownika, powinni wymienić się swoją znajomością poszczególnych słów i zwrotów, a także z ćwiczeniami polegającymi na uzupełnianiu replik dialogowych, gdzie podział na podgrupy rekonstruuje różne partie można wykorzystać do stworzenia nowego dialogu, który studenci będą musieli dopracować pod względem spójności semantycznej i stylistycznej. Niniejsza książka nie jest więc samouczkiem – pomyślana jest raczej jako podręcznik lektoratowy, do wykorzystania w grupie pod kierunkiem nauczyciela czuwającego nad procesem nauczania, korygującego błędy i pomagającego w znalezieniu najlepszej formy wyrażenia myśli po polsku.

Układ podręcznika jest topiczny – nie wynika to z chęci podporządkowania za wszelką cenę materiału tematowi, ale jest konsekwencją przyjętego założenia – ćwiczenia sprawności komunikacyjnej; łatwiej jest bowiem gromadzić słownictwo związane z określonym tematem i rozmawiać, utrwalając poznane zwroty. Dodatkową zaletą takiego układu jest satysfakcja studentów, którzy czują, że coraz sprawniej mówią i coraz więcej rozumieją – tym bardziej że poszczególne tematy dotyczą spraw zwykłych, z którymi każdy spotyka się na co dzień.

Teksty zostały dobrane tak, aby dać możliwie szerokie spektrum stylistyczne polszczyzny – od łatwych wierszyków dla dzieci, które powinny być zrozumiane w całości, do dość trudnych tekstów, gdzie ważne jest uchwycenie sensu, a nie przetłumaczenie każdego słowa; dalej – od Kochanowskiego (*Na zdrowie*) po brukowe artykułiki z prasy, w których roi się od wyrażen potocznych. Większość tekstów jest oryginalna – pochodzi z czasopism „Jestem”, „Twój Weekend”, „Detektyw Dolnośląski”, z gazet „Wieczór Wrocławia”, „Gazeta Robotnicza”. Część tekstów została napisana specjalnie do celów dydaktycznych. Inspiracją niektórych rozwiązań oraz ćwiczeń były pomysły wykorzystane w innych podręcznikach, m.in. przygotowywanych w Instytucie Polonijnym UJ.

Jednym z istotniejszych elementów są pytania i problemy do dyskusji – niektóre są stawiane dość przewrotnie, ale to właśnie one mają prowokować do mówienia, do aktywności językowej. Wiele z nich może (i powinno) służyć jako temat wypowiedzi pisemnej.

Immanentną częścią każdej jednostki są ilustracje; po pierwsze – i najważniejsze – stanowią materiał dydaktyczny, po drugie – kojarzenie słowa z obrazem ułatwia zapamiętywanie, a po trzecie – ożywiają i uatrakcyjnają tekst.

Pozostaje problem braku objaśnień oraz ćwiczeń gramatycznych i – może nawet w większym stopniu w przypadku podręcznika tego typu – słowotwórczych, które świetnie mieściłyby się w tym modelu. Jednak równie dobrze mieści się tutaj składnia i w łatwy sposób wracamy do mówienia o języku. Stąd brak eksplikacji metajęzykowych – dociekliwy uczeń sam dostrzeże pewne prawidłowości, o które zawsze może zapytać nauczyciela lub sięgnąć do gramatyki języka polskiego. Poza tym istnieją inne podręczniki o nastawieniu gramatycznym i warto, a nawet trzeba z nich jednocześnie korzystać. Nie ma bowiem podręcznika ani idealnego, ani uniwersalnego. Są tylko takie, które lepiej lub gorzej realizują założony cel – tutaj jest nim kształcenie sprawności komunikacyjnej.

Autor

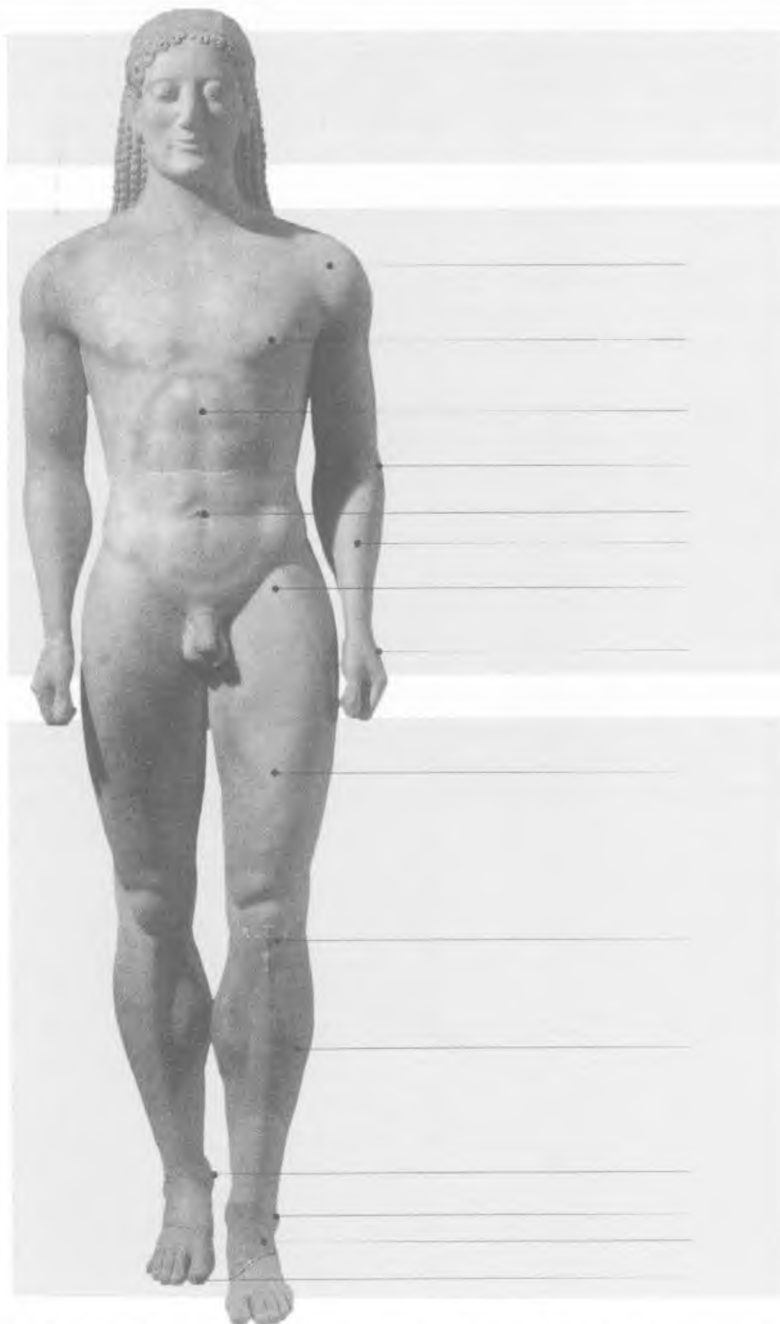
LUDZIE

1. Które części ciała potrafisz nazwać?

głowa

tulów

nogi

2. Podane niżej przymiotniki podziel na odnoszące się do wyglądu człowieka i na odnoszące się do charakteru człowieka (skorzystaj ze słownika!):

miły	wesoły	zgrabny	nieśmiały	pewny siebie
ładny	wysoki	szczupły	elegancki	sympatyczny
młody	szczerzy	spokojny	pracowity	wysportowany
mądry	smutny	czarujący	inteligentny	odpowiedzialny
atrakcyjny	przystojny	przygarbiony	zadbany	niski

WYGLĄD

CHARAKTER

3. Do podanych wyrazów dopasuj antonimy z ramki:

hojny	obludny	pewny siebie	podły	pracowity
próżny	radosny	subtelny	tchórzliwy	wrażliwy
a) nieśmiały –	f) ordynarny –			
b) szczery –	g) skąpy –			
c) szlachetny –	h) okrutny –			
d) skromny –	i) leniwy –			
e) odważny –	j) ponury –			

4. Podane niżej wyrazy podziel na grupy o podobnym znaczeniu:

ładny	zdolny	niemądry	gorliwy	brzydki
piękny	okropny	mądry	głupi	inteligentny
pilny	śliczny	nieładny	tępy	pracowity

.....

.....

.....

5. Uzupełnij zdania według podanych wzorów:

a) wzór:

Dziewczyna, która ma niebieskie oczy, to dziewczyna o niebieskich oczach.

Kobieta, która ma jasne włosy, to .....

Mężczyzna, który ma dużą brodę, to .....

Pan, który ma miły głos, to .....

Dziecko, które ma smutne oczy, to .....

b) wzór:

Dziewczyna, która ma niebieskie oczy, to niebieskooka dziewczyna.

Chłopiec, który ma jasne włosy, to .....

Dziewczyna, która ma długie nogi, to .....

Kobieta, która ma zielone oczy, to .....

Starzec, który ma siwe włosy, to .....

6. Opisz:

a) swoją przyjaciółkę (przyjaciela);

b) swoich rodziców (dzieci, brata, siostrę);

c) najładniejszego człowieka, jakiego możesz sobie wyobrazić;

d) najbrzydszego człowieka, jakiego możesz sobie wyobrazić.

7. Przyjrzyj się postaciom przedstawionym na rysunku i spróbuj połączyć je z właściwym opisem. Które z tych osób możesz połączyć w pary?

MONIKA ma 19 lat i jest zgrabną, wysportowaną brunetką. Jest studentką pierwszego roku anglistyki i czasem lubi ubierać się niekonwencjonalnie. Mieszka w akademiku, a do skromnego stypendium dorabia opieką nad dzieckiem.

EWA ma 25 lat i jest niebieskooką blondynką o kręconych włosach. Od czterech lat jest żoną Pawła, z którym ma trzyletniego syna. Pracuje jako pielęgniarka w szpitalu.

ALICJA ma 32 lata i jest bardzo elegancką szatynką, zawsze nienagannie umalowaną i ubraną. Prowadzi dużą firmę handlową, więc dużo czasu spędza poza domem. Jest żoną Andrzeja i matką dwojga dzieci – siedmioletniego syna i o dwa lata młodszą córkę. Mieszkają w dużym domu w dzielnicy willowej.

MARIA ma 35 lat i jest sekretarką. Po nieudanym, na szczęście bezdzietnym, małżeństwie żyje samotnie. Chodzi zawsze krótko ostrzyżona i bardzo skromnie ubrana. Mieszka razem ze swoją matką w starej kamienicy.

JACEK ma 22 lata i jest wysokim, szczupłym młodzieńcem o dość ekstrawaganckim stylu bycia. Studiuje prawo i ma tylko dwie miłości w życiu – Monikę i samochód, który dostał w prezencie od ojca. Mieszka z rodzicami w starej dziewiętnastowiecznej willi.

ANDRZEJ ma 33 lata, jest wysokim, przystojnym brunetem. Pracuje jako informatyk-programista, w związku z czym może siedzieć w domu, co uwielbia, ponieważ jest z natury domatorem. Chętnie zajmuje się dziećmi i ogrodem.

PAWEŁ jest czarnowłosym, wąsatym trzydziestolatkiem o ciemnej cerze. Jest lekarzem, a ponieważ zawsze jest uśmiechnięty, wszyscy go lubią. Mieszka z żoną i dzieckiem w trzypokojowym mieszkaniu w bloku.

KRZYSZTOF ma 36 lat, jest blondynem i wszyscy uważają go za dziwaka. Mieszka samotnie w kawalerce i zajmuje się tylko swoją pracą – jest biologiem. Nigdy nie był żonaty i utrzymuje jedynie kontakty towarzyskie ze swoim przyjacielem z czasów studenckich.

2.

I.

8. Uzupełnij poniższą tabelkę:

	WIEK	STAN CYWILNY	DZIECI	PRACA	MIESZKANIE
MONIKA					
EWA					
ALICJA					
MARIA					
JACEK					
ANDRZEJ					
PAWEŁ					
KRZYSZTOF					

9. Porozmawiaj z koleżankami i kolegami w grupie, starając się dowiedzieć o nich jak najwięcej. Sporządź krótką charakterystykę wybranej osoby, nie wyjawiając jej imienia, tak aby inni studenci mogli odgadnąć, kogo dotyczy twój opis.

10. Poniższe fragmenty bajki zostały pomieszczone. Spróbuj ustalić poprawną kolejność:

– Niechaj każda z was obdarzy małą księżniczkę jakimś cennym darem według swej możliwości i chęci!

– Ja daję ci czar piękności i mocą swoją sprawię, że każdy, kto ujrzy twoją twarz, pomyśli, że jest ona tak cudna, jak wiosenny kwiat.

A na to królowa:

To rzekłszy, królowa wróżek pochyliła się nad śpiącą dziewczynką i dotknawszy rękami jej serca, powiedziała:

Ze górami, za lasami, za siedmioma rzekami, w dalekiej krainie czarów, przy kołobce małej księżniczki zebrały się dobre wróżki ze swą królową. Otoczyły śpiącą księżniczkę i zaczęły się jej przyglądać. Wtedy królowa wróżek powiedziała:

Na to pierwsza wróżka, pochylając się nad uśpioną dziewczynką, wypowiedziała następujące słowa:

– Bądź dobra!

Księżniczka i wróżki

Królowa wróżek zamyśliła się na chwilę, po czym, zwróciwszy się do wróżek, tak zaczęła mówić:

Ja dam ci piękną i wysmukłą postać młodej palmy – powiedziała trzecia.

– Piękno ludzi i kwiatów wędnie. Urocze oczy gasną wraz z młodością, a i w młodości często zaćmiewają się łzami. Wicher łamie i ugina palmy, a starość pochyla wysmukłe postaci. Kto nie rozdziela złota między ludzi, ten budzi ich nienawiść i ściąga na siebie nieszczęście, a temu, kto rozda swe złoto, zostanie pustka w skarbcu. Przeto nietrwale są wasze dary.

– Ja – rzekła druga wróżka – dam ci oczy przeźroczyste i głębokie jak toń wodna.

– Cóż jest trwałego w człowieku? I czymże ty ją obdarzysz, o królowo nasza? – pytały wróżki.

– A ja – mówiła czwarta – dam ci wielki złoty skarb, dotychczas ukryty w ziemi.

Ja jej dam dobroć. Słońce jest wspaniałe i jasne, ale gdyby nie ogrzewało ziemi, byłoby tylko martwą świecącą bryłą. Dobroć serca jest tym, czym ciepło słońca: ona daje życie. Piękno bez dobroci jest jak kwiat bez woni albo jak świątynia bez Boga. Oczy mogą podziwiać tę świątynię, ale dusza nie znajduje w niej radości. Bogactwo bez dobroci jest źródłem samolubstwa. Nawet miłość bez dobroci jest tylko ogniem, który pali i niszczy. Wiedźcie, że wasze dary przemijają, a dobroć trwa. Jest ona jak źródło, z którego im więcej wody czerpiesz, tym więcej wypływa. Dobroć to jedyny skarb niewyczerpany

Bajka na podstawie Henryka Sienkiewicza (1846-1916)

11. Znajdź w słowniku znaczenia poniższych idiomów i ułóż z nimi zdania.

patrzeć przez palce

trzymać rękę na pulsie

marzenie ściętej głowy

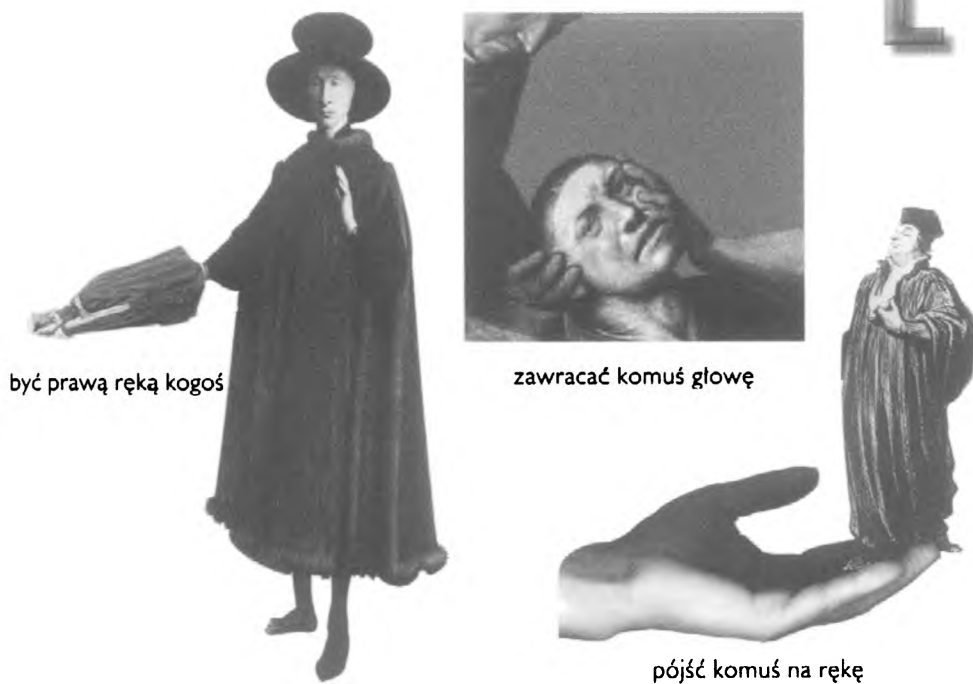
siedzieć komuś na głowie

być samotnym jak palec

mieć coś w małym palcu

12. W podanych zdaniach zastąp wyróżnione zwroty odpowiednim idiomem (może być konieczna zmiana struktury gramatycznej zdania!):

- a) Dyrektor *udawał*, że nie widzi drobnych oszustw popełnianych przez pracowników.
- b) Jacek przez całe życie chciał mieć Jaguara, ale było to *absolutnie nierealne*.
- c) Dobra sekretarka powinna być *niezastąpionym pomocnikiem* swojego szefa.
- d) Profesor teraz pracuje, więc *nie absorbuj* go sprawami, które mogą poczekać.
- e) Gdyby szef *był mi przychylny*, wziąłbym w przyszłym tygodniu urlop.
- f) Przez pierwsze dwa lata po śmierci męża Irena *była zupełnie sama*.

- g) Przyjechali do mnie na weekend znajomi z Przemyśla, a zostali na całe dwa tygodnie, choć trochę mi to przeszkadzało.
- h) Jeżeli się chce inwestować w akcje, to trzeba cały czas znać na bieżąco sytuację na giełdzie.
- i) Adam pracował kiedyś w warsztacie samochodowym, tak że budowę silnika zna doskonale.

RUCH

R

I. Uzupełnij zdania podanymi w ramce czasownikami we właściwej formie:

schodzić	wchodzić	wychodzić	dochodzić	obchodzić
odchodzić	nadchodzić	podchodzić	przechodzić	rozchodzić się

a) Mężczyzna ..... do domu.

b) Mężczyzna ..... z domu.

c) Mężczyzna ..... po schodach.

d) Turyści ..... do schroniska.

e) Mężczyzna ..... od samochodu.

R

f) Mężczyzna ..... przez ulicę.

g) Mężczyzna ..... drzewo dookoła.

h) On ..... do mężczyzn,
którzy rozmawiają.

i) Mężczyźni się .....

j) ..... burza.

R

2. W wy kropkowane miejsca wstaw brakujące czasowniki ruchu:

progresywne, jednokrotne	powtarzalne, wielokrotne
iść (idę, idziesz)	chodzić (chodzę, chodzisz)
biec (biegnę, biegniesz)	biegać (biegam, biegasz)
jechać (jadę, jedziesz)	jeździć (jeżdżę, jeździsz)
lecieć (lecę, lecisz)	latać (latam, latasz)
plynąć (plynę, plyniesz)	plywać (pływam, pływasz)
pełznąć (pełznę, pełniesz)	pełzać (pełzam, pełzasz)
wieźć (wiozę, wiesziesz)	wozić (wożę, wozisz)
nieść (niosę, niesiesz)	nosić (noszę, nosisz)

a) Mężczyzna .....
ulicą.

Ludzie .....
po ulicy.

b) Zawodnik .....
do mety.

Zawodnicy .....
po boisku.

Samochody .....
po jezdni.

Ptaki .....
nad łaką.

Żaglówki .....
po jeziorze.

Węze .....
po trawie.

Autobusy .....
ludzi.

Tragarze .....
 bagaże. (To ich praca).

3. Poniższe zdania napisz w czasie przeszłym:

a) Gdy zejdziemy z gór, pójdziemy na ognisko.

.....

b) Anna pójdzie do kina, a Jacek pójdzie na koncert.

.....

c) Nadejdą święta.

.....

d) Dlaczego nie pójdziecie z nami na sylwestra?

.....

e) On nawet na chwilę nie zejdzie do nas.

.....

f) Gdy nadejdzie Ewa, zacznie się zabawa.

.....

g) O której się rozejdziecie?

.....

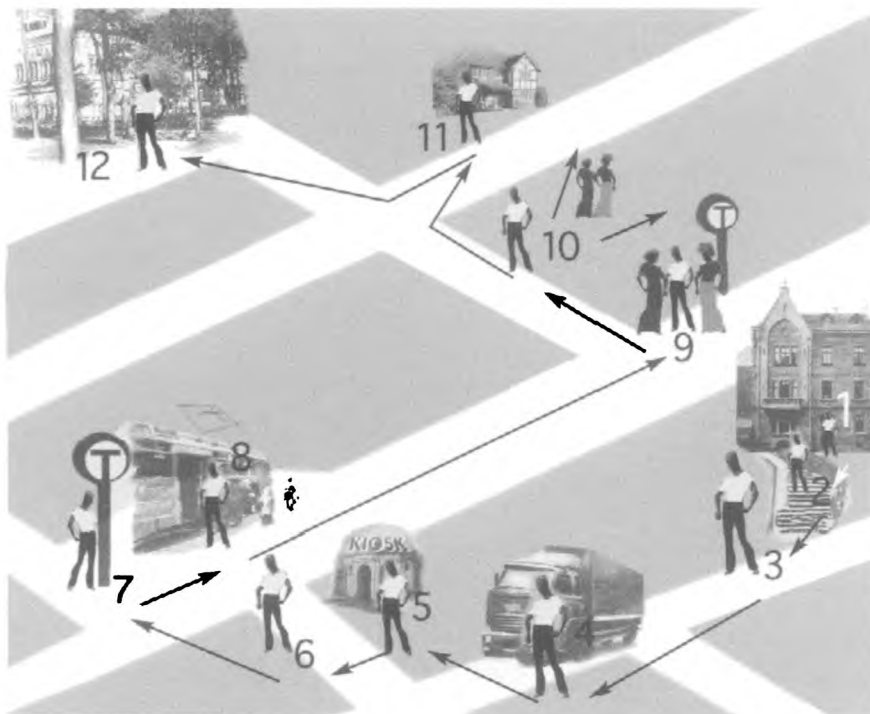
h) Oni wyjdą z kawiarni o jedenastej.

.....

i) Ewa wyjdzie za mąż za Jacka.

.....

4. Uzupełnij opis drogi Jacka na uniwersytet (w czasie przeszłym!):

Jacek (1) ..... z domu, (2) ..... po schodach i (3) ..... do tramwaju. (4) ..... zaparkowaną na chodniku dużą ciężarówkę, (5) ..... do kiosku, gdzie kupił bilety i gazetę. Potem (6) ..... przez ulicę, (7) ..... do przystanku i stanął. Po chwili (8) ..... tramwaj. Jacek wysiadł na trzecim przystanku, zobaczył rozmawiające koleżanki, więc (9) ..... do nich; chwilę porozmawiali, a następnie (10) ..... każdy w swoją stronę. Jacek po drodze (11) ..... jeszcze na chwilę do kolegi, od którego wziął zeszyt z notatkami, a następnie (12) ..... przez park i był już na miejscu.

5. Uzupełnij zdania podanymi czasownikami we właściwej formie (czasem możliwe są różne warianty!):

a) *iść, chodzić, pójść*

Dzieci powyżej 7 roku życia muszą ..... do szkoły. Jutro chciałbym ..... do kina. Anna właśnie ..... do nas.

b) *jechać, jeździć, pojechać*

Chciałbym kiedyś ..... do Chin. Jacek co miesiąc ..... do Krakowa. Teraz nie mam czasu, bo ..... do pracy.

c) *nieść, nosić, przynieść*

Kangury ..... swoje dzieci w torbie na brzuchu. Wczoraj listonosz ..... mi paczkę. Kiedy Anna złamała nogę, Jacek całą drogę do szpitala ..... ją na rękach.

d) *wieźć, wozić, przywieźć*

Zawsze ..... ze sobą koło zapasowe. Z wycieczki do Indii Anna ..... wspaniałe zdjęcia. Teraz nie mogę cię zabrać ze sobą, bo ..... nowe meble do domu.

e) *lecieć, latać, polecieć*

Na trasie Londyn – Nowy Jork ..... samoloty Concorde. Jutro ..... do Londynu. Jacek trzy tygodnie temu ..... do Australii.

f) *płynąć, pływać, popłynąć*

W akwarium ..... złote rybki. Jacek .....
kajakiem w dół rzeki. Anna przed chwilą ..... na drugi brzeg
rzeki.

g) *biec, biegać, pobiec*

Koty lubią ..... po dachach. Po zajęciach ..... do
domu. Marek jest pewien, że w najbliższym maratonie .....
po zwycięstwo.

6. W poniższych zdaniach zastąp czasowniki ruchu niedokonane doko-
nanymi i wyjaśnij, jakie różnice w znaczeniu wynikają z tej zmiany:

- a) Marek *przychodził* do nas późnym wieczorem.
- b) Jacek *dojeżdżał* do domu, gdy zaczął padać deszcz.
- c) *Nadchodzi* burza, musimy wracać do domu.
- d) Gdy przyszlismy na stację, pociąg właśnie *odjeżdżał*.
- e) *Wchodziłem* właśnie do pokoju, gdy zadzwonił telefon.
- f) Adam *wyjeżdżał* z domu do pracy o 8⁰⁰.
- g) Jacek *wsiadał* do tramwaju, kiedy zdarzył się wypadek.

7. Wstaw właściwy czasownik. Każdego wyrazu użyj tylko jeden raz
(skorzystaj ze słownika!).

dojść	pójść	wejść	pójść	przejść
wyjść	wyjść	dojść	podejść	wyjść

- a) ..... do wniosku
- b) ..... z kimś do porozumienia
- c) ..... na kompromis

R

- d)..... życzliwie do sprawy
 e)..... na rękę
 f) ..... w czyjeś położenie
 g) ..... za mąż
 h) ..... komuś naprzeciw
 i) ..... z siebie
 j) ..... ciężkie chwile

Przymyki z czasownikami ruchu

dynamiczne <i>idę..., jadę...</i>	statyczne <i>jestem..., mieszkam...</i>	dynamiczne <i>wracam...</i>	Na przykład:
 do + Gen. →	w + Loc. 	z + Gen. → 	budynki, pomieszczenia, parki, lasy, miasta, państwa etc.
 na + Acc. →	na + Loc. 	z + Gen. → 	wyspy, place, ulice, plaże, pustynie, łąki, pola etc.
 na + Acc. →	na + Loc. 	z + Gen. → 	akcje, wydarzenia, sytuacje, zabawy, posiłki etc.
 do + Gen. →	u + Gen. 	od + Gen. → 	ludzie, znajomi, przyjaciele, wykonawcy zawodów etc.
 nad + Acc. →	nad + Instr. 	znad + Gen. → 	naturalne zbiorniki wodne

Wyjątki:

na stację/ dworzec – na stacji/dworcu, na pocztę – na poczcie,
 na uniwersytet – na uniwersytecie, na policję – na policji

8. Uzupełnij poniższe zdania, używając poprawnych przyimków i form rzeczowników:

a) *uniwersytet, lektorat*

Idę .....

Jestem .....

b) *muzeum, wystawa*

Idę .....

Jestem .....

c) *Berlin, koncert*

Jadę .....

Jestem .....

d) *Londyn, konferencja*

Jadę .....

Jestem .....

e) *Paryż, zakupy*

Jadę .....

Jestem .....

f) *Amsterdam, wycieczka*

Jadę .....

Jestem .....

g) *Hawaje, wakacje*

Jedziemy .....

Jesteśmy .....

h) stadion, mecz

Idę .....

Jestem .....

i) szkoła, lekcja

Idę .....

Jestem .....

j) bar, piwo

Idę .....

Jestem .....

k) dyrektor, zebranie

Idziemy .....

Jesteśmy .....

l) teatr, „Hamlet”

Idę .....

Jestem .....

l) Atlantyk, urlop

Jadę .....

Jestem .....

m) my, kawa

Idziemy .....

Jesteśmy .....

n) Nowy Jork, wycieczka

Jedziemy .....

Jesteśmy .....

o) *Kasia, plotki*

Idę .....

Jestem .....

p) *Wyspy Kanaryjskie, wczasy*

Jadę .....

Jestem .....

r) *kino, „Zaginiona autostrada”*

Idę .....

Jestem .....

s) *rzeka, piknik*

Jedziemy .....

Jesteśmy .....

t) *Adam, imieniny*

Idziemy .....

Jesteśmy .....

u) *Wenecja, wystawa malarstwa*

Jadę .....

Jestem .....

w) *restauracja, kolacja*

Idę .....

Jestem .....

SKLEPY I USŁUGI

I. Gdzie można kupić wymienione poniżej rzeczy? Połącz odpowiednie wyrazy.

buty	perfumy	obraz
masło	kielbasę	ludowy obrus
pączki	spodnie	bukiet kwiatów
zeszyt	lodówkę	skórzaną teczkę
gazetę	aspirynę	proszek do prania
okulary	gwoździe	kasetę z nagraniami
krzesło	akumulator	dawno wydaną książkę
książkę	pierścionek	farbę olejną i rozpuszczalnik
kapustę	chleb i bułki	
telewizor	butelkę wina	

a) galeria	o) drogeria .....
b) kiosk.....	p) piekarnia.....
c) optyk.....	r) cukiernia.....
d) apteka	s) księgarnia.....
e) jubiler	t) antykwariat.....
f) kwiaciarnia.....	u) sklep meblowy.....
g) perfumeria	v) sklep metalowy .....
h) warzywniak	w) sklep muzyczny .....
i) sklep mięsny	x) sklep nabiałowy.....
j) sklep chemiczny	y) sklep odzieżowy .....
k) sklep obuwniczy.....	z) sklep motoryzacyjny.....
l) sklep papierniczy	ż) RTV (sklep radiowo-telewizyjny)
l) galanteria skórzana	.....
m) sklep monopolowy	ż) AGD (artykuły gospodarstwa
n) Cepelia.....	domowego) .....

Gdzie można kupić więcej niż jedną z wcześniej wymienionych rzeczy? Które

- a) stacja benzynowa, b) sklep spożywczy, c) sklep samoobsługowy, d) dom towarowy, e) kiosk

2. Czy zakupy to przyjemność? Oto fragmenty ankiety na ten temat:

Nienawidzę! Szczególnie tych nowoczesnych marketów, gdzie wszyscy rozjeżdżają się wielkimi, nieprzystosowanymi do wnętrz wózkami. Po 10 minutach dostaję ostrego szau.

Andrzej, lat 33

Nie przepadam za zakupami w sklepach spożywczych. Ale za to te z ciuchami... Już od 8 lat w każdy poniedziałek wędrujemy z przyjaciółką po sklepach w całym mieście. Nawet jeśli nie nie kupimy, to przynajmniej wiemy, gdzie co jest.

Alicja, lat 40

To jest coś w rodzaju obrzędu. Dwa razy w tygodniu podjeżdżamy z mężem do marketu i robimy duże zakupy. I od razu mamy zaplanowane kilka najbliż-

szych dni, bo zawartość koszyka decyduje o sposobie spędzania czasu.

Jola, lat 25

Uwielbiam! Ale tylko wtedy, gdy idę z kimś, kto ma pieniądze. Bo ja nie mam.

Ewa, lat 19

Chodzę tylko tam, gdzie jest szyld „Sklep”, a unikam marketów. Lubię małe, przytulne sklepiki, nie znoszę wielkich hal. Jestem staroświecka i dobrze mi z tym.

Eugenia, lat 55

A po co będę chodził? Od tego mam żonę. Ona to lubi, to niech to robi.

Zdzisław, lat 34

„Twój Weekend”

Teraz przeprowadź małą ankietę wśród koleżanek i kolegów, zanotuj odpowiedzi, a następnie krótko zreferuj wyniki:

PYTANIA:

- Czy lubisz robić zakupy?
- Jakie rzeczy najbardziej lubisz kupować?
- Czy masz swój ulubiony sklep?
- Czy często zamawiasz różne produkty przez telefon lub w domach sprzedaży wysyłkowej? Jak najczęściej?
- Co najbardziej denerwuje cię w sklepach:
  - niesympatyczna, arogancka obsługa;
  - brak personelu na stoisku, na którym właśnie jesteś;
  - znaczne różnice cen za tę samą rzecz w różnych sklepach;
  - nadmierna uprzejmość ze strony sprzedawców;
  - brak firmowych toreb, w które możesz zapakować swoje zakupy;
  - źle urządzone, za ciasne wnętrza sklepów;
  - coś jeszcze innego?

3. Co zrobisz, kiedy... Uzupełnij zdania wyrazami:

fryzjer	hydraulik	kaletnik	krawiec	stolarz
szewc	szklarz	ślusarz	tapicer	zegarmistrz

Wzór:

Zepsuje ci się samochód?

Zaprowadzę go do mechanika.

a) cieknie ci kran?	Wezwę .....
b) urwał ci się obcas?	Zaniosę buty do .....
c) twój zegarek nie chodzi?	Oddam go do .....
d) chcesz się ostrzyć?	Pójdę do .....
e) chcesz skrócić płaszcz?	Zaniosę go do .....
f) potrzebujesz nietypowej półki na książki?	Zamówię ją u .....
g) stłuczysz szybę w oknie?	Wezwę .....
h) zepsuje ci się zamek w drzwiach?	Wezwę .....
i) rozerwie ci się obicie na fotelu?	Oddam fotel do .....
j) urwie ci się pasek od torby?	Zaniosę ją do .....

4. Uzupełnij brakujące wyrazy w wierszu Juliana Tuwima:

Wszyscy dla wszystkich

Murarz ..... buduje.
Krawiec ..... ubrania.
Ale gdzieżby co uszył,
Gdyby nie miał .....?

A i murarz by przecież
Na robotę nie ruszył,
Gdyby ..... mu spodni
I fartucha nie .....

Piekarz musi mieć buty,
Więc do ..... iść trzeba,
No, a gdyby nie piekarz,
Toby szewc nie miał .....

Tak dla wspólnej korzyści
I dla dobra wspólnego
Wszyscy muszą pracować,
Mój maleńki kolego.

Julian Tuwim (1894-1953)

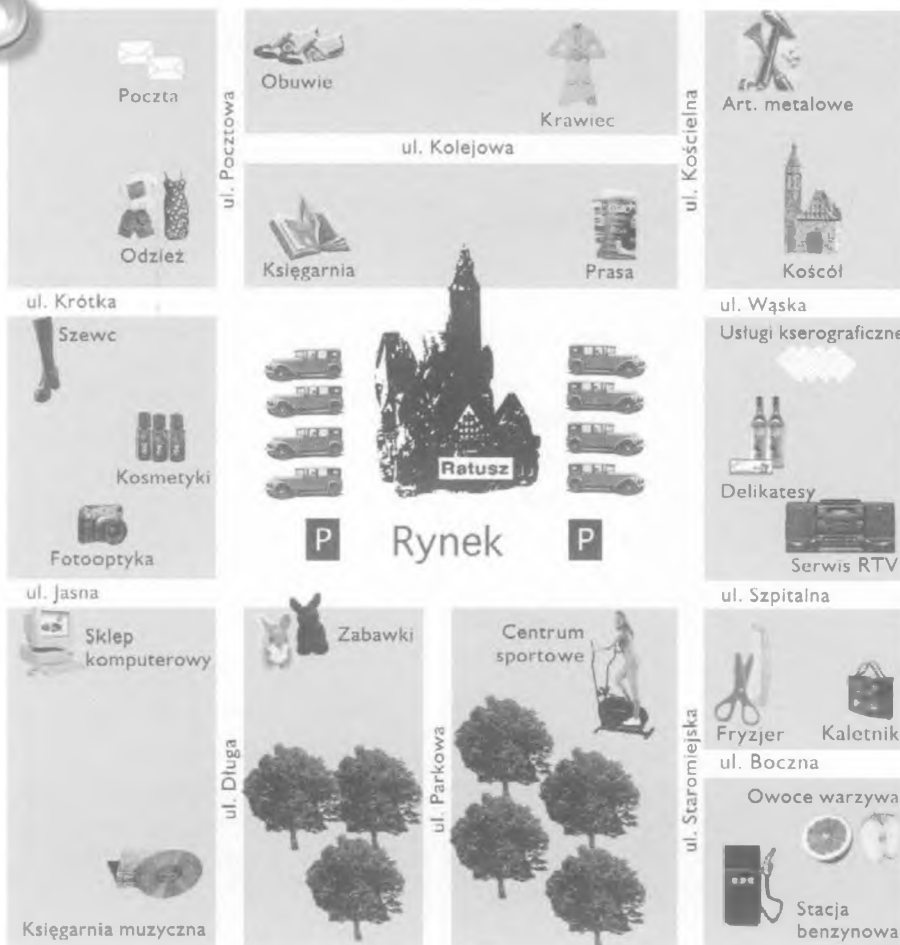
5. Masz do załatwienia kilka spraw w mieście. Zaplanuj, co i w jakiej kolejności chcesz załatwić, a następnie porównaj swoje notatki z notatkami koleżanek i kolegów. Kto z was znalazł optymalne rozwiązanie?

Oto lista sprawunków:

kupić: kasetę albo płytę CD, dezodorant, puzzle dla dziecka, notes, okulary przeciwsłoneczne, dżinsy, adidas, rękawiczki skórzane, kilo jabłek, chleb, masło, gazetę, koszulę, olej silnikowy, słownik angielsko-polski, młotek i gwoździe

do załatwienia: zrobić kopię artykułu do redakcji, naprawić torbę, ostrzyć się, zatan-kować, odebrać radio z naprawy, pójść do przymiarki garnituru (sukienki), oddać buty do szewca, wysłać telegram

S

6. Co to znaczy:

- a) kupić na raty;   b) kupić na kredyt;   c) kupić za gotówkę;   d) kupić za bezcen.

7. Zakupy w domu. Spójrz na poniższe ogłoszenia. Zanotuj, jakie są najważniejsze zalety każdego z przedstawionych poniżej przedmiotów. Który z nich kupiłbyś (kupiłabyś) dla siebie, a który mógłby być świetnym prezentem? Dla kogo?

Masz kłopot z organizacją własnego czasu? A może chciałbyś komuś w prezencie poprawić organizację jego czasu? Oto Voice Organizer, czyli elektroniczna sekretarka. Jej jedną z największych zalet jest to, że reaguje na twój głos. Ten komputerowy bank danych ma w porównaniu ze zwykłą śmietalniczką same zalety. Pracuje dokładnie tak, jak ją sobie ustawisz: bezbłędnie zapamiętuje wszystko, o wszystkim w odpowiednim czasie ci przypomni, nie choruje, jest do twojej dyspozycji przez okrągłą dobę. Jedynie kawy nie podaje. Cena 649 zł

W świecie obyczajowej konserwy pokutuje tępy przesąd, że przedmioty ostre na prezent się nie nadają. Nas z tym nic nie łączy i dlatego sięgamy po nóż. A jest on nie tylko taki. Wykonany z najlepszej stali nie tylko nigdy nie rdzewieje, ale też zawsze będzie ostry jak brzytwa, a raczej jak Laser – bo powstał dzięki technice laserowej. Stąd jego nazwa. To cacko technologii krajalczej jest dziełem angielskiej firmy Richardson z Sheffield. Cena ok. 145 zł

Kosmiczna miniwieża Max firmy Grundig teraz jest dostępna także na Ziemi! Wyróżnia się iście nieziemskimi cechami: Acoustic Polarised Stereo; pamięć 15 stacji; odtwarzacz CD (zapamiętuje 20 utworów); funkcje: random play, repeat, introscan; wzmacniacz 2×25 W z trzystopniowym korektorem; system Ultra Bass; kolumny z subwooferem; timer oraz zdalne sterowanie. Ten kawałek kosmosu kosztuje jedynie 456 zł.

S

Małgośka, Jadą wozy kolorowe, Do łezki łezka, Dzis prawdziwych Cyganów już nie ma. Kto nie pamięta tych hitów? Trzyplytowa Antologia Maryli Rodowicz to zbiór wszystkich największych jej przebojów z ostatniego trzydziestolecia. Aż trudno uwierzyć, ale żaden utwór z tego albumu nie znalazł się nigdy przedtem na CD. Teraz już są wszystkie. Cena ok. 75 zł

łyżworolki. Ostatni hit! But i szyna stanowią jedną całość, co gwarantuje optymalne połączenie buta z mocowaniem rolek. Zapinane na trzy klamry. Wysokiej jakości łożyska kulkowe, wytrzymała na ścieranie guma rolek. Przewiewne. Od wewnątrz wyściełane. Z wysokogatunkowego tworzywa sztucznego. Zamknięte łożyska. Prawy but z hamulcem. Cena ok 115 zł

Elegancka bielizna na gwiazdkę to gwiazdkowy aksjomat. Tej każdej kobiecie nigdy dość. Rzecz jedynie w tym, by firma nie była byle jaka. Jedną z najbardziej szacownych bieliznianych marek jest Triumph, a pewnym jej hitem – biustonosz z fiszbinami Isabelle R. dostępny w dwóch kolorach: białym i kasztanowym (rozmiary miseczki: B, C, D). Cena 85 zł. Majteczki pasujące do kompletu w cenie 59 zł.

Mało co leży lepiej w dłoni od pisarskich cacek firmy Sheaffer. Komplet Legacy łączy wykwintny styl i 50. z techniczną doskonałością naszej dekady. Obsadki są wykonane z czarnej laki, uszlachetnionej 23-karatowym złotem. Pióro wieczne wraz ze stalówką z 18-karatowego złota to wydatek rzędu 930 zł. Pióro kulkowe (tzw. roller) kosztuje 580 zł, zaś klasyczny długopis – 490 zł.

Tocade. Ten zapach pasuje do kobiet młodych, spontanicznych i z charakterem. Jeżeli twoja dziewczyna nie ginie w tłumie (bo jakżeby inaczej) i ma poczucie humoru, to nic tak, jak ten zapach, nie podkreśli jej silnej osobowości. Flakonik perfum (7,5 ml) kosztuje ok. 245 zł, woda toaletowa 143 zł (50 ml).

Czy zamieszczone powyżej opisy uważasz za bardzo czy też raczej mało przekonujące? Dlaczego?

UBRANIE

I. Czy potrafisz nazwać przedstawione na rysunkach części garderoby?

kurtka	muszka	plaszcz	kamizelka
sweter	rajstopy	koszula	pończocha
pasek	kostium	garnitur	marynarka
szorty	adidasy	spodnie	kombinezon
majtki	mundur	sukienka	podkoszulek
krawat	smoking	spódnica	krótkie spodenki
dżinsy	skarpetki	kapelusz	biustonosz (stanik)

2. Opisz swój ulubiony codzienny strój. Skorzystaj z podanych wyrazów.

Ja bardzo lubię nosić ..... Podobają mi się .....
..... Ubranie, które lubię nosić,
powinno być .....

modne	eleganckie	szykowne	gustowne	ekstrawaganckie	skromne
ładne	funkcjonalne	sportowe	luźne	dopasowane	lekkie
ciężkie	cieple	wygodne	drogie	tanie	

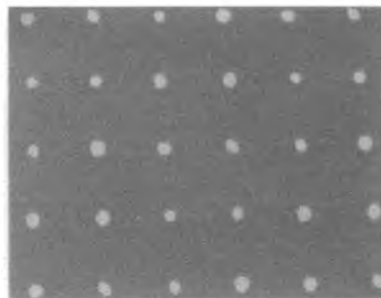
w kwiaty

w paski

we wzorki

w kropki

w kratkę

gładkie

3. Nazwij części garderoby, które masz na sobie.

wzór:

Dzisiaj mam na sobie czarną spódnicę w białe kropki, czerwoną bluzkę i czarne buty na obcasie.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Uzupełnij dialog:

- Beata: Basia ..... nas dzisiaj po południu do siebie.
- Jacek: Na którą godzinę?
- Beata: Nie powiedziała na którą, ale ....., że pójdziemy gdzieś tak koło siódmej. Co ty na to?
- Jacek: Rano czy wieczorem?
- Beata: Nie wygłupiaj się. Swoją drogą, nie ....., żeby oczekiwała nas wcześniej.
- Jacek: Beatko, czy mam ..... garnitur, krawat i białą koszulę?
- Beata: To może lepiej włóż frak i muchę – będziesz wyglądał jak kelner. Ale na serio – ubierz się elegancko, tylko bez ..... Możesz włożyć fioletowe spodnie, jedwabną koszulę i krawat.
- Jacek: Ten, który ..... od ciebie na urodziny?
- Beata: O nie, tego krawatu nie możesz włożyć w ..... wypadku.
- Jacek: Dlaczego? Jest bardzo .....
- Beata: Gdybyś nie miał innego, ... pójść bez krawata, bo ten nie pasuje kolorem ani do spodni, ani do koszuli. Masz przecież inne.
- Jacek: Oczywiście. Czy ten w bordowe i szare wzorki będzie dobry?
- Beata: No pewnie! Będzie znacznie lepszy niż brązowy w złote paski.

Jacek: W porządku. A ty w co się chcesz .....

Beata: Myślę, że najlepsza będzie moja czarna mini.

Jacek: Też tak myślę. .... w niej ekscytująco!

Beata: Nie przesadzaj! Chociaż naprawdę lubię tę sukienkę!

Jacek: No to świetnie! Ja też ją uwielbiam!

Beata: Nawet wiem dlaczego. Ale niech ci będzie!

Jacek: To co? Powinniśmy jeszcze tylko chyba ..... po drodze jakieś wino i będziemy mogli spokojnie pojawić się u Baśki.

Beata: Dobra! To co, jesteście umówieni?

Jacek: No pewnie!

5. Pasuje czy nie? Beata z Jackiem często mają problem: co włożyć? Pomóż im się ubrać na takie okazje, jak:

oficjalny bankiet
wycieczka w góry

praca
dyskoteka

ślub koleżanki
koncert rockowy

wyjście do teatru
impreza u znajomych

Oto zawartość ich szafy:
(Pomóż im także dobrać kolory!)

sukienka wieczorowa
sukienka mini
smoking
garnitur
kostium
marynarka gładka
marynarka kolorowa
żakiet
kamizelka
spódnica dżinsowa
spódnica wełniana
spódnica mini
długa spódnica
spodnie jedwabne

spodnie wełniane
spodnie skórzane
dżinsy
szorty
koronkowa bluzka
jedwabna bluzka
bluzka z falbankami
koszulka na ramiączkach
bawełniana bluza
koszuła gładka
koszuła flanelowa
koszuła z krótkim rękawem
koszulka polo
sweter

golf	trampki
gruby, góralski sweter	sandały
dresy	czapka z daszkiem
kurtka skórzana	skarpetki
kurtka dżinsowa	pończochy
długi płaszcz	getry
snurowane buty z cholewami	torebka
kowbojki	krawat
kozaki	muszka
półbuty sznurowane	skórzany pasek
szpilki	koronkowe rękawiczki
adidasy	białe rękawiczki

6. Co znaczą te przysłowia?

- a) Jak cię widzą, tak cię piszą.
- b) Nie suknia zdobi człowieka, ale człowiek suknię.
- c) Z ubioru cię sądzą, z rozumu poważają.
- d) Elegant z morskiej piany, a zegarek ołowiany.

7. Porozmawiaj z koleżankami i kolegami w grupie. Zanotuj ich odpowiedzi na poniższe pytania, a następnie spróbuj uogólnić wnioski z obserwacji.

- a) Czy ubierasz się ze względu na modę czy wygodę?
- b) Jaki był twój najbardziej wytworny strój?
- c) Czy byłeś kiedyś ubrany nieodpowiednio? W jakiej sytuacji?
- d) Czy moda jest dla ciebie ważna?
- e) Jaka część ubrania jest dla ciebie najważniejsza?
- f) Co sądzisz o kolekcjach największych dyktatorów mody?
- g) Czy zdarza ci się oceniać ludzi na podstawie ich ubrania?
- h) Czym się kierujesz przy zakupie swoich ubrań?

8. Kim jest X? Na podstawie poniższych wypowiedzi spróbuj odgadnąć, kim są respondenci.

- a) Specjalnie nie zwracam uwagi na swój wygląd – nie lubię się wyróżniać strojem. Kupuję ubiory w dość przypadkowych miejscach – ale warunek – muszą być eleganckie i pochodzić z dobrych firm, tak aby klient, z którym prowadzę negocjacje, miał do mnie zaufanie. Ostatnio nowy garnitur kupilem u Diora, tuż przed wyjazdem do Anglii. Lubię klasyczne garnitury, dobre na każdą okazję, w odcieniach szarości. Prywatnie, choć rzadko mam na to czas, chodzę w dżinsach i za dużych bluzach.
- b) Kupuję ciuchy dosłownie wszędzie – myślę, że to jest pewien rodzaj nałogu. Lubię ubierać się oryginalnie i ekstrawagancko – nie tak jak wszyscy. Uwielbiam szokować i bulwersować swoim strojem. W ogóle ubieranie się (a może nawet przebieganie?) i malowanie sprawia mi przyjemność nie tylko na scenie. Dla mnie jest to rodzaj zabawy, warunek równowagi psychicznej, sposób na odreagowanie stresów. Im bardziej ryzykownie wyglądam, tym się lepiej czuję.
- c) Przywiązuję dużą wagę do wyglądu zewnętrznego, ale niestety nie znam się na modzie. Ubiera mnie żona i ona decyduje o moim stylu. Kupuje koszule, kurtki, garnitury, skarpetki – wszystko. Dobiera eleganckie zestawy, a ja to tylko wkładam, ale bardzo żałuję, że tak niewiele widać pod białym fartuchem, bo moja żona ma naprawdę świetny gust.
- d) Dla mnie podstawowym kryterium jest wygoda i jakość. Najlepiej się czuję w dżinsach, flanelowej koszuli i rozciągniętym swetrze – kiedy pracuję nad nowym projektem, muszę mieć pełny komfort, a to zapewnia mi wygodne ubranie i moja pracownia. Nie potrzebuję osobnej garderoby – mam zaledwie kilka zestawów, lecz wszystkie są w dobrym gatunku. Jakość jest chyba najważniejsza – nie cierpię sztucznych materiałów, sztucznej skóry i podróbek wyrobów słynnych firm. Kupuję mało, ale rzeczy drogie, które noszę latami.
- e) Od pewnego czasu prawie nie kupuję nic nowego. Moda zmienia się za szybko, a ładne rzeczy są coraz droższe. W moim przypadku ma to istotne znaczenie, bo jeśli mam już wydać pieniądze, to na coś, co mi się naprawdę podoba i to niezależnie od ceny. Na przykład ostatnio moi koledzy nie mogli zrozumieć, wręcz śmiali się ze mnie, gdy kupilem jedwabną marynarkę za prawie 500 dolarów. Podobają mi się rzeczy bardzo różne. Uwielbiam skórzane kurtki i spodnie, takie, jakie noszą harleownicy. Na estradzie jest wszystko w porządku, ale na co dzień mam jednak pewne obiekcje, czy kilkudziesięcioletni, szpakowaty pan może się tak ubierać?

(Według: E. Rybicka, M. Szelc-Mays, *Słowa i słówka*, Kraków 1992)

9. Co to znaczy elegancja? Oto fragment wywiadu z Haliną Rasiakówną, Miss Elegancji Dolnego Śląska 1994. Przeczytaj uważnie tekst.

[...] Elegancja to nie tylko ubiór. To także sposób bycia i życia, umiejętność witania się, prowadzenia konwersacji, punktualność, piękny zapach... Tego nie można od siebie oddzielić! Nie nazwę przecież eleganckim człowieka, który mimo iż nienagannie ubrany, nie potrafi się zachować przy stole, w towarzystwie, i który pierwszy wyciągnie na powitanie rękę do kobiety, a jeśli zechce ją pocałować, uniesie szarpnięciem delikatną dłoń pod swój nos. A spóźniający się na spotkanie? Nikt teraz nie uczy dobrych manier! Szkoda, że takiego przedmiotu nie ma w szkolnym programie! Oczywiście, są różnego rodzaju podręczniki, czasopisma, ale gdy obserwuję rozmaite zachowania, także tzw. osób publicznych, wiem, że z tych porad mało kto korzysta. I dlatego mamy być ciągle narażeni na to, że ktoś nieomylnie wykoła nam przy stole widelcem oko, będzie dłuhał, za przeproszeniem, w zębach lub wycierał pedan-

tycznie nos? Tak, zanikło w naszych domach wspólne biesiadowanie, podczas którego mały Jaś uczył się, że nie należy opierać o blat stołu łokci i głośno młaskać [...]

Wrodzony może być dobry gust lub dobry smak dotyczący ubioru. Nie bardzo pomogą tu żurnale i duże pieniądze. Drogi, doskonale skrojony kostium nie będzie dobrze wyglądał na każdej osobie. Należy go umieć wybrać i później umieć nosić. Trzeba tylko chcieć patrzeć w lustro i mieć odrobinę samokrytycyzmu. To wcale nie musi być Coco Chanel. Można być eleganckim również w dżinsach [...]

A co mnie szokuje? Brak uśmiechu na twarzach, słów „dziękuję” i „przepraszam”, wieczne narzekanie. To jest chyba mało eleganckie. Ale tak można mówić w nieskończoność. Tylko czy ktoś zechce zrozumieć?

(„Wieczór Wrocławia”)

A. Na podstawie tekstu określ wartość poniższych zdań (P – prawda, F – fałsz):

- a) Elegancki mężczyzna nie powinien podawać kobiecie ręki na powitanie. P – F
- b) Całowanie kobiety w dłoń jest nieeleganckie. P – F
- c) Najłatwiej nauczyć się dobrych manier z podręczników i czasopism. P – F
- d) Wspólne, rodzinne posiłki są ważnym elementem nauki dobrego wychowania. P – F
- e) Żeby się dobrze ubrać, trzeba umieć krytycznie ocenić siebie. P – F
- f) Elegancki ubiór jest zawsze bardzo drogi. P – F

B. Dokończ poniższe zdania:

Elegancki człowiek:

musi

.....

.....

.....

.....

.....

powinien

.....

.....

.....

.....

.....

nie powinien

.....

.....

.....

.....

.....

w żadnym wypadku nie może

.....

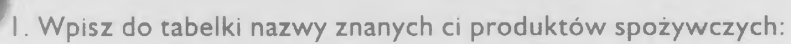
.....

.....

.....

.....

JEDZENIE

_____

2. Z podanych w ramce potraw ułóż jadłospis:

miód	masło	herbata	mleko
kawa	frytki	surówka	ogórek
dzem	twaróg	befsztyk	grzanka (tost)
chleb	kotlet	kielbasa	woda mineralna
kakao	sałata	żółty ser	wino
zupa grzybowa	jajka na miękko	zupa mleczna	ryba
bułka	szynka	ziemniaki	jabłko
rosół	pomidor	sok pomarańczowy	ciasto

Śniadanie

.....

.....

.....

.....

.....

Obiad

.....

.....

.....

.....

.....

Kolacja

.....

.....

.....

.....

.....

3. Połącz czasowniki z właściwymi określeniami:

a) doprawić	cebule w kostkę
b) obrać	chleb masłem
c) pokroić	jajka z cukrem
d) połać	kanapkę keczupem
e) posmarować	kawę
f) posypać	owoce ze skórki
g) utrzeć	ziemniaki zieloną pietruszką
h) zemleć	zupę do smaku

4. Podany przepis na sałatkę uzupełnij czasownikami z ramki. Każdego wyrazu użyj tylko raz:

umyć	wsypać	ostudzić	doprawić
obrać	włożyć	ugotować	ugotować
dodać	pokroić	wymieszać	obrać

Składniki:

2 pietruszki   2 marchewki   1 seler   3 ziemniaki   2 ogórki kiszzone
1 cebula   2 jabłka   4 jajka   1 puszka zielonego groszku   1 puszka kukurydzy
1 słoik majonezu   1 łyżka musztardy   4 łyżki śmietany   sól i pieprz do smaku

Ziemniaki, pietruszkę, marchew i seler ..... pod bieżącą wodą, ... w mundurkach, ...
i ..... ze skórki. Jajka ..... na twardo
i ..... ze skorupki. Wszystkie składniki .....
w drobną kostkę i ..... do dużej miski. .... gro-
szek i kukurydzę, ... majonez, musztardę oraz śmie-
tanę i dokładnie ..... do smaku solą i pieprzem.

5. Niektóre potrawy muszą być podgrzewane, aby były dobre. Co trzeba zrobić, żeby przygotować niżej wymienione potrawy?

a) zupę	e) ciasto	i) herbatę	f) gołąbki
b) frytki	f) budyń	j) jajecznicę	m) naleśniki
c) kawę	g) pieczeń	k) jajka na miękko	n) placek z jabłkami
d) gulasz	h) befszytk	l) gęś nadziewaną	o) kotlet

piec ND	dusić ND	parzyć ND	gotować ND	smażyć ND
upiec ^{DK}	udusić ^{DK}	zaparzyć ^{DK}	ugotować ^{DK}	usmażyć ^{DK}

Pamiętaj!

ugotować:

- zupę
- budyń
- obiad

ale zagotować:

- wodę
- mleko

6. Oto krótkie opowiadanie o tym, jak Janek przygotowywał sobie śniadanie; ale chochlik pozmieniał niektóre wyrazy. Spróbuj poprawić tekst:

Janek był bardzo głodny i postanowił przygotować sobie pyszne śniadanie. Najpierw upiekl herbatę, a następnie zabrał się za kanapki. Obrął chleb, posypał go masłem i posmarował na nim cienkie plasterki kielbasy i sera, które posypał po wierzchu keczupem i polał zieloną pietruszką. Do tego udusił jajecznicę z trzech jaj; jaja wbił na patelnię i gotował przez chwilę. Utał z solą i pieprzem do smaku. Śniadanie zjadł z wielkim apetytem.

7. Podaj przepis na twoją ulubioną potrawę.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. Przeczytaj uważnie tekst i odpowiedz na pytania:

Kuchnia polska

Kuchnia polska, nie jest w świecie tak znana, jak np. kuchnia francuska, włoska czy chińska, mimo że wśród typowo polskich potraw jest co najmniej kilka, które swym oryginalnym smakiem i wyglądem zasługują w pełni na to, by uzyskać godne miejsce w światowym jadłospisie. Wiele potraw ma wielowiekową tradycję, jak np. barszcz ukraiński, bigos myśliwski, botwina lub żurek. Niektóre potrawy są ściśle związane ze świętami, które w Polsce obchodzone są szczególnie uroczysto. Kutia nierozzerwalnie kojarzy się z Wigilią Bożego Narodzenia, a mazurki zawsze były ozdobą wielkanocnego stołu. Do potraw „dnia codziennego” zawsze nale-

żały w Polsce kielbasy, kapusta w różnych postaciach, a przede wszystkim kasze. Takiej różnorodności ich gatunków nie ma w żadnej innej regionalnej kuchni. O różnorodności potraw decydowało bogactwo zwierzyny i dzikiego ptactwa w lasach, ryb w jeziorach i w rzekach oraz urodzaj zbóż, warzyw i owoców. Przyprawy ziołowe podnosiły walory smakowe i zapachowe przyrządzanych potraw. Najbardziej pospolite w kuchni staropolskiej są potrawy z kasz i mąki. Gotowano z nich zawiesziste zupy (choć zup jadano się mało, stanowiły one raczej dania śniadaniowe), sporządzano potrawy na gęsto, na sypko, wypiekano i prażono w piecu, również

jadano na surowo. Warzywa gotowano w wodzie, na rosole, nadziewano, smażyło i duszono. Łączono warzywa z mięsem (nasz słynny bigos), z kaszami, z nabiałem i grzybami. Sady dostarczały owoców, z których robiono znakomite konfitury, soki i nalewki, a polskie truskawki nie miały w świecie równych pod względem smaku i aromatu. Sporządzano salatkę, a na deser podawano takie warzywa, jak np. groszek zielony w strą-

kach. Kuchnia staropolska słynęła również z różnorodnych dań rybnych oraz potraw z jaj, a dzikie ptactwo i dziczyzna często gościły na polskich stołach.

Mleko podawano pod różną postacią: napojów gorących i zimnych, galaretki i zup. Polskiej kuchni nie były też obce ostrygi, żółwie, ślimaki czy raki. Wśród technik przyrządzania potraw, które wtedy dominowały, zaliczyć trzeba pieczenie, gotowanie i duszenie.

- a) Jakże znasz tradycyjne potrawy kuchni polskiej?
- b) Które potrawy kojarzą się ze świętami?
- c) Co jadano na co dzień?
- d) Co decydowało o urozmaiceniu polskiego jadłospisu?
- e) Jak wykorzystywano owoce?
- f) Jakie egzotyczne potrawy były znane w Polsce?
- g) W jaki sposób przyrządzano potrawy?

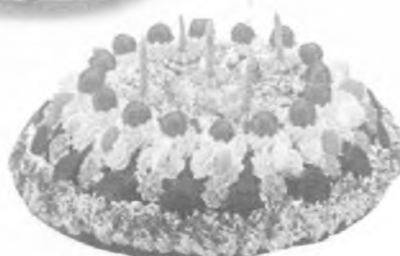
Jaka jest kuchnia twojego kraju?

9. Porozmawiaj z kolegami w grupie. Dowiedz się, jakie potrawy preferują i czy znają tradycje kulinarne swego kraju.

10. Pracuj z koleżanką lub z kolegą. Wyobraźcie sobie, że każdy z was jest właścicielem restauracji i właśnie zbliżają się głodni goście. Spróbuj ułożyć jadłospis i tak zachęcić gości, aby zechcieli wejść do twojej restauracji, a nie do konkurencji. Przeczytaj głośno swoją reklamę, a jurorami niech będą inni koledzy z twojej grupy.

Możesz zacząć tak:

Restauracja „.....” zaprasza na pyszne .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

MIESZKANIE

1. Gdzie chciałbyś (chciałabyś) mieszkać? Porozmawiaj z koleżankami i kolegami w grupie i dowiedz się, gdzie chcieliby mieszkać i dlaczego.

- a) w bloku w dużym mieście,
- b) w kamienicy w centrum miasta,
- c) w starym zamku,
- d) w pałacu,
- e) w domku w dzielnicy willowej,
- f) w małej chatce w górach,
- g) czy w starym, dużym domu na przedmieściu?

2. Uzupełnij poniższy tekst wyrazami z ramki (skorzystaj ze słownika!):

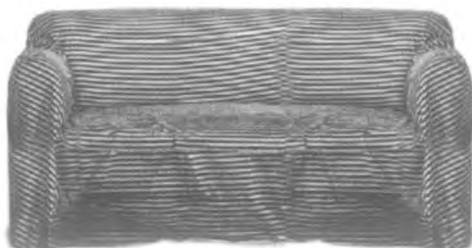
budowla   drapacz chmur   jaskinia   lepianka   namiot   szałas

Ludzie pierwotni mieszkali w ..... Ludy koczownicze mieszkaly w ..... lub ..... ze skór zwierzęcych. Pierwsze domy osiadłych ludzi podobne były do paleolitycznych ..... ze skór. Wkrótce pojawiły się pierwsze ..... z gliny. Pod koniec neolitu wznoszono już domy z kamienia, drewna i suszonych na powietrzu cegieł. Około 2040 roku p. n. e. Sumerowie wynaleźli cegłę wypalaną. Rzymianie wprowadzili do budownictwa trwałą zaprawę murarską i cement. .... stawały się coraz wyższe i trwalsze. Ale dopiero wynalezienie w połowie XIX wieku żelbetu umożliwiło budowę prawdziwych .....

M

3. W jakich pomieszczeniach powinny się znaleźć przedstawione na rysunku meble i urządzenia domowe?

stół	szafa	sedes	kanapa	toaletka	fotel bujany
fotel	łóżko	biurko	taboret	komoda	fotel obrotowy
zlew	regal	wanna	krzesło	umywalka	prysznic

1

M

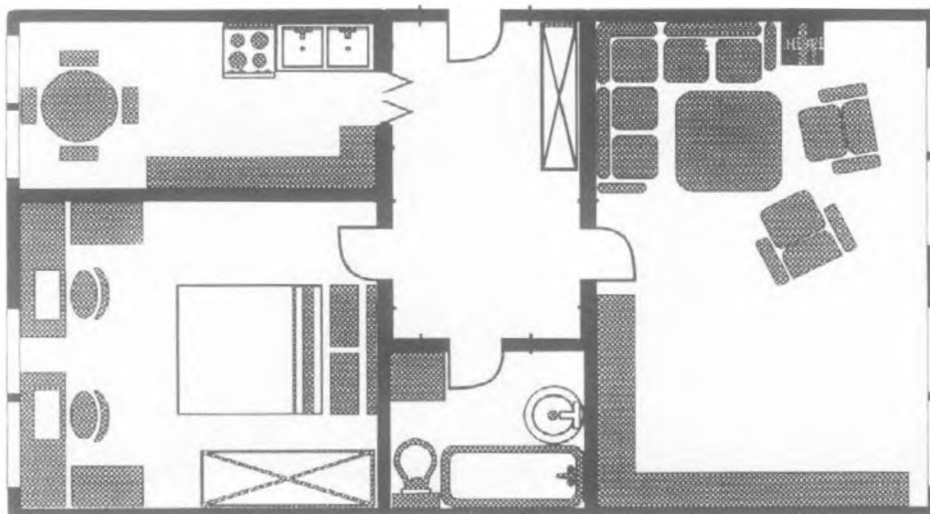

Jakie jeszcze inne sprzęty powinny znaleźć się w tych pomieszczeniach? Uzupełnij tabelkę nazwami tych rzeczy, które wydają ci się niezbędne do wygodnego mieszkania w domu.

KUCHNIA	ŁAZIENKA	SYPIALNIA	GABINET	DUŻY POKÓJ

4. Jacek i Agnieszka dostali właśnie nowe mieszkanie i chcą je umeblować. Spójrz na plan, który narysowali, i uzupełnij ich rozmowę.

- Agnieszka: Wiesz co, Jacku, myślę, że do ..... założymy drzwi harmonijkowe – będzie więcej miejsca.
- Jacek: Masz rację. Będzie można wtedy postawić na ..... od wejścia szafki, a ..... okrągły stół i krzesła.
- Agnieszka: Mniejszy pokój przeznaczymy chyba na sypialnię. A ponieważ oboje lubimy długo siedzieć po nocach, wstawimy tam te nasze biurka.
- Jacek: Zaraz, zaraz! Jak ty to sobie wyobrażasz? Przecież nasz tapczan to olbrzym, a trzeba jeszcze gdzieś upchnąć szafę!
- Agnieszka: Biurka ustawimy w ..... pod oknem, a tapczan zaraz na ..... od wejścia, prostopadle do ściany. Szafę upchniemy w samym ..... za tapczanem. Co ty na to?
- Jacek: Powinno być dobrze. Co z łazienką? Pralkę postawimy chyba ..... umywalki?
- Agnieszka: Nie zmieści się – lepiej będzie dać ją ..... sedesu.
- Jacek: To może szafkę na buty damy ..... umywalki?
- Agnieszka: Coś ty! Przedpokój mamy dwa razy taki jak łazienka, niech więc tam też coś stoi. Myślałam, żeby postawić ją tuż ..... wejściu, po ..... stronie, żeby było wygodniej.
- Jacek: W takim razie został nam tylko duży pokój. W który róg pójdzie narożnik?
- Agnieszka: Wszystko jedno. Najlepiej chyba będzie dać go na ..... od wejścia, a po ..... stronie postawić regały z książkami.
- Jacek: Świetnie! ..... narożnika postawimy wieżę, żebym nie musiał biegać przez cały pokój, jak będę chciał zmienić kasetę.
- Agnieszka: A ..... narożnikiem postawimy mały stolik i fotele. Poza tym nie chciałabym już niczego więcej, żeby nie robić graciarni.
- Jacek: No, to mamy plan z głowy!

5. Oto trzy opisy mieszkań. Które z nich podoba ci się najbardziej? W którym chciałbyś (chciałabyś) mieszkać? Opisz swoje własne mieszkanie i opowiedz koleżankom i kolegom, jakie wnętrza lubisz najbardziej.

Wszystko w tym mieszkaniu postawione zostało na głowie – mówią o modernizacji jego właściciele. Niefunkcjonalne klitki i niepotrzebne korytarze zamienili na nowoczesne, otwarte wnętrza, które stały się azylem dla rodzinnych pamiątek: mebli, antyków i najrozmaitszych bibelotów zgromadzonych przez ojca pana domu. We współczesności odnalazła się historia. Właściciele lubią otaczać się ładnymi przedmiotami. Są wśród nich tak egzotyczne, jak: egipskie figurki wkładane do grobowców, murzyńska tarcza ze skóry hipopotama, włócznie, drewniane zwierzaki z Meksyku, kopia ikony, perskie naczynia, orientalne tkaniny.

W niewielkim dwupokojowym mieszkaniu zrealizowano wiele fantastycznych pomysłów. Gwiazdozbiór Wielkiej Niedźwiedzicy zarysowany punktami światła ukrytego w kuchennym suficie przywodzi na myśl nocne niebo latem. Zagospodarowanie wnętrza to efekt zgodnej współpracy właścicieli z architektem wnętrza. Otwarta przestrzeń, łącząca część wejściową, pokój dzienny i kuchnię zmieniła pomieszczenia w jedną całość. Zamiast przedpokoju ustawiono naprzeciw drzwi wejściowych ukośny fragment muru. Obok łazienki mieści się sypialnia o ścianach białych i prawie białych w swej delikatnej zieleni. W reprezentacyjnej przestrzeni z kuchnią użyto odmiennego zestawu barw. Kolorystyka kuchennego wyposażenia utrzymana jest w gamie srebrzystych szarości, bieli i beżów. Zaokrąglony blat pod oknem stanowi płynne przejście do miękkich form mebli w pokoju.

Mieszkanie Beaty i Adama jest jak kolorowe pudełeczko, które przypadkiem zawieruszyło się wśród szarych kartonów. Wyróżnia się na tle blokowej nijakości. Oboje źle czują się w pustych, nowoczesnych wnętrzach. Lubią stare meble, bibeloty, piękne tkaniny. Są częstymi gośćmi bazaru staroci. Wiele z przedmiotów znaleźli właśnie tam. Niektóre z nich kupili w bardzo złym stanie. Po odrestaurowaniu odzyskały dawny blask. Stare meble, szlachetne tkaniny, dzieła sztuki najlepiej prezentują się w dyskretnym świetle lub przy blasku świec. Gospodarze bardzo lubią takie oświetlenie. Mieszkanie jest nieduże, wydaje się jednak większe dzięki umiejętnemu rozplanowaniu wnętrza. Przedpokój jest obszerny. Z kuchni zrezygnowano, zastępując ją niewielkim aneksem usytuowanym na podeście w salonie.

6. Wypisz z tekstów jak najwięcej słów o znaczeniu:

pomieszczenia: *kuchnia*,.....

przedmioty dekoracyjne: *figurki*,.....

7. Znajdź w tekstach synonimy następujących wyrazów:

a) zgubić się – ..... f) kolor – .....

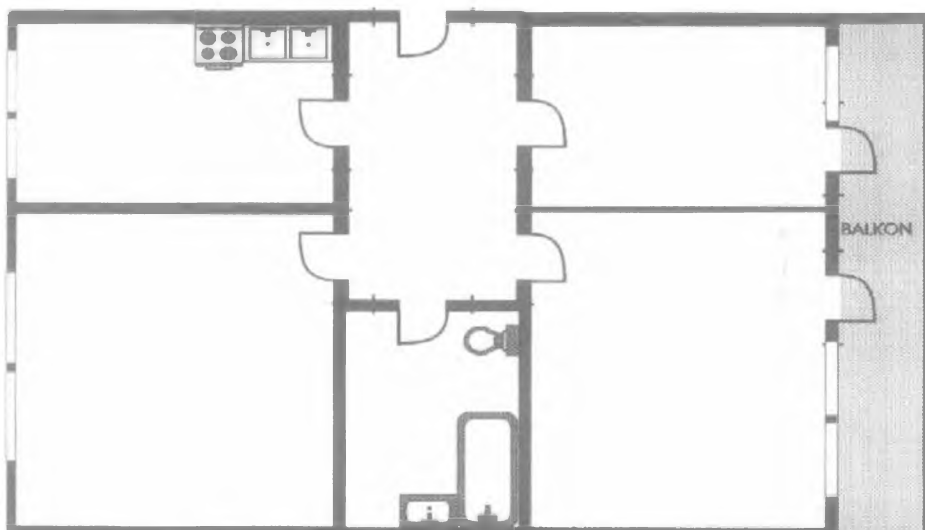
b) targ – ..... g) materiał .....

c) pokój – ..... h) drobiazg – .....

d) schronienie ..... i) odnowić .....

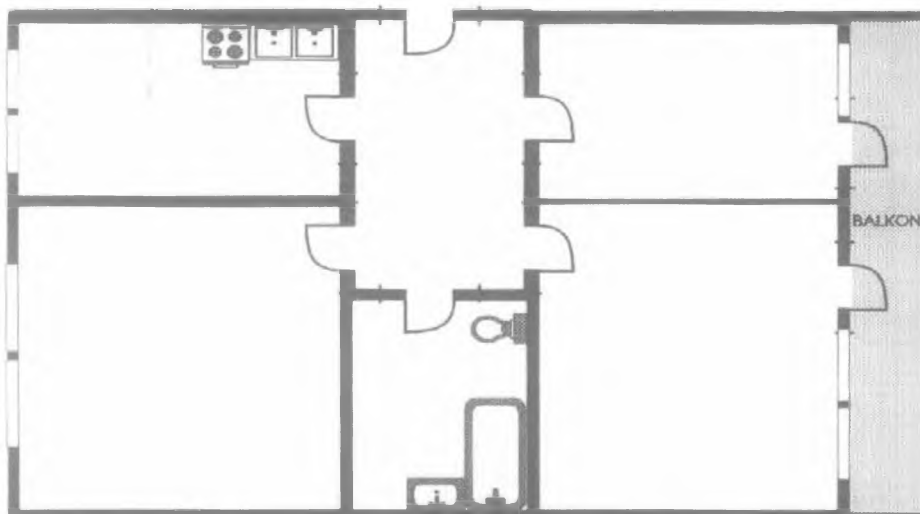
e) znajdować się – ..... j) podwyższenie – .....

8. Pracuj z koleżanką lub kolegą. Wyobraźcie sobie, że to wy urządza-
cie mieszkanie. Umeblujcie poniższe mieszkanie według swojego
upodobania.

M

Teraz opiszcie wasze mieszkanie tak dokładnie, aby pozostali uczestnicy mogli narysować jego plan. Potem przeczytajcie głośno opis, a następnie porównajcie wasz plan z rysunkami wykonanymi przez kolegów na podstawie waszego opisu. Na planie zamieszczonym poniżej narysuj wygląd mieszkania twoich kolegów.

CZAS

1. W wy kropkowane miejsca wstaw właściwe określenia czasu (jest kilka możliwości).

po	zanim	później	tymczasem
przed	w końcu	podczas	jednocześnie
potem	najpierw	wcześniej	równocześnie
przedtem	po chwili	następnie	przez ten czas

Mój poranek

Zwykle budzę się o 8⁰⁰. ..... włączam radio i ..... staram się myśleć o przyjemnych rzeczach, żeby miło rozpocząć dzień. .... powoli wstaję i idę do łazienki. .... jednak wezmę prysznic, nastawiam wodę na herbatę. .... kąpieli szybko ubieram się i ..... jestem gotowy do śniadania. .... woda się gotuje i mogę od razu zaparzyć herbatę. .... przygotowaniem jedzenia wychodzę po poranną gazetę, którą zwykle czytam ..... śniadania. .... powrocie robię sobie śniadanie, a ..... nastawiam w ekspresie kawę. Do śniadania piję ..... zaparzoną herbatę, która ..... zdążyła ostygnąć. .... piję kawę, a ..... zbieram się do wyjścia. .... sprawdzam jeszcze raz, czy niczego nie zapomniałem zabrać, i ..... wychodzę do pracy.

2. Jak ty spędzasz swój poranek (albo wieczór)? Uzupełnij poniższy schemat:

Zwykle ..... Najpierw ..... a potem .....
Następnie ..... albo ..... Zanim .....
..... Później ..... dopóki nie .....
..... w końcu .....

3. Uzupełnij podane zdania właściwymi przyimkami.

o	w	do	za	na	koło	od	po	przez
---	---	----	----	----	------	----	----	-------

- a) Dom towarowy „Centrum” jest czynny codziennie ..... 9⁰⁰ ..... 19⁰⁰.
 b) Pociąg do Warszawy odjeżdża ..... 16³⁰.
 c) ..... obiedzie pójdziemy na spacer do parku.
 d) Nie wiem, ... której skończę pracę, ale postaram się być u ciebie ..... ósmej.
 e) ..... lipcu jedziemy na wczasy do Grecji.
 f) Ewa powinna być u nas ..... godzinę.
 g) Wczoraj ..... cały dzień bolała mnie głowa.
 h) Musisz skończyć ten artykuł ..... wtorku.
 i) Umówiłem się z profesorem ..... piątą.

4. Porozmawiaj z koleżankami i kolegami w grupie. Spróbuj dowiedzieć się, jak często każdy z nich wykonuje następujące czynności (użyj wyrazów i zwrotów z ramki).

a) pije kawę;	e) chodzi do kina;	i) ogląda telewizję;
b) pisze listy;	f) lata samolotem;	j) jeździ nad morze;
c) pije herbatę	g) pływa żaglówką;	k) chodzi na dyskoteki;
d) jeździ w góry;	h) uprawia jogging;	l) chodzi do filharmonii?

codziennie	bardzo często
co drugi dzień (tydzień, miesiąc)	często
co dwa (trzy, cztery) dni	dość (dosyć) często
co tydzień	czasem (czasami)
co miesiąc	niekiedy
co roku	raz dziennie (raz na dzień)
zawsze	raz na dwa dni (tygodnie, miesiące)
zwykle	raz na tydzień
regularnie	raz na miesiąc

6. Pewien człowiek chciał przewieźć przez rzekę wilka, kozę i kapustę. Niestety, miał tylko małą łódkę – kiedy włożył worek z kapustą, nie było miejsca dla żadnego zwierzęcia, gdy wprowadził do łódki jedno ze zwierząt, dla niego ledwie wystarczało miejsca. Nie mógł też zostawić na tym samym brzegu wilka i kozy, bo wilk zjadłby kozę, ani też kozy i kapusty, ponieważ koza zjadłaby kapustę. Spróbuj znaleźć rozwiązanie tego problemu i powiedz, co po kolei powinien ten człowiek brać do łódki.

koza

kapusta

wilk

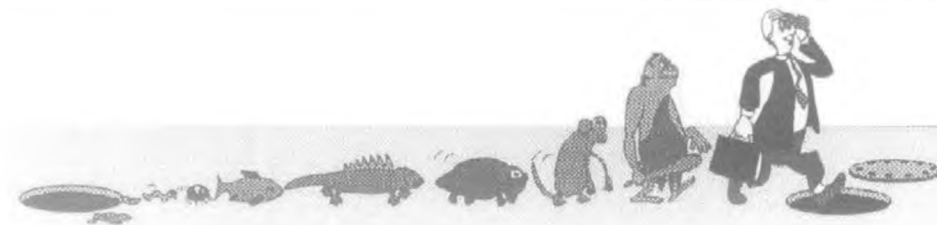

7. Skorzystaj ze słownika i wyjaśnij znaczenie podanych wyrazów, a następnie użyj ich w poniższych zdaniach:

era	epoka	dość	okres	czas	pora
-----	-------	------	-------	------	------

- a) Lot na księżyc zapoczątkował nową ..... w dziejach ludzkości.
- b) Wynalezienie druku stanowi ..... w historii cywilizacji.
- c) ..... hotelowa zaczyna się o godz. 12⁰⁰.
- d) Leszek mieszka w Anglii od ..... wojny.
- e) Nasza ..... liczy się od urodzenia Chrystusa.
- f) W ..... obiadowej niektóre urzędy są nieczynne.
- g) Jan nie mógł spotkać Anny, więc co jakiś ..... do niej telefonował.
- h) Lato jest najprzyjemniejszą ..... roku.
- i) W ..... brązu ludzie żyli głównie z hodowli zwierząt i uprawy ziemi.
- j) Leonardo da Vinci jest najsłynniejszym twórcą ..... renesansu.
- k) W ..... ochronnym prawo zabrania polować na zwierzynę.
- l) Mój zegarek spóźnia się dwie minuty na .....
- m) Skrót p. n. e. znaczy „przed naszą .....”.

8. Poniższy rysunek przedstawia w satyrycznym skrócie historię życia na Ziemi. Spróbuj wyrazić to słowami:

.....

.....

.....

.....

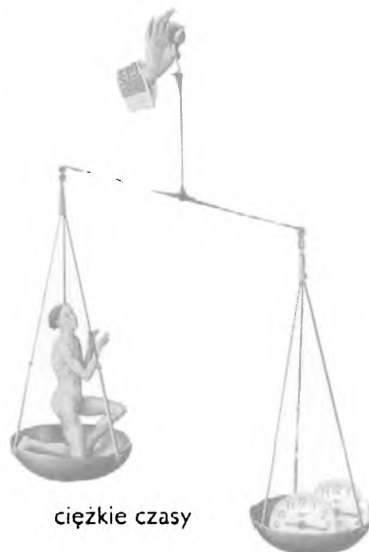
.....

.....

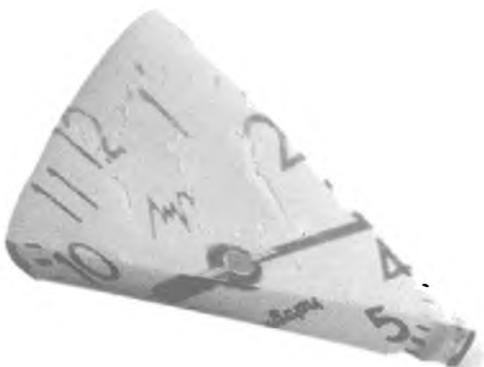
9. Znajdź w słowniku znaczenie poniższych idiomów i ułóż z nimi zdania:

nadgryziony zębem czasu

ciężkie czasy

kawał czasu

zdążyć przed czasem

iść z duchem czasu

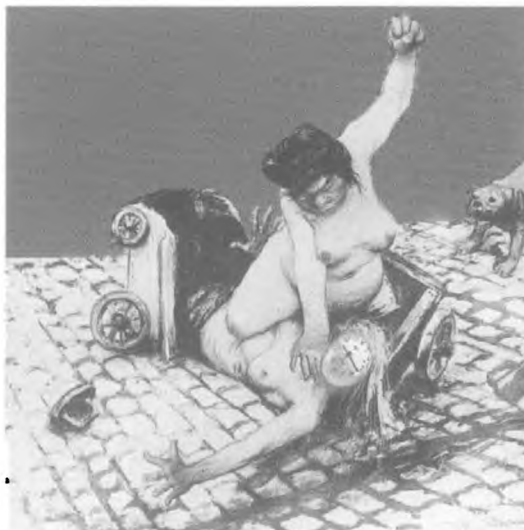
zyskać na czasie

szkoda czasu

gorący czas

zabijać czas

10. W podanych zdaniach zastąp podkreślone zwroty odpowiednim idiomem (może być konieczna zmiana struktury gramatycznej zdania!):

- a) Już bardzo długo nie widziałem Moniki.
- b) Ten dom nadaje się tylko do remontu, jest bardzo stary i zniszczony.
- c) Dzisiaj nie mogę przyjść do ciebie, mamy w pracy bardzo dużo roboty.
- d) Odkąd Adam stracił pracę, zaczął się trudny okres w jego życiu.
- e) Jackowi nie chciało się nic robić – więc, aby się nie nudzić, układał pasjanse.
- f) Nie warto tracić czasu na oglądanie głupich filmów w telewizji.
- g) Jeżeli pojedziemy na skróty, będziemy na miejscu o godzinę wcześniej.
- h) Ewa zawsze stara się być modna i nowoczesna.
- i) Jeżeli do jutra przyniesiesz mi swoją część referatu, to spokojnie skończymy wszystko przed wyznaczonym terminem.

PRACA

I. Jakie zawody wykonują ludzie przedstawieni na rysunku? Który z nich uważasz za najbardziej interesujący, a który najmniej? Dlaczego?

aktorka	rzeźbiarz	kucharka	żołnierz	biznesmen
rybak	malarka	mechanik	fotograf	nauczyciel
lekarz	stolarz	tancerka	pianistka	robotnik
kelnerka	prawnik	policjant	dentysta	pielęgniarka

Jakie znasz jeszcze inne zawody? Wraz z koleżankami i kolegami z grupy uzupełnijcie powyższą listę.

2. Co, twoim zdaniem, jest najważniejsze w pracy:

a) miła atmosfera;	f) możliwość szybkiego awansu;
b) kontakty z wieloma ciekawymi ludźmi;	g) fascynacja tym, co się robi;
c) wysokie zarobki;	h) poczucie odpowiedzialności;
d) nienormowany czas pracy;	i) poczucie niezależności;
e) możliwość częstych wyjazdów;	j) coś jeszcze innego?

Na podstawie waszych obserwacji sporządźcie listę tego, co ludzie najbardziej cenią w pracy, i tego, co cenią najmniej.

ZALETY	WADY

3. Porozmawiaj z koleżankami i kolegami w grupie o swojej pracy zawodowej – co robisz, czy jesteś zadowolony (zadowolona) i jaki wpływ ma praca na twoje życie? Skorzystaj z podanych zwrotów i wyrażeń.

Praca:

umożliwia mi..., ułatwia mi..., pozwala mi na..., zachęca mnie do...,
zniechęca mnie do..., utrudnia mi..., uniemożliwia mi...

4. Uzupełnij tekst wyrazami z ramki:

emerytura	pensja	renta
utrzymanie	zasiłek dla bezrobotnych	zarabiać

Większość dorosłych ludzi musi ..... na życie. Niektórzy pracują na własny rachunek, ale większość otrzymuje stałą ..... za swoją pracę. Ci, którzy nie mogą pracować z powodu choroby lub inwalidztwa, żyją z ..... Kobiety, które skończyły 60 lat, i mężczyźni, którzy skończyli 65 lat, odchodzą na ..... W najcięższej sytuacji są bezrobotni – dla nich często jedynym źródłem ..... jest .....

5. Które z niżej wymienionych zawodów są zwykle wykonywane przez kobiety, a które przez mężczyzn? Czy sądzisz, że są zawody „kobiece” i „męskie”?

lekarz	dyrektor fabryki
polityk	urzędnik (urzędniczka)
sekretarka	kapitan żeglugi wielkiej
taksówkarz	mechanik samochodowy
maszynista	kosmetyczka
pielęgniarka	kierowca autobusu
przedszkolanka	nauczyciel (nauczycielka) w szkole podstawowej

6. Oto kilka przysłów związanych z pracą. Wyjaśnij ich znaczenie.

- a) Jaka praca, taka płaca.
b) Żadna praca nie hańbi.
c) Bez pracy nie ma kołaczy.
d) Praca nie zajac, nie ucieknie.

7. Szukam pracy...

Firma „AKKA” poszukuje
SEKRETARKI

Wymagane wykształcenie
średnie, dobra prezencja,
wiek do 25 lat.
Mile widziana znajomość
języków obcych, obsługi
faksu i komputera.

Chcesz zarobić?
Zgłoś się do nas!
Chatupniczy wyrób zbawek,
zarobek ponad
600 zł miesięcznie.
Agencja „Tempo”

BRYTYJSKA
Firma Sprzedaży Wysyłkowej

zaangażuje chętnych do opisywania kopert
(do reklamówek). Praca na zlecenie. Wysyła-
my informację + zgłoszenie do współpracy.
Agencja Pośrednictwa Informacyjnego „Adsur”

**SZWAJCARSKA
FIRMA
FARMACEUTYCZNA**
zatrudni
**AKWIZYTORÓW
REGIONALNYCH**

Wymagany własny samochód,
wiek do 35 lat
i znajomość języka angielskiego.
Mile widziane doświadczenie na
rynku farmaceutycznym (apteki,
hurtownie farmaceutyczne).

zatrudni
młodą, energiczną osobę
do pracy w recepcji.
Wymagana znajomość
języków obcych (minimum dwóch)
i dobra prezencja.

„SPOŁEM” PSS PÓŁNOC
ZATRUDNI
Głównego Księgowego

Oferta kierowana jest do osób z wyższym wykształceniem ekonomicznym oraz doświadczeniem zawodowym w pracy na stanowisku kierowniczym.

Wymagana
znajomość obsługi komputera.

ELEKTROWNIA „TURZYN”
ogłasza konkurs na stanowisko

DYREKTORA
NACZELNEGO

Wymagane wykształcenie wyższe techniczne lub ekonomiczne, co najmniej pięcioletni staż pracy, w tym co najmniej trzy lata na stanowisku kierowniczym.

A. W przytoczonych ogłoszeniach znajdź najlepsze, twoim zdaniem, zatrudnienie dla każdej z czterech osób poszukujących pracy. Przedstaw wady i zalety zaproponowanego rozwiązania.

ANNA: Mam 27 lat i troje dzieci. Jak skończyłam technikum, to urodził się Adaś, potem Monika, no i tak już poszło. Pracować nie pracowałam, no bo jak? Chciałabym coś robić, bo mąż to teraz nędzne grosze przynosi, a dzieciak jest już w szkole, młodsze w przedszkolu, to i czasu trochę więcej, to człowiek trochę by dorobił. Ja tam mogę pracować przy wszystkim – pracy się nie boję, tylko znaleźć coś trudno.

EWA: Mam 23 lata. Skończyłam kolegium językowe, kurs dla maszynistek, kurs komputerowy, znam biegle angielski i niemiecki, słabo francuski i rosyjski. Przez ostatnie pół roku pracowałam jako sekretarka w firmie sprzedającej kosmetyki, ale, niestety, firma zbankrutowała, więc szukam czegoś nowego. Zależy mi na atrakcyjnej pracy, gdzie będę miała możliwość rozwoju i kontaktów z interesującymi ludźmi.

MARIAN: Mam 30 lat. Skończyłem ekonomię, znam angielski, pracuję już szósty rok, najpierw jako urzędnik, od trzech lat jako kierownik działu kadr. Z pozoru wszystko jest w porządku, bo pensja niezła, mam mieszkanie i samochód. Ale chciałbym zmienić pracę, bo mam już serdecznie dość przekładania papierów z biurka na biurko. Chciałbym coś robić, być aktywny, twórczy, mieć możliwość wykazania się w życiu.

JAN: Mam 32 lata. Jestem inżynierem, studiowałem też przez dwa lata prawo i ekonomię. Miałem własną firmę, niestety, mój wspólnik okazał się nieuczciwym człowiekiem i zostałem na lodzie. Nie mam ochoty ani pieniędzy, żeby zaczynać to wszystko jeszcze raz. Chciałbym znaleźć uczciwą, dobrze płatną pracę, gdzie będę mógł wykorzystać swoją wiedzę i doświadczenie zdobyte w życiu.

B. Napisz krótkie uzasadnienie swojego wyboru w odniesieniu do każdej z wymienionych osób.

Możesz zacząć tak:

Anna powinna...

.....
.....

Najlepszym rozwiązaniem dla Ewy byłoby...

.....
.....

Najlepsza praca dla Mariana to...

.....
.....

Jan mógłby...

.....
.....

8. Na wesoło:

10 przykazań szczęśliwego człowieka

1. Człowiek rodzi się zmęczony i żyje, aby odpocząć.
2. Kochaj swe łóżko jak siebie samego.
3. Odpoczywaj w dzień, abyś mógł spać w nocy.
4. Jeżeli widzisz kogoś odpoczywającego, pomóż mu.
5. Praca jest męcząca.
6. Co masz zrobić dziś, zrób pojutrze, będziesz mieć dwa dni wolnego.
7. Jeżeli zrobienie czegoś sprawia ci trudność, pozwól zrobić to innym.
8. Nadmiar odpoczynku nigdy nikogo nie doprowadził do śmierci.
9. Kiedy ogarnia cię ochota do pracy, usiądź i poczekaj aż ci przejdzie.
10. Praca uszlachetnia, lenistwo uszczęśliwia.

RZECZY

R

1. Są chwile, kiedy chcesz poprosić o coś, ale zapomniałeś (zapomniałaś), jak się to nazywa. Próbujesz wtedy opisać rzecz, o którą ci chodzi, jak wygląda i do czego służy. Zastanów się, jak można poprosić o rzeczy wymienione w ramce. Skorzystaj z podanych zwrotów i wyrażień.

klej	opona	parasol	zegarek	benzyna
fajka	pralka	siekiera	szminka	dyskietka
puder	mydło	cement	długopis	dezodorant
wanna	otówek	widelec	kieliszek	zapalniczka

rzecz – urządzenie – maszyna – narzędzie – przyrząd

substancja – płyn – proszek

drewniane – plastikowe – metalowe – gumowe – szklane

z (rączką, otworem, ząbkami, dziurką, uszkiem, uchwytem)

okrągłe – kwadratowe – prostokątne – owalne – trójkątne

służy do... – coś, czym się... – przyrząd do...

wzór:

Młotek – to jest ciężkie, metalowe, z drewnianą rączką i służy do wbijania gwoździ.

2. Pracuj w grupie. Wybierz któryś z przedmiotów i opisz go tak, aby twoi koledzy odgadli, co to jest (nie używaj nazwy tego przedmiotu, nawet jeżeli ją znasz!).

3. Niektóre urządzenia mają nazwy opisowe. Jak nazywają się przedstawione poniżej przedmioty?

1. ....

2. ....

3. ....

4. ....

5. ....

6. ....

7. ....

8. ....

R

4. Spójrz na rysunek. Czy potrafisz nazwać przedstawione przedmioty?

1.	14. ....
2.	15. ....
3.	16. ....
4.	17. ....
5.	18. ....
6.	19. ....
7.	20. ....
8.	21. ....
9.	22. ....
10.	23. ....
11.	24. ....
12.	25. ....
13.	26. ....

5. Wybierz pięć przedmiotów najbardziej dla ciebie użytecznych oraz pięć przedmiotów najmniej użytecznych i powiedz, dlaczego je wybrałeś (wybrałaś).

Formy nieosobowe

1. Czasowniki zakończone na -no, -to:

Znaleziono teczkę z dokumentami.

Podczas demonstracji *zniszczono* trzy samochody.

W ostatnim czasie *uszyto* nowe mundury dla policji.

2. Czasowniki w 3 os. sing. + się:

Ostatnio dużo *słysz się* o przemocy.

Mówi się, że wkrótce podrożeje benzyna.

Najlepiej *pisze się* piórem.

3. Czasowniki nieosobowe: *można, wolno, warto, trzeba, należy,*

wiadomo, wypada, nie sposób, widać, słyszać, znać, czuć.

6. Uzupełnij zdania podanymi czasownikami we właściwej formie:

należy	nie wolno	powinno się	nie warto	widać
wypada	nie można	nie trzeba	czuć	można
nie powinno się	trzeba	nie sposób	słyszać	

- a) Przy korzystaniu z urządzeń elektrycznych ..... zachować ostrożność.
b) ..... pozwolić małym dzieciom na oglądanie brutalnych filmów w telewizji.
c) Podczas kąpieli ..... dotykać urządzeń elektrycznych.
d) Nigdzie nie ..... Jacka.

- e) ..... włączać zbyt wielu urządzeń w jedno gniazdo.
- f) W mikserze ..... zrobić koktail.
- g) Aby skorzystać z komputera, ... znać jego budowy.
- h) ..... zawsze wyłączać urządzenia elektryczne, gdy się z nich nie korzysta.
- i) Tego hałasu ..... dłużej znosić.
- j) Sprawdź kuchenkę, bo ..... tutaj gazem.
- k) To głupi film – ..... tracić czasu.
- l) Nie..... pytać o wiek kobiety.
- l) Chyba gdzieś jest pożar, bo..... syreny strażackie.
- m) Lek..... zażywać trzy razy dziennie po jedzeniu.

7. Wraz z zakupem nowego urządzenia otrzymujesz dwa ważne dokumenty: instrukcję obsługi i kartę gwarancyjną. Przeczytaj poniższe przykłady i odpowiedz na pytania.

ODBIORNIK TV KOLOR STEREO 21" **INSTRUKCJA OBSŁUGI**

UWAGA!

Manipulowanie przy jakichkolwiek elementach znajdujących się we wnętrzu odbiornika jest zabronione. Podczas odkurzania lub czyszczenia z użyciem wody ekranu lub obudowy sznur sieciowy powinien być wyjęty z gniazdka; przed ponownym włączeniem odbiornik należy wytrzeć miękką, suchą szmatką. Wszelkie czynności wewnątrz odbiornika powinny być wykonywane wyłącznie przez kwalifikowanego pracownika serwisu TV.

INSTALACJA

- Odbiornik należy ustawić w takim miejscu, aby ekran nie był oświetlony bezpośrednio przez światło dzienne lub sztuczne.
- Należy zapewnić dostatecznie dużo wolnego miejsca między odbiornikiem a ścianą; jest to niezbędne dla prawidłowej wentylacji odbiornika.
- Należy unikać ustawiania odbiornika w pobliżu źródeł ciepła oraz w miejscach narażonych na zawilgocenie.
- Odbiornik jest przystosowany do zasilania napięciem zmiennym 200-240 V 50 Hz. Odbiornika nie wolno podłączać do źródeł zasilania o parametrach odmiennych od podanych w instrukcji.

R

- Dobry odbiór może zapewnić tylko antena zewnętrzna dobrej jakości. Wtyczkę anteny należy połączyć z gniazdem antenowym znajdującym się z tyłu obudowy odbiornika.

WŁĄCZANIE ODBIORNIKA

Nacisnąć wyłącznik główny, co spowoduje zaświecenie lampki kontrolnej, a po kilku sekundach ukazać się obraz.

PROGRAMOWANIE STACJI

1. Nacisnąć przycisk dostrajania automatycznego, aby wybrać żądaną stację TV.
2. Nacisnąć przycisk pamięci.
3. Nacisnąć przycisk Program+ lub Program-, aby wybrać dla dostrojonej stacji żądany numer programu i powtórnie nacisnąć przycisk pamięci. Aby zaprogramować kolejne stacje, należy powtórzyć czynności opisane w pkt. 1, 2 i 3. Odbiornik umożliwia zaprogramowanie do 40 stacji.

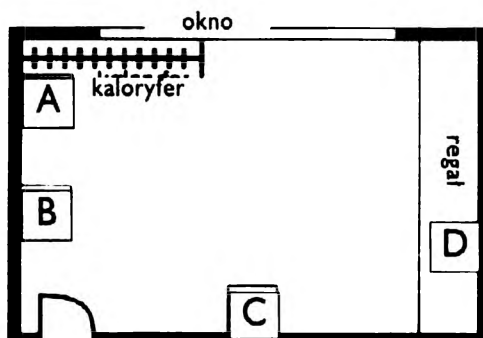
KARTA GWARANCYJNA

1. Gwarancja obejmuje okres 12 miesięcy od daty sprzedaży.
2. Wady sprzętu ujawnione w okresie gwarancji będą usuwane bezpłatnie w terminie 21 dni od daty dostarczenia sprzętu do punktu sprzedaży lub punktu serwisowego gwaranta.
3. Gwarancją nie są objęte uszkodzenia powstałe w wyniku niewłaściwego użytkowania, przechowywania oraz wszelkie uszkodzenia mechaniczne.
4. Umowa gwarancyjna zostaje unieważniona w przypadku zerwania bądź uszkodzenia plomb gwarancyjnych oraz samodzielnego dokonywania napraw lub przeróbek.
5. Wadliwy sprzęt musi być dostarczony do punktu sprzedaży lub punktu serwisowego kompletny i w oryginalnym opakowaniu.
6. Nabywcy przysługuje prawo wymiany sprzętu na nowy w przypadku, gdy nie ma możliwości dokonania naprawy lub gdy po czwartej naprawie sprzęt nadal pracuje nieprawidłowo.
7. W przypadku zagubienia powyższej karty duplikaty nie będą wystawiane.
8. Kupujący swoim podpisem potwierdza przyjęcie warunków gwarancji.

.....
Podpis sprzedawcy

.....
Podpis kupującego

- a) Gdzie najlepiej ustawić telewizor? Oto plan pokoju – wybierz najlepsze, zgodnie z zaleceniami instrukcji, miejsce i uzasadnij swój wybór.

- b) Czego nie wolno robić podczas eksploatacji telewizora?
 c) W jakim przypadku kupujący traci gwarancję?
 d) Co to znaczy „niewłaściwe użytkowanie”?

8. Co należy zrobić, gdy:

- a) radio gra za cicho?
 b) magnetofon gra za głośno?
 c) obraz w telewizorze jest zbyt ciemny?
 d) obraz w telewizorze jest zbyt jasny?
 e) radio źle odbiera?
 f) skończyłeś (skończyłaś) prasować?

przyciemnić
 dostroić

rozjaśnić
 wyłączyć z sieci

ściszyć
 zgłośnić

R

9. Rzeczy czasem się psują... Powiedz, co się stało z przedmiotami przedstawionymi na rysunkach.

wzór:

Nie ma obrazu – 4.....

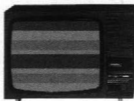
2.

5.

3.

4.

7.

8.

6.

9.

10.

11.

a) nie działa	g) stukło się – .....
b) nie daje się włączyć –	h) cieknie – .....
c) nie daje się wyłączyć –	i) zacięło się – .....
d) nie gra –	j) urwało się – .....
e) złamało się –	k) nie kręci się – .....
f) pękło –	l) nie chce zapalić – .....

a) Zegarek, który się śpieszy, należy .....

b) Pękniętą oponę można .....

c) Ciekący kran należy .....

d) Zacinający się zamek trzeba .....

e) Stłuczony dzbanek można .....

f) Spaloną żarówkę trzeba .....

g) Urwany przewód najlepiej .....

h) Poluzowane śruby należy .....

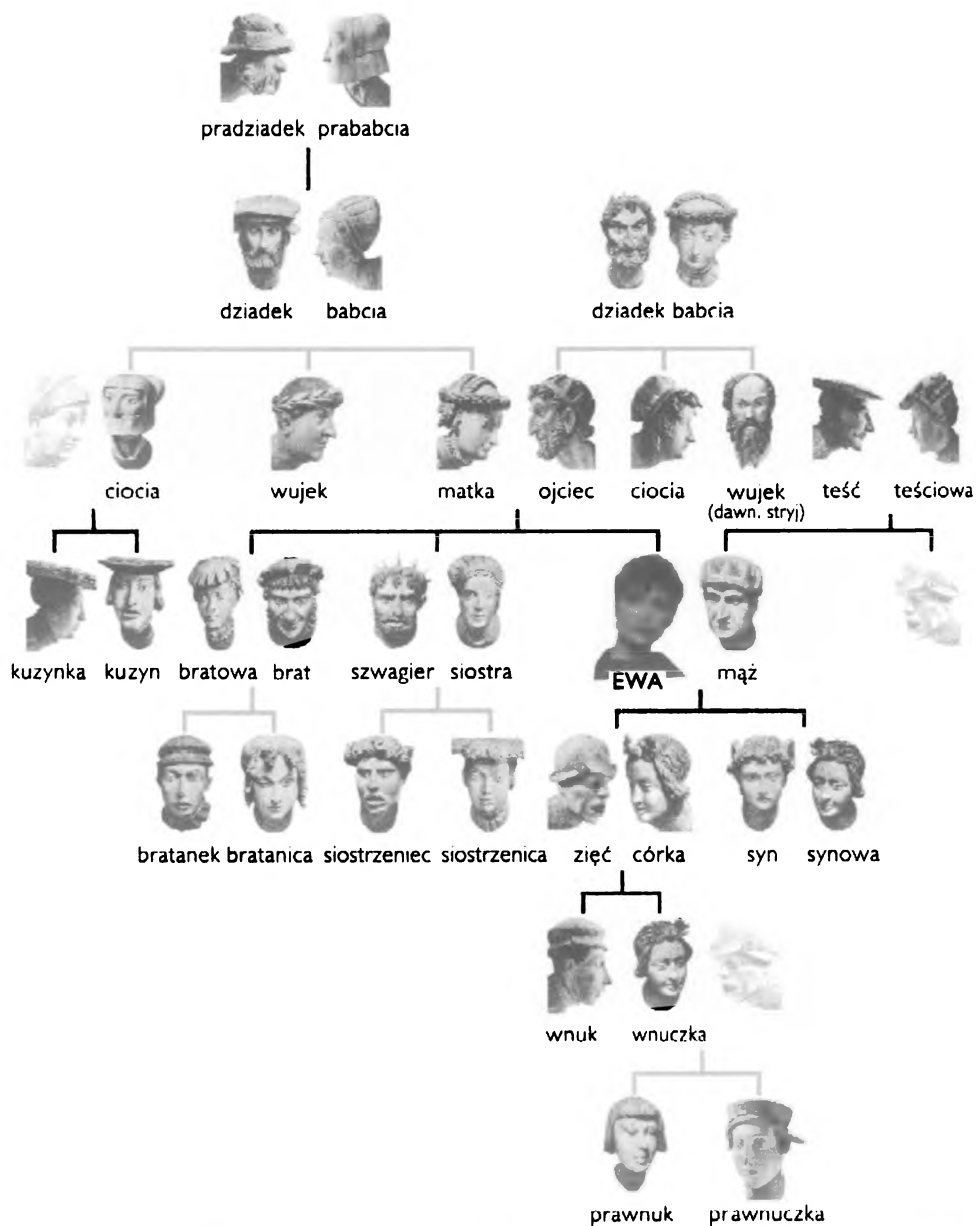
This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary-ruled notebook paper. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings present.

RODZINA

1. Przyjrzyj się uważnie rysunkowi, a następnie odpowiedz na podane pytania.

RODZINA EWY

- a) Brat mamy Ewy ma córkę. Kim ona jest dla Ewy?
- b) Siostra Jacka wyszła za mąż za Marka. Kim jest:
  - Jacek dla Marka?
  - mama Jacka dla Marka?
  - Marek dla ojca Jacka?
- c) Dla rodzeństwa wspólnymi przodkami są rodzice, a dla kuzynów?
- d) Czy siostrzeniec i bratanek mogą mieć tę samą ciocię?
- e) Ilu można mieć pradziadków?
- f) Czy szwagier może być żonaty z bratową?
- g) Szedł brat z siostrą i mąż z żoną. Znaleźli cztery jabłka; zjedli po jednym i jedno zostało. Jak to się stało? (żart)

2. Przeczytaj uważnie tekst, a następnie określ na jego podstawie wartość poniższych zdań (P – prawda, F – fałsz):

MOŻNA BYĆ SZCZĘŚLIWYM PRZEZ CAŁE ŻYCIE

Pięć reguł małżeńskiego szczęścia

Od Ciebie zależy, czy Twoje małżeństwo będzie szczęśliwe i potrwa do końca życia – twierdzi zespół amerykańskich ekspertów pod kierunkiem psychiatry, prof. MIRIAM MASUR – należy tylko zastosować się ściśle do pięciu reguł współżycia.

1. Planuj starannie wolny czas, jaki spędzacie ze sobą sami. Wypełniać należy go tym, co oboje lubicie, pamiętając o urozmaiceniu i zwłaszcza – dbając, by robić to specjalnie bez świadków.

2. Nieustannie obdarowujcie się drobnymi prezentami. Nie muszą to być przedmioty – dawajcie częśćkę samych siebie. Okazuj, że troszczysz się o partnera. Upominkiem może być czułe słowo, gest, uczynek. Pomóż czasem żonie w domowych zajęciach, które zwyczajowo należą do niej. A ty wręcz czasem męża w tym, co zwykł robić sam.

3. Gdy pojawia się problem, rozwiązujcie go razem, nie zwalając ciężaru na partnera, a już zwłaszcza nie oskarżając się nawzajem. Wobec życiowych komplikacji stawajcie ramię w ramię. Dobrze jest powiedzieć: „Z twoją pomocą na pewno damy sobie radę”. Nigdy: „To twoja wina!”

4. Kiedy się sprzeczacie, poszukaj kompromisu. Nigdy nie walcz z partnerem

po to tylko, aby być górą. Reaguj życzliwie na jego/jej kompromisowe propozycje. Kłótnia czy spór, aby za wszelką cenę uzyskać przewagę, to kiepski sposób traktowania osoby najważniejszej w twym życiu.

5. W sytuacjach kryzysowych czy wręcz dramatycznych staraj się patrzeć daleko do przodu i nie tracić nadziei. To od ciebie zależy, czy małżeństwo przetrwa. Wyrozumiałość i dalekowzroczność są gwarancją małżeńskiego szczęścia. Nigdy gwałtowność! Nawet sytuacje beznadziejne, potraktowane mądrze, ze spokojem i rozumą z czasem ulegają zapomnieniu, odmianie, rozmywają się we wzajemnej życzliwości, często okraszone wdzięcznością partnera.

Pamiętajmy – miłości małżeńskiej powinna towarzyszyć przyjaźń. Wymaganiom – tolerancja. Chwilom rozpacz i załamania – wiara, że jednak będzie dobrze, że wszystko się ułoży.

„Skandale”

a) Wolny czas najlepiej spędzać spontanicznie.	P – F
b) Aby okazać troskę o partnera, najlepiej kupić mu prezent.	P – F
c) Należy nieustannie okazywać sobie życzliwość.	P – F
d) Nie powinno się obciążać partnera swoimi problemami.	P – F
e) Nie warto dążyć do dominacji nad partnerem.	P – F
f) W celu uniknięcia konfliktów należy zawsze ulegać partnerowi.	P – F
g) Przyjaźń w małżeństwie jest ważniejsza od miłości.	P – F

3. O jakich „regułach małżeńskiego szczęścia” mówi powyższy tekst?

- a) .....
- b) .....
- c) .....
- d) .....
- e) .....

4. Porozmawiaj z koleżankami i kolegami w grupie. Dowiedz się, jakie zasady życia z najbliższą osobą są dla nich najważniejsze. Spróbujcie na koniec ustalić trzy reguły, waszym zdaniem, najbardziej uniwersalne i akceptowane przez wszystkich.

5. Jesteś socjologiem prowadzącym badania. Przeprowadź wśród koleżanek i kolegów ankietę, której wzór jest podany poniżej, a następnie sporządź pisemne sprawozdanie z wyników swoich badań.

ANKIETA

1. Czy chciałbyś (chciałabyś) co jakiś czas żyć samotnie? Jak długo i jak często?
2. Wolałbyś (wolałabyś) mieć więcej czy mniej rodzeństwa niż masz?
3. Ile chciałbyś (chciałabyś) mieć dzieci?
4. Jaki jest, twoim zdaniem, najlepszy wiek, aby mieć dzieci?
5. Czy sądzisz, że mieszkanie wspólnie z rodzicami może być korzystne dla młodego małżeństwa?
6. Czy utrzymujesz dobre stosunki ze swoimi teściami, czy raczej zostajesz w domu, gdy twoja żona (mąż) jedzie do nich w odwiedziny?
7. Czy wolałbyś (wolałabyś) pracować krócej, aby móc poświęcić więcej czasu rodzinie?
8. Czy uważasz, że więzy łączące cię z dalszą rodziną (kuzyni, krewni) są ważniejsze niż te, które łączą cię z przyjaciółmi?

6. Oto przykład krótkiego dialogu matki z córką. Uzupełnij brakujące repliki:

- Matka: Kasiu, pozwól na chwilę, chciałabym z tobą porozmawiać!
- Córka: .....
- Matka: Bardzo mi się nie podoba, że tak późno wróciłaś wczoraj do domu.
- Córka: .....
- Matka: Wydaje mi się jednak, że to zbyt późno dla piętnastoletniej dziewczyny która na dodatek rano idzie do szkoły.
- Córka: .....
- Matka: Myślę, że nawet jeżeli zostali dłużej, to powiedzieli swoim rodzicom o której godzinie zamierzają wrócić do domu.
- Córka: .....
- Matka: Nie chciałabym więc, abyś przychodziła do domu później niż o dziewiątej zwłaszcza gdy ja nic o tym nie wiem.
- Córka: .....
- Matka: Dobrze, ale musisz w takiej sytuacji powiedzieć mi o tym wcześniej. Mam prawo wiedzieć, dokąd idziesz, z kim, i o której wrócisz.
- Córka: .....
- Matka: Tym razem ci daruję, ale żeby mi to było pierwszy i ostatni raz!
- Córka: .....

Odpowiedzi córki szukaj w Aneksie na końcu podręcznika.

7. Co to jest „konflikt pokoleń”? Z czego wynika i jakie są jego najczęstsze przejawy? Poniższe wypowiedzi podziel na pochodzące od rodziców i pochodzące od dzieci.

Słuchają tej swojej obrzydliwej muzyki tak głośno, że aż uszy puchną.

Zawsze wszystko chcieliby wiedzieć.

W ogóle nie chcą słuchać dobrych rad.

Ciągle się czegoś czeplają.

Wcale nie myślą o przyszłości.

Ubierają się jak koczkodany.

Wydaje im się, że znaleźli receptę na życie.

Obarczają nas winą za swoje niepowodzenia.

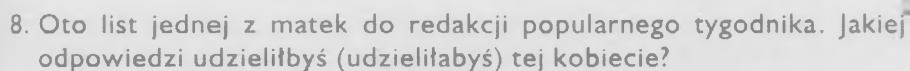
Nie rozumieją, że świat się zmienił od czasu, kiedy oni byli młodzi.

Traktują nas jak małe dzieci.

Nie mają w ogóle szacunku dla starszych.

A. O co rodzice mają pretensje do dzieci, a o co dzieci do rodziców? Wpisz do tabelki:

B. Opowiedz o swoich konfliktach z rodzicami (dziećmi).

bia swoje ciuchy i zmienia fryzurę. Łata ze swoją paczką po dyskotekach i kinach. To prawda, maturę zdała dobrze i dostała się do szkoły pomaturalnej. W jej wieku chyba czas pomyśleć o założeniu rodziny i skończyć z zabawami. Po co jej te wycieczki ze szkolnymi kolegami? To młokosy i golcy, nie ma

wśród nich odpowiedniego kandydata na męża. Ja w jej wieku miałam już dwoje dzieci i własny dom. Gdy jej to mówię, śmieje się, że jestem staroświecka i że ona ma jeszcze na to czas. Ten lekceważący stosunek do wskazówek starszych to wynik złego wychowania młodzieży. Za mało im się mówi o obowiązkach względem rodziny i społeczeństwa. Nic dobrego nie wyniknie z tej nowoczesności.

„Naj“

[illegible]

9. Że czy żeby? Przekształć podane zdania.

wzór:

Janek powiedział: „Wczoraj byłem w górach”.

Janek powiedział, że wczoraj był w górach.

Poprosiłem Kasię: „Podaj mi miotłę”.

Poprosiłem Kasię, żeby podała mi miotłę.

a) Ewa poprosiła: „Kupcie mi sok jabłkowy i pączka!”.

.....

b) Mama czasem mówiła: „Jestem bardzo zmęczona”.

.....

c) Siostra odrzekła: „Przecież nie jestem niegrzeczna”.

.....

d) Mama prosiła cię: „Nie puszczaj tak głośno muzyki!”.

.....

e) Mama powiedziała: „Za chwilę usiądę i odpocznę, a teraz już przestańcie się kłócić”.

.....

f) Powiedzieliśmy Ewie: „Nie odzywaj się niegrzecznie do starszych!”.

.....

g) Powiedziała: „Nikogo nie chciałam obrazić”.

.....

h) Zawsze mówiłem mamie: „Nie martw się o mnie!”.

.....

i) Nie proś mnie więcej: „Pożycz mi trochę pieniędzy!”.

.....

j) Ewa odpowiedziała: „Ja też chcę iść do kina!”.

.....

k) Przypominaliśmy im: „Wyłączcie żelazko!”.

.....

l) Powiedziałem siostrze: „Nie wolno ci oglądać tego filmu”.

.....

ZMYSŁY

7

węch

dotyk

smak

wzrok

sluch

1. Do których czasowników pasują podane poniżej definicje?

ujrzeć	dostrzec	zobaczyć	obserwować
zerkać	gapić się	sposzrzec	przyglądać się
dojrzeć	zauważyć	spoglądać	wpatrywać się
ogłądać			

a) patrzeć na kogoś lub na coś bardzo dokładnie, zwykle z różnych stron –

.....

b) kierować na kogoś lub na coś wzrok –

.....

c) patrząc, uświadomić sobie coś, rozpoznać kogoś lub coś wzrokiem –

.....

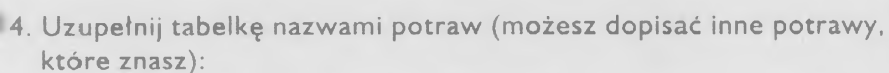
2. Uzupełnij zdania podanymi czasownikami we właściwej formie.
Każdego czasownika użyj tylko jeden raz.

ujrzyć	widzieć	spojrzeć	zauważyć
widzieć	patrzeć	gapić się	zobaczyć
oglądać	dostrzec	przyglądać się	obserwować

- a) Lubię ..... wystawy w Muzeum Sztuki Współczesnej.
b) W tramwaju siedział młody mężczyzna, który .....
bezczelnie na stojącą naprzeciw niego dziewczynę.
c) Dawno nie ..... Jana, ale jak go .....
to mu powiem, żeby do ciebie zadzwonił.
d) Anna ..... na swojego szefa, jakby go pierwszy raz w życiu
.....
e) ..... ludziom w tłumie, ale nigdzie nie .....
Ewy.
f) Nie ..... , kiedy wszedłeś!
g) Dzieci nie powinny ..... na brutalne sceny w telewizji.
h) Jacek często jeździ w góry ..... życie dzikich zwierząt.

3. Potrawy, aby były smaczne, trzeba doprawić. Jaki smak nadają po-
trawom wymienione przyprawy?

a) sól –	słodki
b) ocet –	gorzki
c) cukier –	ostry
d) pieprz –	kwaśny
e) zioła –	słony

tort	likier	grejpfrut	gulasz węgierski
leczo	żurek	befszyk	kawa bez cukru
śledź	banan	paluszki	ogórki kiszone
piwo	cytryna	papryka	tonik

5. Połącz przedmioty z dźwiękami, jakie wydają (do niektórych pasuje więcej niż jedno określenie).

warczy	szumi	zgrzyta	skrzypią
syczy	pluszcze	bulgocze	stuka
gwiżdże	tyka	trzaskają	dudni
brzęczy	puka	piszczą	dzwoni
szeleści			

a) zgniatany papier	j) ktoś do drzwi .....
b) silnik	k) morze .....
c) zegar	l) nienaoliwione drzwi .....
d) płynąca woda	l) klucz w zamku .....
e) maszyna do pisania	m) gwizdek .....
f) hamulce	n) gotująca się woda .....
g) ulatniający się gaz	o) silnie zamykane drzwi .....
h) telefon	p) tłukące się szkło .....
i) deszcz po dachu	

6. Uzupełnij zdania wybranymi czasownikami z poprzedniego ćwiczenia (lub odpowiadającymi im rzeczownikami oznaczającymi dźwięki) we właściwej formie.

- a) Wiał tak silny wiatr, że usłyszeliśmy tylko ..... drzwi i ..... tłuczonego szkła.
- b) Przed drzwiami rozległ się ..... silnika i po chwili ktoś ..... do mieszkania.
- c) Nad jeziorem słychać było tylko cichy ..... fal i delikatny ..... liści.
- d) Słyszałem, jak policjant ....., ale myślałem, że to nie na mnie.
- e) Ta stara szafa tak głośno ....., że w nocy czuję się jak w horrorze.
- f) Jechaliśmy tak szybko, że aż opony ..... na zakrętach.

Z

7. Jakie dźwięki towarzyszą podanym poniżej czynnościom?

Kiedy ktoś:

- a) pije coś bardzo gorącego
- b) je coś twardego
- c) bije brawo
- d) marznie
- e) studzi kawę
- f) je coś w niekulturalny sposób
- g) jest senny
- h) głęboko śpi
- i) jest wściekły
- j) jest nieszczęśliwy
- k) martwi się lub smuci
- l) ma katar

to:

- zgrzyta zębami
- szczeka zębami
- chrupie
- klaszcze
- chrapie
- dmucha
- placze
- smarka
- wzdycha
- ziewa
- chlipie
- mlaska

8. Wyobraź sobie, że dotykasz zwierząt lub przedmiotów pokazanych na rysunku. Jak opiszesz swoje wrażenia? Skorzystaj z poniższych wyrazów.

gładki	szorstki	miękki	puszysty
twardy	chropowaty	klujący	zimny
sztywny	gorący	wilgotny	suchy
mokry	śliski	ostry	wiotki

Z

THE ALPHABET OF THE WORLD: A PICTURE BOOK FOR CHILDREN AND YOUTH

Z

9. Wybierz jeden z przedmiotów widocznych dla wszystkich osób w grupie i opisz, jaki jest w dotyku, tak aby inni mogli odgadnąć, co to jest.

10. Poniższe wyrazy podziel na pozytywne i negatywne:

odór	aromat	fetor	woń	zapach	smród
------	--------	-------	-----	--------	-------

11. Jakie perfumy najbardziej lubisz? Czy potrafisz opisać ich zapach? Skorzystaj z wyrazów z ramki:

Zapach:

ostry	słodki	ciężki	mocny
cierpki	ziołowy	żywiczny	różany
piżmowy	kwiatowy	delikatny	orzeźwiający
zmysłowy	migdałowy	narkotyczny	mdlący
balsamiczny	duszący	korzenny	odurzający

12. Znajdź w słowniku znaczenie poniższych idiomów i ułóż z nimi zdania.

mieć długi język

zapomnieć języka w gębie

pasować jak pięść do nosa

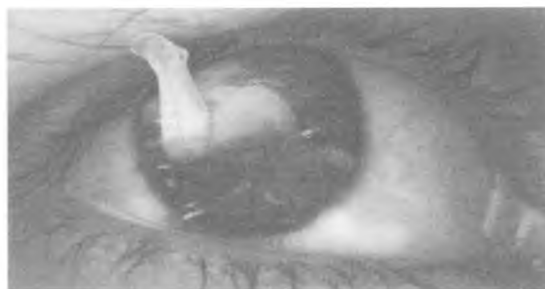
dostać się na języki

mieć kogoś (coś) w nosie

czuć pismo nosem

wpaść komuś w oko

jest na kim oko zawiesić

rzucić okiem

13. W poniższych zdaniach zastąp podkreślone zwroty odpowiednim idiomem (może być konieczna zmiana struktury gramatycznej zdania!):

- a) Nie mów nic Annie o swoich problemach, bo ona *nie potrafi dochować tajemnicy*.
- b) Czy mógłbyś *spojrzeć przez chwilę* na ten artykuł?
- c) *Nie obchodzi mnie* Janek i jego kłopoty.
- d) Jarkowi *bardzo się spodobała dziewczyna*, którą spotkał wczoraj w kawiarni.
- e) Nic dziwnego, naprawdę *jest bardzo ładna*.
- f) Niewiele brakowało, a złapalibyśmy złodzieja na gorącym uczynku, ale *zorientował się w sytuacji* i uciekł.
- g) Po ostatnim skandalu wszyscy *mówili* o Agnieszce i Jacku.
- h) Ta bluzka *zupełnie nie pasuje* ci do spódnicy.
- i) Gdy Jacek zobaczył po raz pierwszy Ewę, to z wrażenia *nie wiedział, co powiedzieć*.

UCZUCIA

1. Co mogą czuć osoby przedstawione na rysunku? Spróbuj połączyć postacie z nazwami odpowiednich uczuć.

ból	smutek	szczęście	zdenerwowanie
żal	zachwyt	wściekłość	depresja
gniew	rozpacz	zmartwienie	frustracja
radość	tęsknota	przygnębienie	wstyd
zadowolenie			

STOCK PHOTO: GETTY IMAGES; ILLUSTRATION: JIMMY KNEASLEY; PHOTO: JIMMY KNEASLEY; PHOTO: JIMMY KNEASLEY; PHOTO: JIMMY KNEASLEY; PHOTO: JIMMY KNEASLEY

2. Uzupełnij podane zdania właściwymi wyrazami z ramki.

wstręt	znudzenie	wstyd	żal	tęsknota	zadowolenie
--------	-----------	-------	-----	----------	-------------

- a) Gdy jesteś daleko od ukochanej osoby, odczuwasz ..... za nią.
- b) Gdy straciłeś kogoś lub coś bardzo cennego, odczuwasz .....
- c) Gdy zrobiłeś coś złego, odczuwasz .....
- d) Gdy nic nie robisz i niczym się nie interesujesz, czujesz .....
- e) Gdy patrzysz na coś wyjątkowo brzydkiego, czujesz .....
- f) Gdy wszystko idzie wspaniale i nie masz żadnych problemów, czujesz .....

3. Uporządkuj wymienione uczucia od najbardziej pozytywnych do najbardziej negatywnych:

- a) niechęć, uznanie, szacunek, pogarda, podziw, lekceważenie
- b) radość, smutek, rozpacz, zadowolenie, przygnębienie, szczęście
- c) miłość, antypatia, wrogość, przyjaźń, sympatia, nienawiść
- d) przykrość, przyjemność, boleść, satysfakcja, rozkosz, nieprzyjemność
- e) nuda, zaciekawienie, beznadziejność, apatia, ekscytacja, zapal

	A	B	C	D	E
+					
-					

4. Jak ludzie wyrażają uczucia?

A. Uzupełnij poniższe zdania właściwymi formami podanych przymiotników:

nieszczęśliwy	przygnębiony	radosny	rozżalony
sfrustrowany	smutny	szczęśliwy	wesoły
wściekły	zadowolony	zagniewany	zakłopotany
zdenerwowany	zły	zmartwiony	zrozpaczony

a) Ludzie śmieją się, gdy są .....

b) Ludzie krzyczą, gdy są .....

c) Ludzie wyrywają włosy z głowy, gdy są .....

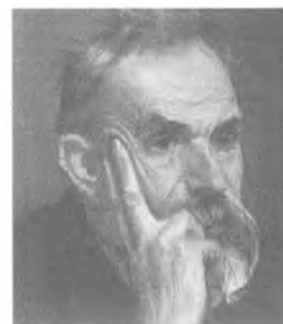

d) Ludzie płaczą, gdy są .....

e) Ludzie marszczą się, gdy są .....

B. Pomyśl, co może czuć ktoś, kto mówi:

O cholera!

Jaka szkoda!

Strasznie mi głupio!

Fantastycznie!

A niech to szlag trafi!

Chyba żartujesz?!

I co ja mam teraz zrobić?

To wprost nieprawdopodobne!

5. Co to jest stres? Do czego może doprowadzić? Przeczytaj uważnie tekst i powiedz, jakie emocje ciebie najbardziej stresują.

NIEKTÓRE EMOCJE SĄ SZKODLIWE

Organizm ludzki tworzy jedność duszy i ciała. Zaburzenia w jego funkcjonowaniu mogą powstawać nie tylko z powodu bakterii i drobnoustrojów, ale także nieustannych napięć psychicznych i nierozładowanych emocji.

Emocje negatywne powstają pod wpływem bólu lub doznań zmysłowych wywołujących **przykrość** lub **wstręt**. Takie emocje mają na nas wpływ od dziecka. Wiele emocji stymuluje powstawanie konfliktów międzyludzkich, należą do nich gniew i związana z nim postawa wrogości. Powodują one agresywność na dłuższą skalę, która w konsekwencji obraca się przeciw nam samym. Pamiętajmy, że częste przeżywanie gniewu i wrogości sprzyja powstawaniu zawału serca. Zachowanie agresywne może wywołać wystąpienie **poczucia winy**, czyli nie oplaca się złościć na cały świat.

Do przykrych stanów emocjonalnych należy **przygnębie**. Jeśli wystę-

puje w dużym nasileniu, wówczas jest określane mianem **depresji**. Towarzyszy jej wieczne zmęczenie, utrata energii, zanik aktywności.

Depresja zaś po pewnym czasie wzbogaca się o kolejny koszmar – **poczucie beznadziei**. I z tym ostatnim uczuciem nie da się żyć. Wszystko wydaje się nam wrogie, bez znaczenia, życie traci sens.

Niekorzystny wpływ na samopoczucie oraz na funkcjonowanie organizmu wywiera **nuda**. H. Selye pisał: „**Niewiele rzeczy jest równie frustrujących, jak zupełna beczynność, nieobecność jakiegokolwiek bodźców, jakiegokolwiek zadań, do których można by się jakoś ustosunkować. [...] Ci chorzy, którzy szukali ulgi w całkowitym odpoczynku, cierpieli najbardziej.**”

„Gazeta Robotnicza”

Na podstawie tekstu określ wartość poniższych stwierdzeń (P – prawda, F – fałsz):

- a) Zaburzenia w funkcjonowaniu organizmu wywołują wyłącznie bakterie. P – F
- b) W dzieciństwie jesteśmy narażeni na przykrości. P – F
- c) Gniew i wrogość doprowadzają do konfliktów między ludźmi. P – F
- d) Przyczyną depresji jest utrata energii i zmęczenie. P – F
- e) Nuda jest uczuciem bardzo frustrującym. P – F
- f) Zbyt długi odpoczynek przynosi cierpienie. P – F

TEST

CZY JESTEŚ NERWOWY ?

Żyjemy w nerwowych czasach. Atakują nas zewsząd złe, tragiczne, bulwersujące wiadomości, każdego dnia narażeni jesteśmy w naszym codziennym życiu na duże i małe stresy. Dotyczy to szczególnie mieszkańców aglomeracji miejskich, ich życia pełnego pośpiechu, dni, w których zbyt rzadko mogą znaleźć czas na moment refleksji, spokojnej myśli, odpoczynku...

Czy mamy dość siły, aby zachować dystans w stosunku do otaczającej rzeczywistości, czy też nasz system nerwowy jest na to zbyt słaby? Zastanawiając się nad pytaniami proponowanej psychozabawy, z pewnością dowiecie się czegoś więcej o sobie...

1. Zdarza mi się śmiać bez powodu. TAK – NIE	11. Nie mogę powstrzymać się od manifestowania swoich uczuć. TAK – NIE
2. Często drapię się, mimo że nic mnie nie swędzi. TAK – NIE	12. Gdy wieczorem oglądam kryminał albo film grozy, długo w nocy nie mogę zasnąć, sprawdzam szczególnie dokładnie, czy wszystkie drzwi są zamknięte. TAK – NIE
3. Łatwo mnie przestraszyć. TAK – NIE	13. Mam mało czytelny charakter pisma. TAK – NIE
4. Nie lubię siedzieć plecami do drzwi. TAK – NIE	14. Kiedy idę zadrzewioną drogą, mam zwyczaj podskubywać mimowolnie listki. TAK – NIE
5. Potrafię podskoczyć do góry, gdy niespodziewanie ktoś wpadnie do pokoju lub rozlegnie się nieoczekiwany hałas. TAK – NIE	15. Kapanie wody z niedokręconego kranu potrafi doprowadzić mnie do szału. TAK – NIE
6. Nie lubię uregulowanego trybu życia, wolę dni pełne niespodziewanych wydarzeń. TAK – NIE	16. Zawsze wychodzę na pociąg w ostatniej chwili. TAK – NIE
7. Kiedy przegrywa mecz moja ulubiona drużyna, potrafię ze złości wyrzucić coś przez okno. TAK – NIE	17. Bardzo lubię niespodziewane wizyty. TAK – NIE
8. Nie jestem w stanie stać w kolejce dłużej niż 10 minut, nawet po coś, na czym bardzo mi zależy. TAK – NIE	18. Kiedy idę ciemną ulicą, co chwila oglądam się za siebie. TAK – NIE
9. Mam zwyczaj obgryzać paznokcie. TAK – NIE	19. W chwili, gdy wchodzi kontroler, zapominam, gdzie schowałem bilet. TAK – NIE
10. Lubie przebywać w nowym towarzystwie. TAK – NIE	

„Jestem”

Teraz policz sobie po jednym punkcie za każdą odpowiedź „TAK” na pytania: 1,2,3,4,5,7,8,9,11,12,13,14,15,18,19.

Policz sobie również po jednym punkcie za każdą odpowiedź „NIE” na pytania: 6,10,16,17.

Rozwiązanie znajdziesz w Aneksie na końcu podręcznika.

ZDROWIE

1. Co, twoim zdaniem, jest najważniejsze dla zdrowia?

- A) Utrzymywanie prawidłowej wagi.
- B) Regularne ćwiczenia i uprawianie sportu.
- C) Jedzenie zdrowej żywności.
- D) Niepicie alkoholu.
- E) Niepalenie tytoniu.
- F) Regularne wizyty u lekarza.

A może jeszcze coś innego? Opowiedz, co robisz dla utrzymania dobrej kondycji.

Lekarze radzą

KTO CHCE UTRZYMAĆ SIĘ W FORMIE POWINIEN:

Po pierwsze – rozsądnie się odżywiać, tzn. unikać monotonii, jeść mniej, a częściej, bo nie jest zdrowo jeść na zapas (więcej niż organizm właśnie potrzebuje). Powinien też zrezygnować z konsumpcji dużych ilości kawy, herbaty, cukru na korzyść mleka, soków, owoców i warzyw.

Po drugie – przebywać dużo na świeżym powietrzu – zrezygnować, na ile się da, z dojazdu samochodem i iść pieszo lub jechać rowerem, i to niezależnie od pogody. Rzucić palenie!

Po trzecie – starać się być dużo w ruchu. Dobrze jest regularnie uprawiać trochę sportu. Najprościej jest uprawiać jogging, ale zaleca się też chodzić często na pływalnię lub dużo jeździć na rowerze.

Po czwarte – dbać o wystarczającą ilość snu. Organizm dorosłego człowieka potrzebuje 7-8 godzin snu na dobę. Kto mniej śpi, zużywa się szybciej!

„Jestem”

2. Opowiedz, jakie dyscypliny sportu uprawiasz lub uprawiałeś (uprawiałaś) kiedyś (w szkole, na studiach)?

żeglarstwo

wścigi samochodowe

boks

wioślarstwo

skoki do wody

piłka nożna

podnoszenie ciężarów

narciarstwo

jazda konna

skok o tyczce

szermierka

gimnastyka artystyczna

bieg przez płotki

hokej

siatkówka

Z

biegi

skok w dal

koszykówka

skoki spadochronowe

tenis

kolarstwo

piłka ręczna

3. Spróbuj połączyć podane niżej choroby z objawami, jakie im zazwyczaj towarzyszą (skorzystaj ze słownika!).

Objawy:

katar

kaszel

swędzenie

wysypka

obrzęk

podwyższona temperatura

nudności

kichanie

spuchnięcie (palca, reki, nogi...)

biegunka

gorączka

ból (brzucha, gardła, głowy, ręki...)

- a) angina – .....
- b) grypa – .....
- c) katar sienny – .....
- d) migrena – .....
- e) przeziębienie – .....
- f) uczulenie – .....
- g) zapalenie wyrostka robaczkowego – .....
- h) zatrucie pokarmowe – .....
- i) złamanie lub zwichnięcie (palca, ręki, nogi...) – .....

4. Pracuj z koleżanką lub kolegą. Przeczytaj uważnie dialogi, postaw diagnozę i spróbuj zalecić właściwy sposób leczenia. Skorzystaj z poniższych zwrotów i wyrażen:

Powinien pan	zażywać	tabletki leki	dwa razy dziennie	przez tydzień
Powinna pani	pić	syrop zioła	trzy razy dziennie	przez miesiąc
Trzeba	robić	okłady		przez trzy dni
Należy	brać	zastrzyki		
	leżeć w łóżku			
	unikać	stresów przemęczenia się picia alkoholu palenia tytoniu		

DIALOG I

Lekarz: Co panu dolega?

Pacjent: Bardzo źle się czuję, panie doktorze. Jestem osłabiony, boli mnie głowa, gardło mnie boli tak, że prawie nie mogę mówić, mięśnie mam jak z waty...

Lekarz: Czy ma pan gorączkę?

Pacjent: Wczoraj wieczorem miałem trzydzieści siedem i dziewięć.

Lekarz: .....

Pacjent: .....

Lekarz: .....

Z

DIALOG 2

Pacjent: Panie doktorze, strasznie boli mnie brzuch – od dwóch dni nic nie jadłem, bo zaraz mam nudności, wymioty...

Lekarz: Czy ma pan biegunkę?

Pacjent: Już teraz to nie, ale przedwczoraj miałem.

Lekarz: .....

Pacjent: .....

Lekarz: .....

DIALOG 3

Pacjent: Mam straszny katar, panie doktorze, ale to nie może być zwykłe przeziębienie, bo trwa zbyt długo!

Lekarz: Czy poza katarzem ma pan jeszcze jakieś inne objawy?

Pacjent: Kicham jak z armaty, oczy mnie swędzą, a jak wyjdę do ogrodu, to – nie daj Boże!

Lekarz: .....

Pacjent: .....

Lekarz: .....

DIALOG 4

Lekarz: Co panu dolega?

Pacjent: Mniej więcej dwa razy w tygodniu umieram...

Lekarz: No dobrze, na czym to pańskie „umieranie” polega?

Pacjent: Głowa mi pęka, mam nudności, woda płynąca z kranu wydaje huk co najmniej taki jak Niagara...

Lekarz: .....

Pacjent: .....

Lekarz: .....

5. Oto wiersz o zdrowiu słynnego polskiego poety renesansowego Jana Kochanowskiego. Przeczytaj wiersz (trudniejsze wyrazy są objaśnione), a następnie odpowiedz na pytania i przeczytaj fragment wiersza, który potwierdza twoją odpowiedź:

Ná zdrowie.

S łachetné zdrowie/ Jako smákuješ/ Tam człowiek prawie A sam to powie Ani lepszego/ Bo dobre mienie Także wiek młody/ Mieśca wysoke/ Dobré są : ale Gdzie niemaś siły/ Klinocie drogi/ Oddany tobie/	Nikt się niedowie/ Aż się zepsuiesz. Widzi na jawie/ Ze nic nad zdrowie/ Ani droższego : Perły, kamienie/ A dar wrody/ Władze szerokie/ Gdy zdrowie wcale : A świat niemiły. Mój dom vbogi Ulubuy sobie.
--	---

Na zdrowie

Ślachetne zdrowie, Jako smakujesz, Tam człowiek prawie I sam to powie Ani lepszego, Bo dobre mienie Także wiek młody, Mieśca wysokie, Dobre są: ale Gdzie nie masz siły, Klinocie drogi, Oddany tobie,	Nikt się nie dowie, Aż się zepsujesz. Widzi na jawie, Ze nic nad zdrowie, Ani droższego: Perły, kamienie, I dar urody, Władze szerokie, Gdy zdrowie w całość. I świat niemiły. Mój dom ubogi Ulubuj sobie.	<i>Ślachetne – szlachetne prawie – prawdziwie na jawie – jawnie, oczywiście mienienie – bogactwo jako – jak mieśca – miejsca w całość – w całości klinot – klejnot ubogi – biedny</i>
---	---	---

Jan Kochanowski (1530–1584)

- Kiedy ludzie zaczynają cenić zdrowie?
- Od czego zdrowie jest cenniejsze?
- Kiedy młodość, bogactwo, uroda, sława i władza nie cieszą człowieka?
- Jak poeta nazywa zdrowie?
- Na końcu wiersza poeta wypowiada życzenie. Jakie?

Szanuj zdrowie należycie,
bo jak umrzesz – stracisz życie.

Aleksander Fredro (1793–1876)

6. Na wesoło. Oto kilka dowcipów o lekarzu i pacjencie – spróbuj, na podstawie kontekstu, wyjaśnić znaczenie podkreślonych zwrotów:

Przyszedł pacjent do lekarza

LEKARZ MÓWI:

To nie będzie bolało.
Nie ma jeszcze wyników badań.
Na pana (pani) miejscu nie przejmowałbym się tym.
Przepraszam na chwilę, mam pilny telefon.
Pielęgniarka przepłucze panu uszy.
Naprawdę nie ma żadnego powodu do niepokoju, ale *na wszelki wypadek* skieruję pana do szpitala.
Ten lek na pewno panu pomoże.
To jest klasyczny przypadek.
Miliony ludzi mają bóle głowy.

PACJENT MÓWI:

Zajmę tylko chwilkę.
Ładnie dziś jak na tę porę roku.
Okropnie *łamie mnie w krzyżu.*
Jak mnie tak połamie, to tygodniami *nie mogę dojść do siebie.*
Śliczna sukienka, pani doktor.
Jest pan cudowny, doktorze.
Mam tu taką plamkę na ręce (głowie, kolanie itp.).
Nie chcę *zabierać panu czasu*, jest wielu bardziej chorych ode mnie...

TO ZNACZY:

To boli jak diabli.
Gdzieś mi się zapodziały.
Bo nie mam pojęcia, co to jest.
Muszę zapytać kolegę o radę.
To do niej należy, zresztą ja nie umiem.
Niech cię Bóg ma w swojej opiece.
Dostałem właśnie pudło bezpłatnych próbek.
Nie mam pojęcia, co to jest, ale miejmy nadzieję, że *lek na to podziała.*
I wszyscy przychodzą z tym do mnie.

TO ZNACZY:

Ma pan dla mnie godzinę albo i dwie?
Mam wielką prośbę.
Przydałoby mi się zwolnienie.
Chciałbym mieć zwolnienie na miesiąc.
Albo na dwa miesiące.
To miło, że mi pan *poszedł na rękę.*
Czy to jest AIDS?
I wszyscy siedzą tu w poczekalni, na pewno już *coś złapałem.*

LEKARZ MÓWI:

TO ZNACZY:

Czy znów czuje się pan sobą?

Czy raczej kimś innym?

Jaki jest dzisiaj dzień tygodnia? Prezydentem jest mężczyzna czy kobieta?

Czy ma pan wszystkie klepki w porządku?

Czy chciał pan kiedyś skończyć z tym wszystkim?

Będzie głupio, jak on połknie wszystkie tabletki za jednym zamachem.

Myślał pan kiedyś o tym, aby ograniczyć picie?

Facet jest zalany w trupa, ale jak mu to powiem, to gotów mi przyłać.

Czy nie zastanawiał się pan nad zmianą klimatu?

I znalezieniem nowego lekarza?

Jak tam pańskie życie seksualne?

Nic panu nie mogę pomóc, więc będę zadawać impertynenckie pytania. Może to pana skłoni do tego, aby zmienić klimat – i znaleźć nowego lekarza.

Lekarz: Co panu dolega?

Pacjent: To pan jest od tego, żeby postawić diagnozę!

Lekarz: No, ale co pana do mnie sprowadza?

Pacjent: Tramwaj numer 15.

Lekarz: Zaraz, tu z karty wynika, że był pan ranny na froncie gdzie pana trafił ten odłamek?

Pacjent: W takiej małej wiosce koło granicy niemieckiej...

MAGIA I PRZESĄDY

I. Czy można w to uwierzyć? Korzystając z poniższych zwrotów i wyrażań, porozmawiaj z koleżankami i kolegami w grupie o tym, co sądzą na temat przytoczonych tu stwierdzeń:

Nonsens	Nie wiem, co mam o tym myśleć
To absurdalne	To możliwe
To wykluczone	Oczywiście, że tak
Nie wierzę w to	Być może to prawda
Kompletne bzdury	To bardzo prawdopodobne
Nie mam zdania na ten temat	Moim zdaniem

- a) Niektóre zdarzenia przynoszą pecha.
- b) Horoskop dokładnie określa charakter i predyspozycje człowieka.
- c) Niektórzy ludzie potrafią przewidywać przyszłość.
- d) Możliwe jest poruszanie przedmiotów wyłącznie siłą woli.
- e) Przypadki opętania przez szatana są potwierdzonym przez liczne opisy faktem.
- f) Duchy są to dusze zmarłych powracające na ziemię.
- g) Cywilizację ziemską zapoczątkowały inteligentne istoty, które przybyły z Kosmosu.
- h) To, że czasem mamy złudzenie, że sytuacja przeżywana po raz pierwszy już się kiedyś wydarzyła (*deja vu*), potwierdza teorię reinkarnacji.
- i) Czarna i biała magia jest formą rozwiniętej energii psychicznej.
- j) Wielu ludzi miewa prorocze sny.
- k) Uczenie się przez sen jest możliwe.

4. Czy wiesz, skąd się wzięły przesady? Przeczytaj poniższy tekst, a następnie odpowiedz na pytanie.

Przesady

Przesady zrodził lęk przed nieznanym i chęć obrony przed czyhającymi niebezpieczeństwami. Wiele z nich przetrwało do dziś, mimo że zniknęły dawne zagrożenia, a więc okoliczności ich powstania. Najczęściej niewiele o nich wiemy, a przecież wszystkie mają swoją historię.

Stłuczone lustro – siedem lat nieszczęścia!

Jeden z najstarszych przesądów wiąże się z przekonaniem, że odbicie w lustrze jest magiczną kopią tego, kto w nie patrzy, więc jego uszkodzenie oznacza skazę na duszy człowieka. Pod lustrem nie należy siadać, a zbite – sprzątać z zamkniętymi oczami.

Czarny kot przebiegający drogę przynosi pecha

W średniowieczu czarownice nie rozstawały się z kotami. Pojawienie się (zwłaszcza czarnego) przed człowiekiem oznaczało zatem diabelską chęć przecięcia mu drogi do kościoła, a więc jego więzi z Bogiem. W Anglii znana jest lewa wersja „kocięgo” przesądu: to biały kot miał przynosić pecha, czarny – uśmiech losu, natomiast Amerykanie wierzą, że każdy „mruczek”, zbliżając się, zwiastuje nam szczęście.

Feralny piątek trzynastego

Już w XIV wieku uważano powszechnie, że piątek to najgorszy dzień tygodnia; według chrześcijan tego dnia Chrystus umarł na krzyżu. Trzynastka zaś zawsze uchodziła za feralną, dlatego w tym dniu miesiąca, w dodatku w piątek, nie zaczyna się żadnej nowej sprawy. Nie mają najlepiej ci, którzy obchodzą tego dnia urodziny! Nie należy w tym dniu kichać, zakładać nowej koszuli i... kąpać się.

Przejście pod drabiną sprowadza nieszczęście

Przesąd ten ma źródło w zwyczaju stawiania wysokich szubienic. Zawieszenie sznura, potem zdjęcie nieboszczyka wymagało użycia drabiny. Przejście pod nią zbliżało do śmierci!

Spotkanie kominarza przynosi szczęście

Rzemieślnika opiekującego się kominem uważano także za opiekuna ogniska domowego. Dlatego też dawniej młoda para zamawiała sobie kominarza, by czekał u wyjścia z kościoła. Najlepiej, gdy był ubrudzony sadzą. Na widok

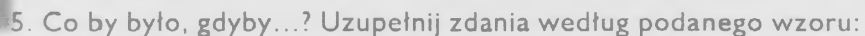

kominiarza należy się złapać za guzik i w myślach wypowiedzieć życzenie. Jeśli potem natkniemy się na brodacza – życzenie się spełni. Jeśli zakonnicę lub kobietę w okularach – niestety nie!

Nie wolno wprost życzyć powodzenia

Ten stary zwyczaj wiąże się z przekonaniem, że życzenie szczęścia za sprawą przewrotnych bogów przyciąga jego odwrotność – niepowodzenie. Stąd w odruchu obronnym mówimy często coś przykrego – np. „połamania nogi”, licząc na przeciwny efekt.

- a) Dlaczego stłuczone lustro wróży 7 lat nieszczęścia?
- b) Skąd się wzięły przesady związane z czarnym kotem?
- c) Dlaczego piątek trzynastego jest dniem feralnym?
- d) Dlaczego nie przechodzi się pod drabiną?
- e) Co wróży spotkanie kominiarza? Dlaczego?
- f) Dlaczego mówimy „połamania nogi”, życząc komuś powodzenia?

Gdybym był jasnowidzem, wygrałbym w Toto-lotka.

- a) Gdybym zobaczył ducha, ...
- b) Gdybyśmy poszli do wróżki, ...
- c) Gdybym znał przyszłość, ...
- d) Gdybyśmy wiedzieli, co was czeka, ...
- e) Gdybyrn spotkał hrabiego Drakulę, ...

6. Spod jakiego jesteś znaku? Przeczytaj, jakie cechy charakteru mają ludzie urodzeni w poszczególnych znakach, i napisz pełnymi zdaniami horoskop dla swojego znaku (skorzystaj ze słownika!).

Ludzie urodzeni pod znakiem ..... są .....

Pamiętaj!

Rzeczownik	Przymiotnik	
-nie	-ny	(np. zdecydowanie – zdecydowany)
-cie	-ty	(np. obycie – obyty)
-ość	-i (-y)	(np. cierpliwość – cierpliwy)
-izm (-yzm)	-istyczny (-ystyczny)	(np. egoizm – egoistyczny)

Oczywiście, istnieją wyjątki od tej reguły!

Baran – znak podległy planecie Mars

pozytywne: odwaga, zdecydowanie, szybkość, aktywność, szczerłość intencji, inicjatywa, inspiracja, entuzjazm;

negatywne: niecierpliwość, egoizm, impulsywność, brak subtelności.

Byk – znak podległy planecie Wenus

pozytywne: cierpliwość, spokój, konsekwencja, łagodność, harmonia współistnienia, zmysłowość, praktyczność, stanowczość;

negatywne: upór, zaborczość, materializm, skąpstwo, konserwatywność, złośliwość.

Bliźnięta – znak podległy planecie Merkury

pozytywne: wszechstronność, komunikatywność, obiektywność, intelektualizm, nowatorstwo, ciekawość świata i ludzi;

negatywne: powierzchowność, niedokładność, brak koncentracji, plotkarstwo, zmienność, rozproszenie.

Rak – znak podległy Księżycowi

pozytywne: bogata wyobraźnia, wrażliwość, romantyczność, intuicyjność, uczuciowość, domatorstwo, opiekuńczość, ostrożność, przywiązanie;

negatywne: zmienność nastrojów, przewrażliwienie, zgryźliwość, sentymentalność, niestabilność, nieśmiałość, samolubstwo, fraszobliwość, przesadność.

Lew – znak podległy Słońcu

pozytywne: godność, szczerość, protekcyjność, twórczość, otwartość, nobliwość, szlachetność;
negatywne: zarozumiałość, pycha, autokratyczność, nietolerancyjność, pompatyczność, próżność, egocentryzm.

Panna – znak podległy planecie Merkury

pozytywne: analityczność, konkretność, sceptycyzm, skromność, czystość, dokładność, wiarygodność, perfekcjonizm, krytyczność, pracowitość, trzeźwość sądu;
negatywne: emocjonalny chłód, krytykanctwo, marudność, oschłość, wygórowane ambicje, manipulacyjność, pedanteria, masochizm.

Waga – znak podległy planecie Wenus

pozytywne: bezstronność, wdzięk, artyzm, poczucie partnerstwa, uspołecznienie, kompromisowość;
negatywne: wygodnictwo, lenistwo, niezdecydowanie, narcyzm.

Skorpion – znak podległy planecie Pluton

pozytywne: wytrwałość, odwaga, zdolność do maksymalnego wysiłku, intuicja, szczerość, intensywność emocjonalna, koncentracja;
negatywne: podejrzliwość, mściwość, bezwzględność, destruktywność, okrucieństwo, zazdrość, wybujały seksualizm.

M

Strzelec – znak podległy planecie Jowisz

pozytywne: optymizm, szczerość, otwartość, idealizm, szczodrość, śmiałość, poczucie sprawiedliwości, jowialność, dobroduszość, prostolinijność;

negatywne: skłonność do przesady, gadulstwo, wyolbrzymianie, nadgorliwość, nieostrożność, brak umiaru, brak taktu.

Koziorożec – znak podległy planecie Saturn

pozytywne: konkretność, obowiązkowość, lojalność, wiarygodność, odpowiedzialność, zorganizowanie, planowanie, wytrzymałość;

negatywne: dyktatorstwo, pragnienie władzy, nadmierna ambicja, melancholijność, oschłość, formalizm, nieprzejednanie, konserwatywność, reakcyjność, sadyzm.

Wodnik – znak podległy planecie Uran

pozytywne: tolerancyjność, humanitarność, niekonwencjonalność, oryginalność, poczucie braterstwa, odkrywczność, niezależność, wynalazczość, wizjonerstwo;

negatywne: niepraktyczność, fanatyzm, dogmatyczność, ekscentryczność, brak poczucia realizmu.

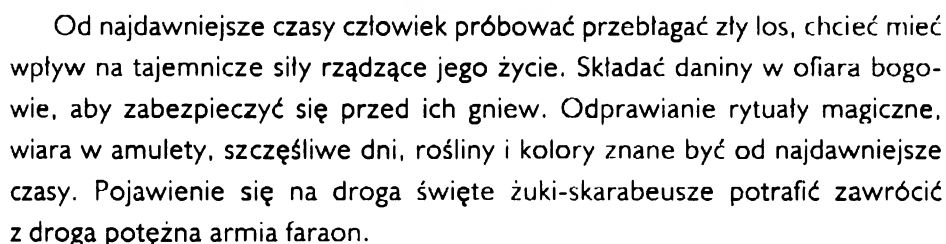
Ryby – znak podległy planecie Neptun

pozytywne: wrażliwość, intuicyjność, delikatność, subtelność, czułość, altruizm, poświęcenie, medialność, mistycyzm;

negatywne: niezdecydowanie, gnuśność, znerwicowanie, fatalizm, uleganie nałogom, brak poczucia rzeczywistości.

(Według: Rafał T. Prinke, Leszek Weres, *Mandala życia*, Poznań 1982)

A jak jest dzisiaj? Jakie być my, żyjący u próg trzecie tysiąclecie nasza era? Czy w głębia dusza nie czuć czasem lęk, spowodowany niespodziewane przecięcie droga przez czarny kot? Czy – gdy wydawać się my, że zapomnieć coś zabrać z dom i decydować się wrócić – nie przysiąść czasem na krzesło i nie liczyć „na wszelki wypadek” do dziesięć?

[illegible]

TEST

Czy jesteś przesądny?

1. Jeżeli przy stole siedzi trzynaście osób:
  - a) nie siadam z nimi – wolę być głodny;
  - b) pytam, czy przybędą jeszcze jakieś osoby albo czy nie można by kogoś doprosić, aby przełamać feralną liczbę;
  - c) nie zwracam na to najmniejszej uwagi.
2. Jeżeli na mojej drodze pojawia się pająk:
  - a) rozgniatam go natychmiast i bez zastanowienia;
  - b) rozgniatam tylko takie pajaki, które budzą we mnie lęk;
  - c) przyglądam mu się z uwagą.
3. Amulety:
  - a) nie mają znaczenia;
  - b) przynoszą szczęście tylko tym, którzy w nie mocno wierzą;
  - c) przynoszą szczęście niezależnie od tego, czy się w nie wierzy.
4. Cyfra „13”:
  - a) przynosi nieszczęście;
  - b) przynosi szczęście;
  - c) ma takie samo znaczenie, jak np. „14” czy „109”.
5. Czterolistna koniczyna:
  - a) nigdy jej nie szukałem;
  - b) zawsze noszę ją przy sobie;
  - c) jeśli ją znajdę, podaruję osobie, którą kocham.
6. Legenda:
  - a) bazuje zawsze na tym, co się naprawdę zdarzyło;
  - b) jest piękną, całkowicie wymyśloną historią;
  - c) jest szkodliwa, ponieważ rozpowszechnia kłamstwa.
7. Na mojej drodze stoi drabina:
  - a) przechodzę pod nią, nie zwracając na nic uwagi;
  - b) nigdy pod nią nie przechodzę, bo to przynosi nieszczęście;
  - c) nie przechodzę pod nią z obawy, aby nie spadło mi coś na głowę.
8. Szczęście:
  - a) to, czy je się ma, zależy od gwiazdy, pod którą człowiek się urodził;
  - b) przyciąga się je, wierząc, że to jest możliwe;
  - c) nasze szczęście zależy od nas samych.
9. Odpukiwanie w niemalowane drewno:
  - a) można to zrobić na wszelki wypadek, nie zajmuje to wiele czasu;
  - b) nigdy tego nie robię, chyba że pukam do czyichś drzwi;
  - c) jest konieczne, aby nie zapeszyć sprawy, na której mi zależy.

Teraz podlicz punkty:

2 punkty – odpowiedzi: 1a, 2b, 3c, 4a lub 4b, 5c, 6a, 7b, 8a, 9c;

1 punkt – odpowiedzi: 1b, 2c, 3b, 5b, 6b, 7c, 8b, 9a;

0 punktów – odpowiedzi: 1c, 2a, 3a, 4c, 5a, 6c, 7a, 8c, 9b.

„Jestem”

Rozwiązania szukaj w Aneksie na końcu podręcznika.

OGŁOSZENIA

1. Ogłoszenia w gazetach podzielone są na różne rubryki. Jakiej treści ogłoszeń możesz się spodziewać w następujących rubrykach?

kupno

.....
.....
.....

nieruchomości

.....
.....
.....

lekarskie

.....
.....
.....

praca

.....
.....
.....

lokale

.....
.....
.....

rekreacja

.....
.....
.....

matrymonialne

.....
.....
.....

różne

.....
.....
.....

motoryzacyjne

.....
.....
.....

sprzedaż

.....
.....
.....

nauka

.....
.....
.....

usługi

.....
.....
.....

2. Jakie rodzaje ogłoszeń przedstawiają poniższe przykłady?

szyld	anons	komunikat	nekrolog
klepsydra	list gończy	reklama	obwieszczenie
zawiadomienie	odezwa	plakat (afisz)	

WYBORCO!
Jeżeli jesteś prawdziwym Polakiem i patriotą, i leży Ci na sercu dobro naszej Ojczyzny, nie wahaj się ani chwili! My wiemy, jak pomóc naszemu krajowi. Przygotowaliśmy program, który uzdrowi gospodarkę! Głosuj na nas!!!

Prognoza na jutro:
Zachmurzenie duże, w dzień większe przejaśnienia. Wieczorem i w nocy opady deszczu. Temp. maks. od 16 do 18 st., min. od 10 do 12 st. Wiatr słaby, zachodni, w nocy zmieniający się na wschodni.

GRAFIKI HOLENDERSKIEJ

Gdzie kupić? Sprawdź!
www.gdata.com.pl

Power AddressManager 3.0 Junior

Profesjonalny program adresowy. Idealny do: działu handlowego, marketingu, sekretariatu etc. W zestawie: kody pocztowe, telefoniczne numery kierunkowe oraz wykaz Banków z osmiocyfrowym numerem rodziczeniowym w Polsce i Niemczech - w sumie ponad 50.000 miejscowości i ponad 30.000 banków. Bieżą 1.000.000 rekordów przetwarzamy w 1/12 sekundy!

Ewa Kowalska i Adam Nowak
mają zaszczyt zawiadomić o swoim ślubie, który odbędzie się 6 grudnia o godz. 15⁰⁰ w Kościele św. Jerzego.

Z głębokim żalem zgłaszamy
SzP
Profesor dr hab. ZOFIĘ SEKOWSKĄ
zabójciela i wicelektora Kierownika Zakładu Psychopedagogiki Specjalnej UMCS w Lublinie, twórczyni tabliczki szkoły poliglotki specjalnej, rzeczniczka i przyjacielka osób niepełnosprawnych. W Zmarłej urazony wójtostwo Uczniów i Miasta. Rodzinie Pani Profesor, naderżniętym sercom współuczniów składamy pogrzeb w smutku. *profesorowi Zakładu Psychopedagogiki Specjalnej UMCS w Lublinie*

OBWIESZCZENIE
Ministra Obrony Narodowej o poborze do wojska

Niniejszym obwieszcza się, że mężczyźni, którzy w bieżącym roku kończą 18 lat, mają obowiązek stawienia się przed Komisją Poborową w wyznaczonym Rejonie.

Podstawa: Ustawa o powszechnym obowiązku obrony, Dz.U. nr... z dn. ...

Firma
wynajmie sklep o pow. 70 m² w centrum miasta
tel. 302-52 od 8⁰⁰ do 18⁰⁰

KONRAD PRÓSZYŃSKI
(Kazimierz Prószyński)
Pisarz: Głosy Świątecznej.
Wyd. 1911

Policja poszukuje groźnego przestępcy

Ktokolwiek widział tego mężczyznę, proszony jest o kontakt z najbliższą komendą policji lub telefon pod nr 997.

SPRZEDAŻ

- **SPRZEDAM** kuchenkę mikrofalową z opiekaczem tel. 35-46-74
- **TANIO** kuchenki elektryczne z piekarnikiem, tel. 22-35-92
- **SPRZEDAM** Renault Trafic Diesel, 1988 r., Wąska 3/2
- **JAMNIKI** tanio, tel. 45-53-32
- **WIEŻA „Philips”** z kolumnami, tel. 65-57-86 wieczorem
- **WŁOSKĄ** suknię ślubną, sypialnię, tel. 51-43-69
- **PSY** stróżąco-obronne, owczarki kaukaskie, Suchy Dwór 17
- **PIANINO** z metalową płytą, stan b. dobry, tel. 57-64-42 po 16⁰⁰
- **MASZYNE** do łodów carpigiani, Świdnica, tel. 52-00-73 po południu
- **SPRZEDAM** kasety z licencją „Traugutta 22...Video”
- **KIOSK** koło „Astry”, tel. 55-53-48
- **SPRZEDAM** pianino Wilh Hoffman Liegnitz z okresu międzywojennego, Świdnica, tel. 52-50-44
- **KOMPUTER** 486 z monitorem i drukarką, tel. 48-96-63

LOKALE

- **ATRAKCYJNE**, dwupokojowe, najchętniej firmie, wynajmę, tel. 35-62-34
- **„CREDO”** pośrednictwo, tel. 44-26-08
- **DO** wynajęcia samodzielne mieszkanie 2-pokojowe na I piętrze z telefonem, tel. 21-34-47
- **DO** wynajęcia dwuosobowy pokój z używalnością kuchni, tel. 75-56-87
- **DO** wynajęcia M-3 z telefonem, tel. 31-05-44
- **KAWALERKA** do wynajęcia, tel. 48-16-33 wieczorem
- **KUPIĘ** małe mieszkanie do remontu, tel. 32-16-13
- **KUPIĘ** dwupokojowe, tel. 63-87-82, od 16⁰⁰-20⁰⁰ (grzechn.)
- **SPRZEDAM** M-3, 48 m kw, centrum, garaż, telefon, tel. 44-36-72
- **WYNAJMĘ** dwupokojowe w Śródmieściu, najchętniej cudzoziemcom, tel. 34-16-23
- **ZAMIENIĘ** własnościowe M-4, garaż, telefon, na dwa mniejsze, tel. 55-67-17

OSRODEK OKULISTYCZNY „POLONIA”

- ✓ leczenie
- ✓ chirurgia
- ✓ soczewki kontaktowe

Lekarze specjaliści
Wrocław, ul. Piłsudskiego 66,
☎ 343-10-21

CZĘŚCI DO SAMOCHODÓW AMERYKANSKICH
AMICAR, ul. Wrocławska 15 BRZEG
CZĘŚCI SAMOCHODOWE, AKCESORIA, KOMIS
POLMOBYT OŁAWA, ul. Opolska 1
CZĘŚCI ZAMIENNE DO FSO I POLONEZA
POLMOBYT WROCŁAW, ul. Kamienna 145
CZĘŚCI ZAMIENNE DO FIATA TIPO I UNO
SKŁEP MOTORYZACYJNY, ul. Jasna 22 WROCŁAW
KOMIS SAMOCHODÓW UŻYWANYCH
RENAUTO, al. Wyzwolenia 5 WALBRZYCH
OPONY, AKUMULATORY, OLEJE, FILTRY
MOTOTRADE, ul. Sobieskiego 19 OPOLE
ORYGINALNE CZĘŚCI ZAMIENNE DO BMW
B&W, ul. Czackiego 15 WROCŁAW
SZYBY SAMOCHODOWE, DACHY SŁONECZNE
ANTRA, ul. Śiężna 169 Wrocław
TANIE CZĘŚCI DO WSZYSTKICH SAMOCHODÓW
AUTO-SCHROTT, ul. Ceglana 5 WROCŁAW
UKŁADY HAMULCOWE, CZĘŚCI, NAPRAWA
PNEUMOT, ul. Brochowska 21 WROCŁAW

OSTATNIA SZANSA!

WYSŁIJ DANE OSOBISTE EKSPRESEM
POLECENIEM NA PONIŻSZY ADRES,
A WEZMIEM UDZIAŁ W LOSOWANIU WIZ NA
POBYT STAŁY W USA
ZA JEDYNE 10 DOLARÓW WEZMIEM UDZIAŁ
W LOSOWANIU
AMERICAN DREAM
111 EAST, 14 STREET, SUITE 144
NEW YORK, N.Y. 10003, USA

GRAFODRUK

Wydawnictwo Wysyłkowe
33-100 Tarnów ul. Starodąbrowska 6/35
WYSYŁAMY DO DOMU!

PSYCHOTRONIKA

czyli jak zachować zdrowie i młodość ..... 4 zł

Domowy wyrób piwa i wina

Wszystko o piwie i winie ..... tylko 1.60 zł

Akupresura dłoni.

Zagadki dłoni i palców-masaż dłoni ..... 2.40 zł

Zioła w domu

Zestawy mieszanek ziołowych wg recept

O. Klimuski

Część 1 - mieszanki przeciwko żylakom, astmie, miażdżycy

Część 2 - zestaw ziół na otyłość, cukrzycę, wychudzenie

Część 3 - nieplodność, bolesne miesiączki lub ich brak

Część 4 - łysienie, piegi, trądzik pospolity

Część 5 - bezsenność, ból głowy, migrena, nerwica

cena każdej części tylko 1.40 zł

ŚPIEWNIK MIŁODZIEŻOWY (STUDENCKI)

Zestaw popularnych piosenek młodzieżowych

i studenckich

Komplet (śpiewnik + kaset) ..... tylko 8 zł

UWAGA! Przy zakupie kilku (dowolnych) pozycji

o wartości powyżej 8 zł zamawiający otrzymuje bezpłatnie

„Opowiadania miłosne” Johna Vincenta

lub upominek niepospolicie

BLYSKAWICZNA DOSTAWA POZOSTA!

Rozwiedziony, 45 lat, szuka pani, która potrafi dać szczerze uczucie. Odwzajemnić to z nawiązką. Andrzej Brzozowski, ul. Kosmonautów 42/6, 67-200 GŁOGÓW.

Mam 40 lat, dwóch synów: 8 i 18 lat, mieszkanie, telefon, samochód. Jestem ładną, miłą szatynką, wzrost 170 cm. Poznam pana lat 45-50, dojrzały, sytuowanego, bez nałogów. Ewa Rydel, ul. Rydygiera 2B/4, 57-100 ŚWIDNICA.

Dwóch przystojnych nastolatków pozna dwie miłe dziewczyny do lat 25, najlepiej z okolic Elku, lubiące seks i dobrą muzykę. ADAM & MAREK, 19-304 Elk 6, skr. poczt. 18. Foto miłe widziane.

Jeśli jesteś chłopakiem w wieku 20-25 lat i chcesz zostać przyjacielem 19-letniej dziewczyny - napisz! Jestem szatynką o piwnych oczach, wzrost 168 cm, często czuję się samotna. Uwielbiam muzykę, taniec, pływanie i długie, romantyczne spacery. Darzę sympatią ludzi z poczuciem humoru. Proszę o dołączenie fotografii. Elwira Jarosz, ul. Putry 5/44, 16-400 SUWAŁKI.

Zołnierz lat 23 pozna uczciwą, szczerą, wyrozumiałą i atrakcyjną dziewczynę, traktującą życie poważnie i pragnącą założyć rodzinę. Szukam prawdziwej, gorącej miłości. Drogie dziewczyno, ulećcie to żołnierskie serce. Jarek Szymanek, 85-796 BYDGOSZCZ, skr. poczt. 96.

Jestem miłą, sympatyczną blondynką o niebieskich oczach. Ufam i chcę, aby mi ufano. Studentka III roku żyjąca na bieżąco - pozna podobnego do siebie pana bez wad. Jestem Waga - on najchętniej Byk 4-9 maja w wieku 22-23 lata. Jeśli jesteś odważny to napisz: Jola Walas, skr. poczt. 43, 87-100 TORUŃ

- **ANTYKWARIAT** - kupno, komis, wycena - obrazy, rzeźby, srebra, porcelana, zegary, numizmaty, biżuteria, meble, tel. 44-46-20, hotel „Monopol”
- **ARCHITEKT**, tel. 57-17-62
- **FLORAPLANT** - ogrody, trawniki, tel. 12-01-18
- **GRY** telewizyjne do wydzierżawienia, tel. 49-38-24
- **KANCELARIA** prawna. Zapraszamy zainteresowanych, tel. 51-46-43

ZAKŁAD FRYZJERSKI

„BEM” Proponuje klientom

i klientom

Modne strzyżenie i modelowanie

Praca najnowszymi środkami

o standardzie światowym

Miła obsługa!

Zapraszamy codziennie

w godz. 9-19

ul. Kasztanowa 34

3. Przejrzyj uważnie ogłoszenia zamieszczone obok i odpowiedz na pytania:

- a) Masz w domu stary zegar i chcesz się dowiedzieć, ile jest wart. Gdzie możesz uzyskać interesujące cię informacje?
.....
.....
- b) Jakie zainteresowania ma Elwira Jarosz?
.....
.....
- c) Gdzie możesz kupić części zamienne do BMW?
.....
.....
- d) Chcesz wynająć dwupokojowe mieszkanie. Ile ofert musisz sprawdzić?
.....
.....
- e) Jakie usługi proponuje zakład „BEM”?
.....
.....
- f) Ile musisz zapłacić za komplet recept na mieszanki ziołowe przeciwko różnym chorobom?
.....
.....
- g) Czego oczekuje samotny żołnierz od życiowej partnerki?
.....
.....
- h) Jakiej marki jest pianino oferowane na sprzedaż w Świdnicy?
.....
.....
- i) Ile kosztuje udział w losowaniu wizy pobytowej do USA?
.....
.....
- j) W jaki sposób można otrzymać *Opowiadania miłosne* Johna Vincenta?
.....
.....

O

k) Gdzie można kupić olej do samochodu?

.....
.....

l) Gdzie można zamówić soczewki kontaktowe?

.....
.....

4. Chcesz wynająć mieszkanie. Przeczytałeś (przeczytałaś) ogłoszenie:
„Mieszkanie dwupokojowe w centrum wynajmę, tel. 67-97-03”.
Dzwonisz pod podany numer – o co pytasz właściciela? Uzupełnij
poniższy dialog:

A: Dzień dobry! Dzwonię z ogłoszenia, pan ma mieszkanie do wynajęcia?

B: Tak, dwupokojowe, w centrum...

A: .....

B: W bloku, dosłownie pięć minut piechotą od Rynku.

A: .....

B: O, duże, 50 m², ładna, jasna kuchnia, balkon...

A: .....

B: Na trzecim piętrze, niestety, nie ma windy.

A: .....

B: Nie, telefonu nie ma, ale w sąsiednim budynku jest poczta.

A: .....

B: Pół roku temu był robiony generalny remont.

A: .....

B: No, myślę, że się dogadamy, jakieś osiemset złotych miesięcznie plus opłaty.

A: Dziękuję bardzo, jeżeli się zdecyduję, jeszcze do pana zadzwonię. Do widzenia!

B: Proszę bardzo! Do widzenia!

5. Wybierz jeden z poniższych punktów i napisz swoje własne ogłoszenie. Pokaż je swojemu partnerowi, a następnie przeprowadźcie rozmowę telefoniczną, podczas której on będzie zadawał pytania, a ty udzielisz mu pożądanых informacji.

– Sprzedam (willę, samochód, meble, działkę, komputer...)

.....

.....

.....

.....

– Kupię...

.....

.....

.....

.....

– Przyjmę do pracy...

.....

.....

.....

.....

– Oferuję usługi ...

.....

.....

.....

.....

– Poznam...

.....

.....

.....

.....

6. Reklamy to też ogłoszenia. Przypomnij sobie reklamy, które oglądałeś (oglądałaś) ostatnio lub przejrzyj jakąś gazetę pod kątem reklam, a następnie porozmawiaj z koleżankami i kolegami w grupie:

- a) Które reklamy są najatrakcyjniejsze, a które najmniej atrakcyjne? Dlaczego?
- b) Która jest najzabawniejsza? Dlaczego?
- c) Którą uważasz za najskuteczniejszą, a która jest najmniej skuteczna? Dlaczego?
- d) Jaka, twoim zdaniem, powinna być dobra i skuteczna reklama?
- e) Którą reklamę telewizyjną lubisz najbardziej, a której nie znosisz? Dlaczego?
- f) Jakie chwytły reklamowe uważasz za niedopuszczalne?

7. Reklamy, ogłoszenia to działania perswazyjne. Przeczytaj poniższy tekst i odpowiedz na pytania.

Perswazyjne sztuczki

Według *Słownika języka polskiego* perswazja to „tłumaczenie komuś czegoś, namawianie, odradzanie; przekonywanie kogoś o czymś, perswadowanie”. Tak więc sztuka perswazji, umiejętność perswadowania powinna zainteresować przede wszystkim tych, których praca polega na przekonywaniu ludzi, na namawianiu ich do czegoś, tych, którzy dzięki tym umiejętnościom zarabiają pieniądze. O kim mowa? Przede wszystkim o prezenterach i sprzedawcach. Nie ma więc większego znaczenia, jaki produkt sprzedają:

czy jest to ubezpieczenie, samochód, depilator czy zwykły batonik za złotówkę. Dla nich wszystkich umiejętności perswadowania bezpośrednio przekłada się na grubość portfela.

W dzisiejszym świecie umiejętności perswazji są potrzebne wszystkim, którzy kontaktują się z innymi ludźmi, czyli tak naprawdę każdemu człowiekowi, w każdej sytuacji. Perswazja jest jednym z najefektywniejszych i najpotężniejszych narzędzi oddziaływania na ludzi. Chociaż z założenia jest uczciwa i demokratyczna,

wymaga znajomości mechanizmów, którymi się posługuje. W dalszej części pokażę niektóre triki mające wpływ na powodzenie perswazji.

Jednym z najważniejszych chwytów perswazyjnych jest odwołanie się do próżności słuchaczy. Jest to chwyt polegający na dogadzaniu próżności odbiorców, najczęściej za pomocą porównań w sferze ambicjonalnej, egotycznej. Jeżeli powiemy, że samochód X to: *samochód dla wyrafinowanego znawcy*, albo: *wytworny mężczyzna od dawna wie, co oznacza ten znak firmowy*, sugerujemy tym samym, że tylko osoba na poziomie doceni te produkty, a każdy z nas chciałby się za kogoś takiego uważać.

Dość powszechną praktyką jest nadużywanie wyrażen nieznanych powszechnie, a przez to niezrozumiałych. Są to terminy techniczne, skróty, wyrazy obce (najczęściej angielskie). Ich funkcją nie jest tak naprawdę informowanie klienta o zaletach rekomendowanego produktu, jakkolwiek stoją w kontekście, który udaje, że tak jest, ale robienie na nim wrażenia naukowością, nowoczesnością, światowością czy wyrafi-

nowaną technologią, np. *4-główny system DA Pro, VPS, Show View, audio dubbing, tuner Hyper-Band*.

Innym sposobem jest zasada tzw. pozornego wyboru. Jego istotą jest takie konstruowanie pytania, że sugerujemy wybór jednego z dwóch przedstawionych w tym pytaniu wariantów, przy czym oczywiste jest, że oba nas satysfakcjonują. Kiedy pytamy:

Czy woli pani batonik z nadzieniem czekoladowym czy waniliowym?

Jest nam naprawdę wszystko jedno, co odpowie klient, ponieważ każda odpowiedź jest dla nas dobra – najważniejsze, że podświadomie zaakceptuje fakt, że będzie mieć batonik, a my – pieniądze.

Podobnie działają wyrazy typu: *najbardziej, najchętniej, najdogodniejszy, najlepszy*, które kierują umysł klienta w stronę poszukiwań, co jest dla niego *naj...*, odciągając go tym samym od rozmyślań, czy w ogóle czegoś chce.

Jak widać, jedyną obroną przed perswazją jest znajomość jej mechanizmów. Zatem... uczmy się ich!

- a) Co to jest perswazja?
- b) Komu i do czego jest ona potrzebna?
- c) O jakich sztuczkach mówi tekst?

O

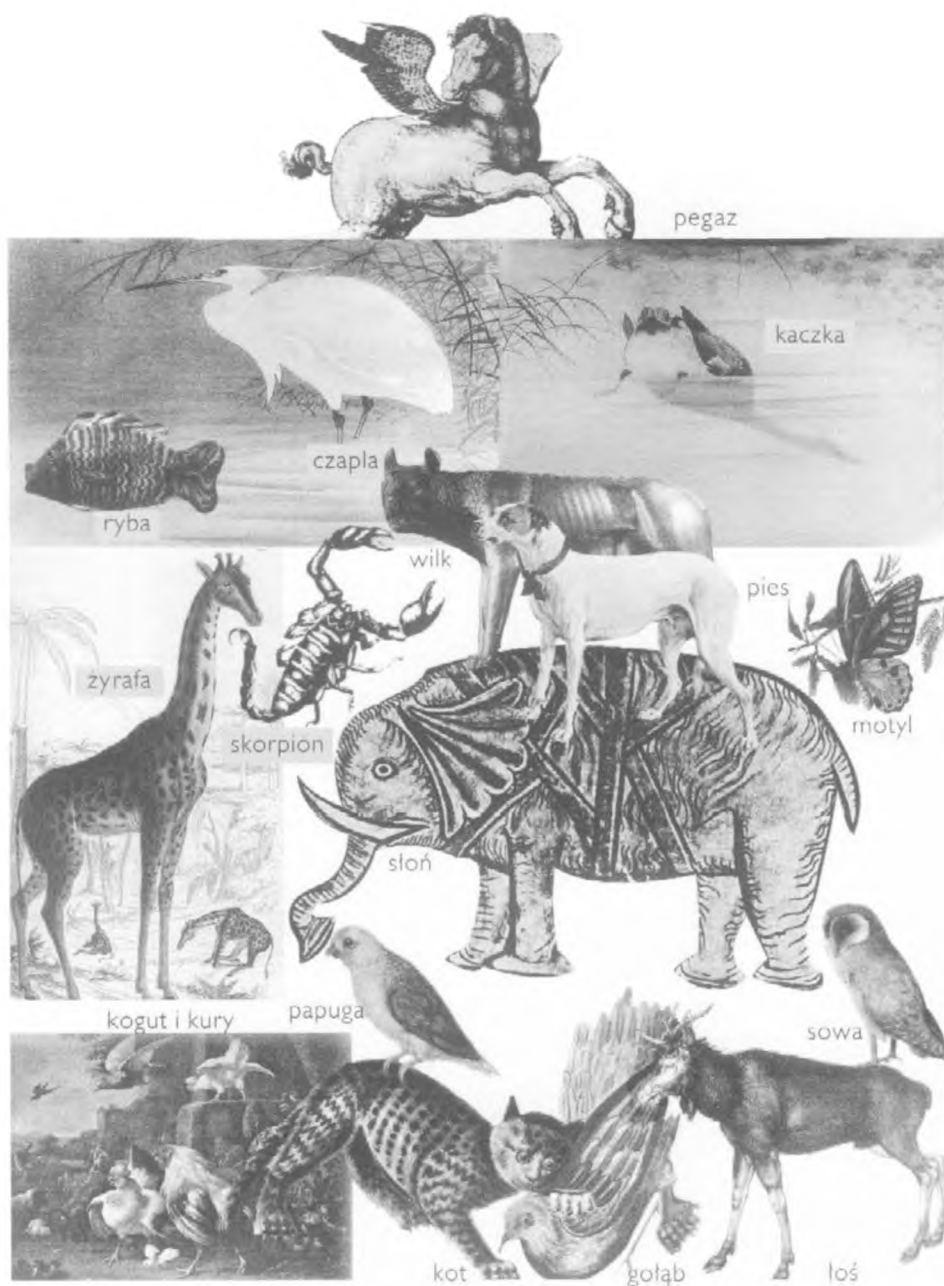
- d) Jakie znasz inne sztuczki perswazyjne?
- e) W jakich sytuacjach znajomość mechanizmów perswazyjnych jest ci potrzebna?

8. Opowiedz koleżankom i kolegom z grupy o sytuacji, w której musiałeś (musiałaś) wykorzystać swoje talenty perswazyjne. Jakiej sprawy to dotyczyło?

ZWIERZĘTA

Z

1. Przedstawione na rysunkach zwierzęta umieść w tabeli. Jeżeli znasz jeszcze inne zwierzęta, wpisz je także do tabeli.

smok i lew

niedźwiedź i tygrys

koziorożec

bocian

jednorożec

dinozaur

zebra

gryf

mamut

orzeł

krokodyl

wielbłąd

mysz

jeź

nosorożec

bóbr

zebra

Zwierzęta, które żyją:

_____

2. Psychotest

Wybierz nazwy trzech zwierząt, które najbardziej lubisz i napisz, dlaczego je lubisz. Uwaga! Ważne jest, aby były to nazwy zwierząt, które przychodzą ci na myśl automatycznie, bez zastanowienia. Kiedy skończysz, przeczytaj rozwiązanie zamieszczone w Aneksie.

1. ....
 .....
 .....
 .....
2. ....
 .....
 .....
 .....
3. ....
 .....
 .....
 .....

3. Uzupełnij zwroty nazwami zwierząt.

osioł	kret	lew	baran
lis	pies	świnia	koń
ryba	wilk	małpa	muł

a) uparty jak	f) odważny jak .....
b) zdrowy jak	g) zręczny jak .....
c) chytry jak	h) głodny jak .....
d) brudny jak	i) głupi jak .....
e) wierny jak	j) ślepy jak .....

Z

4. Połącz podane zwierzęta w rodziny:

byk	pies	kura	suka	cielę	klacz
baran	owca	ogier	kogut	źrebię	prosię
krowa	jagnię	wieprz	świnia	kurczę	szczenię

a) .....
.....
.....

c) .....
.....
.....

e) .....
.....
.....

b) .....
.....
.....

d) .....
.....
.....

f) .....
.....
.....

5. Jak zwierzęta rozmawiają? Połącz nazwę zwierzęcia z charakterystycznym dla niego głosem:

rzy	pieje	gęga	miauczy
wyje	syczy	ryczy	szczeka
kwiczy	gdacze	ćwierka	rechocze

a) pies	.....	g) kura	.....
b) żaba	.....	h) wróbel	.....
c) wąż	.....	i) gęś	.....
d) kot	.....	j) świnia	.....
e) kogut	.....	k) lew	.....
f) wilk	.....	l) koń	.....

6. Przeczytaj uważnie tekst i powiedz, co sądzisz o opisanych w artykule eksperymentach. Co na ten temat sądzą twoje koleżanki i koledzy?

Małpy człekokształtne w badaniach medycznych

Ponieważ są one genetycznie najbardziej podobne do nas, szympansy wykorzystuje się do badań nad chorobą AIDS.

Nieliczone rzędy klatek ustawionych obok siebie, w każdej z nich w sterylnych warunkach umieszczono szympansa zainfekowanego wirusem HIV. Odizolowane od swoich współtowarzyszy te inteligentne i towarzyskie zwierzęta wykazują znaczne odchylenia od normalnych zachowań. Kiwają się do przodu i w tył lub apatycznie przesiadują w kacie.

Smutny los osobników, które w 49 procentach są identyczne z nami. To podobieństwo czyni z szympanсів najbardziej poszukiwane zwierzęta doświadczalne, zwłaszcza jeśli chodzi o badania nad AIDS. Nie po raz pierwszy nasi najbliżsi krewniacy są ofiarami eksperymentów medycznych,

których następstwa mają owocować korzyściami dla człowieka.

Przed laty, gdy amerykańscy naukowcy po raz pierwszy zarazili szympansa wirusem HIV zakładano, że zwierzęta reagować nań będą tak samo jak ludzie: powiększeniem węzłów chłonnych, chorobą nowotworową, wyniszczeniem fizycznym i w końcu pełną cierpieniem śmiercią. Do dziś żadne z zarażonych zwierząt nie zachorowało ani nie padło.

Z biegiem czasu wielu badaczy uznało tego typu doświadczenia na zwierzętach za bezsensowne. Mimo to naukowcy – zwolennicy badań kontynuują eksperymenty. Być może, w nadziei, że okres inkubacji choroby u naszych afrykańskich „krewniaków” jest o wiele dłuższy.

„Twój Weekend”

7. Porozmawiaj z koleżankami i kolegami w grupie na inne tematy dotyczące relacji człowieka i zwierząt. Co myślicie o:

- zwierzętach w cyrku?
- instytucji zoo?
- hodowli zwierząt z przeznaczeniem na np. futra?
- klusownictwie prowadzącym do wyginięcia gatunków – dlaczego jest ono opłacalne?
- polowaniach na zwierzęta: 1) dla sportu, 2) dla futer, 3) dla pożywienia?

8. Pracuj z koleżanką lub kolegą. Wyobraźcie sobie, że należycie do organizacji, której zadaniem jest ochrona ginących gatunków. Niestety, macie za mało pieniędzy, aby ocalić wszystkie zagrożone gatunki i musicie dokonać wyboru, które cztery z poniższych gatunków ocalicie na pewno, które cztery tylko wtedy, gdy wystarczy pieniędzy, a które cztery są skazane na zagładę. Podajcie p r z y - c z y n y waszej decyzji. Oto lista zagrożonych gatunków:

hiena	lew	pies	owca	kot	python
koń	orzeł	pszczoła	tygrys	sęp	kura

1) .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2) .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3) .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. Oto kilka wierszyków Jana Brzechwy o zwierzętach. Niestety, przez pomyłkę zostały źle poskładane. Spróbuj je poprawić.

ŻUBR

Rudy ojciec, rudy dziadek,
Rudy ogon to mój spadek,
Kto spotyka w lesie dzika,
Ten na drzewo szybko zmyka.

STRUŚ

Żyrafa tym głównie żyje,
Że w górę wyciąga szyję.
A ja jestem rudy lis.
Ruszał stąd, bo będę gryzł.

DZIK

Pantera jest cała w cętki,
A przy tym ma bieg bardzo prędkie,
Więc ma opinię mazgaja.
A nadto znosi jaja wielkości strusiego jaja.

ŻÓŁW

– Jakże pan ma stopy duże,
Panie kangurze!
No, pokaż się żubrze. Zróbże
Minę uprzejmą, żubrze.

LIS

Pozwólcie przedstawić sobie:
Pan żubr we własnej osobie.
A ja zazdroszczę żyrafie,
Ja nie potrafię.

ŻYRAFA

Struś ze strachu
Ciągłe głowę chowa w piachu,
Wypuść mnie na kilka chwil,
To zawiozę cię nad Nil.

KROKODYL

Dzik jest dziki, dzik jest zły,
Dzik ma bardzo ostre kły.
Niech pan spojrzysz na pawiana:
Co za małpa, proszę pana!

MAŁPY

Żółw chciał pojechać koleją,
Lecz koleje nie tanieją.
– Wiadomo – dlatego kangury
W skarpetkach robią dziury.

PANTERA

– Skąd ty jesteś, krokodylu?
– Ja? Znad Nilu.
Żółwiowi szkoda pieniędzy:
– Pójdę pieszo, będę prędzej.

KANGUR

Małpy skaczą niedościgłe,
Małpy robią małpie figle –
Że chociaż tego nie lubi,
Biegnąc – własne cętki gubi.

Jan Brzechwa (1900-1966)

Z

10. Znajdź w słowniku znaczenie poniższych idiomów i ułóż z nimi zdania:

zrobić kogoś w konia

tyle, co kot napłakał

plakać jak bóbr

zachowywać się jak słoń w składzie porcelany

Z

pogoda pod psem

pokazać komuś, gdzie raki zimują

wieszać psy na kimś

działać na kogoś jak płachta na byka

mieć węża w kieszeni

II. Wyróżnione zwroty zastąp odpowiednimi idiomami (może być konieczna zmiana struktury gramatycznej zdania!).

- a) Bałagan na biurku *okropnie mnie denerwuje*.
- b) Wszyscy *bardzo płakali*, gdy Paweł wyjeżdżał do Australii.
- c) Może jemu się coś złego stało, a my tu go *obgadujemy*!
- d) Jan jest *strasznie skąpy*, więc nie licz na to, że cię zaprosi do kawiarni.
- e) Bądź ostrożny! Zachowujesz się *bardzo niedelikatnie*!
- f) Monika znów *mnie oszukała* – umówiła się ze mną na szóstą i nie przyszła.
- g) Dyrektor odgrażał się, że po strajku *dokuczy* pracownikom, którzy w nim uczestniczyli.
- h) Nauczyłeś się dzisiaj *bardzo mało*!
- i) Cóż robić – *pogoda okropna*, nic, tylko w knajpie siedzieć i piwo pić.

ŚRODOWISKO NATURALNE

I. Przeczytaj uważnie tekst, a następnie odpowiedz na pytania.

„Rosjanie zatapiają kontenery z odpadami radioaktywnymi u wybrzeży Japonii”, „Bomba zegarowa na dnie morza”, „Francja eksportuje radioaktywny pluton”, „Pręty z reaktorów atomowych składowane pod gołym niebem”, „Masowy pomór ryb w Morzu Północnym” – gazetowe tytuły, do jakich właściwie już się przyzwyczailiśmy. Środowisko naturalne człowieka coraz bardziej przypomina gigantyczne wysypisko śmieci.

Przez wiele dziesiątków lat elektrownie jądrowe produkowały bezkarnie wysoko radioaktywne odpady. Nikt nie zwracał sobie głowy konsekwencjami, jakie niesie za sobą składowanie odpadów poprodukcyjnych. Efektem jest ponad 500 tysięcy ton materiałów radioaktywnych, zgromadzonych w samej tylko Rosji. Jedynym rozwiązaniem problemu, na jakie stać rząd tego największego kraju świata, jest zatapianie ich w morzu.

Gaz FCKW (freon) wykorzystywany był przez dziesiątki lat w dezodorantach, lakierach, lodówkach – mimo ostrzeżeń naukowców przed niezwykle agresywnością tej substancji. Efekt: zmniejszająca się warstwa ozonu w atmosferze i lawinowy wzrost zachorowań na raka skóry.

Coraz częściej słyszymy o wypadkach tankowców, wielokilometrowych plamach oleju na morzach i zdegradowanych plażach. W tłustej i lepkiej mazi tysiącami giną zwierzęta, obumiera flora. Mimo coraz grubszej „czerwonej księgi”, zawierającej nazwy gatunków bezpośrednio zagrożonych wyginięciem, przemysł zupełnie bezkarnie pozbywa się trujących ścieków, wylewając je wprost do rzek i mórz.

W lasach tropikalnych trwa masowa wycinka drzew. Tak oto niszczy się największe płuca naszej Ziemi, co nie pozostaje bez wpływu na zapasy tlenu, klimat i pogodę.

„Twój Weekend”

A. Co, twoim zdaniem, stanowi największe zagrożenie naturalnego środowiska człowieka:

- a) wycinanie lasów tropikalnych,
- b) katastrofy wielkich tankowców,
- c) dziura ozonowa,
- d) zanieczyszczenie wody w rzekach i morzach,
- e) awarie elektrowni atomowych,
- f) skażenie powietrza przez przemysł i środki transportu,
- g) olbrzymie ilości śmieci i odpadków,
- e) masowe tępienie niektórych gatunków zwierząt, np. dla futer, kości słoniowej itp.,
- f) zwiększanie się powierzchni pustyń i nieużytków,
- g) nadmierne zagęszczenie ludności w miastach,
- h) coś jeszcze innego?

B. Porozmawiaj z koleżankami oraz kolegami w grupie i dowiedz się, co sądzą na ten temat. Może ktoś ma jakieś osobiste doświadczenia związane na przykład z działalnością w ruchu ekologicznym?

3. Grupa młodych turystów wybrała się na wycieczkę do parku narodowego. Swoje wrażenia utrwalili w pamiętniku, z którego wynika, że nie zawsze postępowali słusznie. Przeczytaj uważnie tekst i powiedz, jakie wykroczenia popełnili młodzi ludzie.

Z KRONIKI TURYSTYCZNEJ

W ostatnią sobotę czerwca wybraliśmy się na dwudniową wycieczkę do najpiękniejszego – naszym zdaniem – parku narodowego. Zatrzymaliśmy się na chwilę pod tablicą informacyjną, wyjaśniającą, że wchodzimy na teren szczególnej ochrony. I oto z oburzeniem zobaczyliśmy tuż obok potłuczone butelki, puszki po napojach, mnóstwo papierów – jacy niechlujni potrafią być ludzie! Szybko poszliśmy dalej, aby nie widzieć śmietnika. Wkrótce dostrzegliśmy pełzające po pniu i gałęziach młodego drzewa gąsienice. To straszne – tu, w samym sercu puszczy, takie ognisko szkodników! Wprawdzie nie było widać szkód przez nie spowodowanych, ale na wszelki wypadek starannie usunęliśmy gąsienice i po godzinie roślina była wolna. W końcu dotarliśmy nad rzeczkę. Tu zdecydowaliśmy się rozbić namioty – zmęczeni całodzienną wędrówką marzyliśmy o kąpeli w krystalicznie czystej wodzie.

Następnie dziewczyny zajęły się przygotowaniem kolacji, a my w tym czasie rozpaliliśmy ognisko. Długo w nocy siedzieliśmy przy ogniu – śmialiśmy się, opowiadaliśmy dowcipy, daleko w las płynęły piosenki. Rano poszliśmy dalej – po drodze zobaczyliśmy wspaniały dąb – musiał mieć chyba z 1000 lat! Na jego pniu by-

ła tabliczka „Pomnik przyrody – prawem chroniony”, a obok niej jakiś cham wyrył serce i napisy. Co za ludzie! Weszliśmy na drzewo, żeby trochę popodziwiać okolicę. Idąc dalej, natknęliśmy się na gniazdo, w którym czworo biednych piskląt głośno żądało jedzenia. Wykopaliśmy trochę robaków, żeby nakarmić maleństwa, ale nasze próby spелzły na niczym. Chyba nie umiały jeszcze jeść!

Ponieważ zrobiło się późno, postanowiliśmy wracać na skróty. Taka wędrówka to przecież niezła przygoda, a poza tym okazja do pooglądania naprawdę dzikiej przyrody. Czuliśmy się jak Tarzan, przedzierając się przez gęste krzaki. Po drodze nazbieraliśmy trochę grzybów, ale ponieważ nie było gdzie ich włożyć, zostawiliśmy je na ścieżce. Jak ktoś je znajdzie, to ucieszy się z naszego prezentu. Cudowne wrażenia z wycieczki popsuło tylko jedno zdarzenie – natknęliśmy się na potężne wnyki zastawione przez kłusowników. Ominęliśmy je z daleka, żeby nie zacierać śladów – po powrocie do domu postanowiliśmy zadzwonić do leśniczego. Może nam podziękuje za informację?

(Według: S. Frejlik, J. Wernerowa,
500 zagadek o ochronie środowiska człowieka,
Warszawa 1977)

- a) .....
- b) .....
- c) .....
- d) .....
- e) .....
- f) .....
- g) .....
- h) .....
- i) .....
- j) .....

4. Wyjaśnij znaczenie następujących wyrazów i zwrotów użytych w tekście:

- wnyki – .....
- puszcza – .....
- leśniczy – .....
- kłusownik – .....
- zacierać ślady – .....
- ognisko szkodników – .....
- spełnić na niczym – .....
- pomnik przyrody – .....
- wracać na skróty .....
- park narodowy .....

5. Oto dziesięć haseł związanych z ochroną naturalnego środowiska. Każde hasło podzielone jest na dwie części. Uporządkuj hasła w logiczne całości i objaśnij ich sens.

a) Wykorzystując surowce wtórne –	hałas zabija.
b) Co technika zepsuje –	na których głupcy podpisują się najchętniej.
c) Palisz, płacisz –	ochroną człowieka.
d) Drzewa i skały są miejscami –	nie zostawiaj śladów.
e) Ochrona przyrody	zdrowie tracisz.
f) Pamiętaj, że	to płuć miasta.
g) Woda –	polskiej ziemi po wsze czasy.
h) Zachowamy nasze lasy –	technika musi naprawić.
i) Zachowuj się w lesie jak Indianin –	chronisz bogactwa naturalne.
j) Zieleń –	źródłem życia.

(Według: S. Frejlik, J. Wernerowa, 500 zagadek o ochronie środowiska człowieka. Warszawa 1977)

6. Oto kilka zdań dotyczących środowiska człowieka. Ułóż je tak, aby tworzyły sensowną całość (dla ułatwienia pierwszy wyraz jest wyrazem rozpoczynającym zdanie).

- a) Kontakty, przywracają z mieszkańcom równowagę przyrodą fizyczną zdrowie psychiczną sprawność i miast.

Kontakty .....
.....
.....
.....
.....
.....

b) Żywność środki miast które zawiera źle na zdrowie konserwujące do czasem, rozmaite dostarczana wpływają często.

Żywność.....
.....
.....
.....
.....

c) Motoryzacja zanieczyszczenia rozwiązała szybkiej atmosfery za komunikacji katastrofalnego problem cenę.

Motoryzacja.....
.....
.....
.....
.....

d) Hałas co przekraczający powoduje, normy wzrost nerwic zmęczenie i agresywności prowadzi dopuszczalne do powstawania.

Hałas .....
.....
.....
.....
.....

7. Psychotest

Czy jesteś uświadomiony ekologicznie?

Dużo się mówi o zatruciu środowiska, zagrożeniu świata zwierzęcego i potrzebie ochrony przyrody. Jednak czy każdy z nas coś robi, aby uratować zagrożoną przestrzeń życiową? O tym, czy jesteś uświadomiony ekologicznie, dowiesz się z poniższego testu.

rys.1

rys.2

1. Co sądzisz o ograniczeniu szybkości na autostradach?

- a) to bardzo odciążałoby środowisko – 3,
- b) uważam to za niepotrzebne – 1,
- c) jest mi to obojętne – 0.

2. Do czego pakujesz zakupy?

- a) do toreb plastikowych – 0,
- b) do koszyka lub pojemnika – 3,
- c) wkładam wszystko luzem do samochodu – 1.

3. Jakiej muzyki słuchasz najchętniej?

- a) rockowej i pop – 0,
- b) klasycznej – 3,
- c) ludowej – 1.

4. Rodzina na rysunku nr 1 zabiera na urlop rowery. Czy postąpiłbyś podobnie?

- a) w czasie urlopu nigdy nie jeździę na rowerze – 0,
- b) oczywiście – 3,
- c) tylko wtedy, gdyby nie było innego środka lokomocji – 1.

5. Czy korzystasz z pojemników stojących w sklepach i wyrzucasz do nich odpady?

- a) tak, korzystam – 3,
- b) nigdy nie korzystam – 0,
- c) zdarza się to rzadko – 1.

6. Na rysunku nr 2 pokazane jest pastwisko dla koni. Co byś zrobił gdyby ktoś na twoich oczach wysypał tam śmieci?

- a) poprosiłbym tę osobę, aby zabrała śmieci – 3,
- b) nie zareagowałbym, aby oszczędzić sobie zdenerwowania – 0,
- c) sam bym je usunął – 1.

7. Jakie napoje kupujesz w butelkach jednorazowego użytku lub w puszkach?

- a) piwo – 1,
- b) wino – 3,
- c) soki, wodę mineralną – 0.

8. Gdzie mieszkałbyś najchętniej?

- a) w mieście – 0,
- b) na skraju miasta – 1,
- c) na wsi – 3.

9. W jaki sposób usuwasz resztki jedzenia?

- a) wyrzucam wszystko do muszli klozetowej – 0,

- b) płynne wylewam do zlewu, resztę wyrzucam do kubła – 1,
- c) staram się, aby odpadów było jak najmniej, a te nieuniknione wyrzucam do śmieci – 3.

10. Czy wierzysz w horoskopy?

- a) czytam je regularnie i wierzę w nie – 1,
- b) dla mnie to wszystko jest bzdurą – 0,
- c) nie mam na ten temat wyrobionej opinii – 3.

11. Czy dzielisz odpady (szkło, papier, tworzywa sztuczne itp.)?

- a) tylko czasami – 1,
- b) tak – 3,
- c) do tej pory nie – 0.

12. Czy jeździsz często samochodem?

- a) nie, chodzę pieszo – 3,
- b) rzadko – 1,
- c) tak – 0.

13. Gdzie spędzasz najchętniej swój wolny czas?

- a) na wsi, na łonie przyrody – 3,
- b) w mieście – 0,
- c) w domu – 1.

14. Czy hodujesz w ogrodzie warzywa?

- a) niestety, nie mam takich możliwości – 1,
- b) tak, od wielu lat – 3,
- c) nie lubię takiej pracy – 0.

„Jestem”

Rozwiązania testu szukaj w Aneksie na końcu podręcznika.

RADY

1. Twoi znajomi mają kłopoty. Zwracają się do ciebie o radę. Co im odpowiesz? Skorzystaj ze zwrotów i wyrażeń z ramki.

musisz...	nie powinienes (powinnaś) się tym przejmować...
moim zdaniem...	myślę, że najlepszym rozwiązaniem byłoby...
z drugiej strony...	gdyby to ode mnie zależało, to...
na twoim miejscu...	w żadnym wypadku nie możesz...
zastanów się, czy...	powinienes (powinnaś)...
to twoja sprawa, ale...	najlepiej byłoby, gdybyś...

- a) Koledze zepsuł się komputer. Zastanawia się, czy go naprawiać samemu, czy oddać do warsztatu.
- b) Koleżanka zakochała się w żonatym mężczyźnie.
- c) Kolega chce kupić bardzo drogi samochód.
- d) Przyjaciółka powiedziała ci, że postanowiła rozwieść się z mężem.
- e) Znajomy chce rzucić palenie, ale bez powodzenia.
- f) Koleżanka bardzo źle się czuje od kilku dni.
- g) Znajomy awansował na stanowisko kierownicze, ale boi się odpowiedzialności i zastanawia się, czy nie zrezygnować.
- h) Twój serdeczny przyjaciel stracił pracę i jest załamany.

2. Ktoś udziela ci zbytecznych rad... Podane zwroty uporządkuj w kolejności od najmniej do najbardziej kategorycznych:

To moja sprawa!

Pozwól, że sam zadecyduję!

Pilnuj swego nosa!

Sam wiem, co mam robić!

To nie twój interes!

Zajmij się swoimi sprawami!

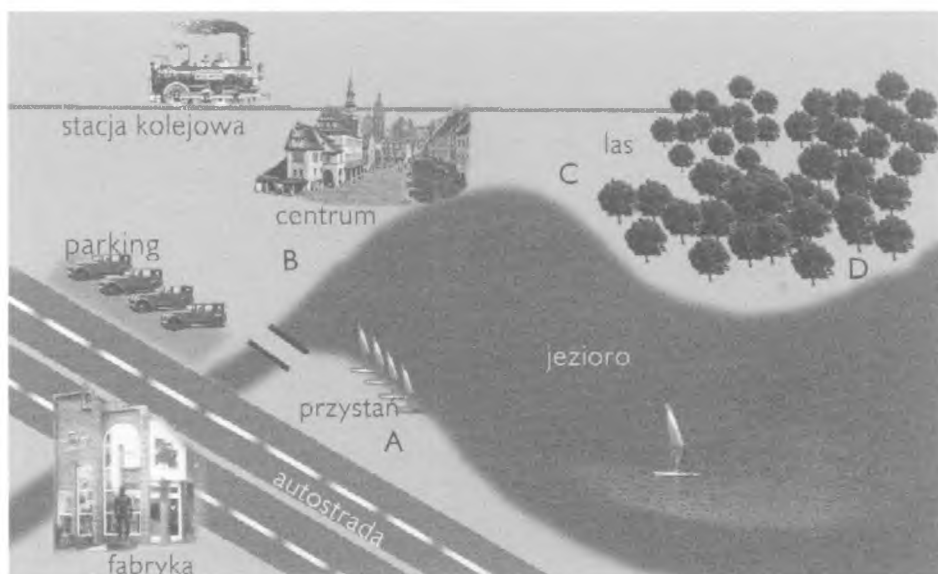
A co cię to obchodzi?

Czy ktoś cię prosił o radę?

3. Co byś zrobił (zrobiła), gdyby(ś):

- a) ktoś ukradł ci wszystkie pieniądze?
- b) oszukał cię przyjaciel?
- c) stracił (straciła) pracę?
- d) wygrał (wygrała) dużą sumę w loterii?
- e) zakochał (zakochała) się w kimś od pierwszego wejrzenia?
- f) znalazł (znalazła) pracę swoich marzeń?

4. Rada miasta Ogonkowa chce zbudować duży ośrodek rekreacyjno-wypoczynkowy, z którego korzystać będą zarówno turyści, jak i miejscowa ludność. Ogonkowo jest małą, ale za to bardzo pięknie położoną miejscowością, z zabytkowym centrum i dwoma średnio-wiecznymi kościołami. W pobliżu wybudowano zaraz po wojnie fabrykę, w której pracuje większość mieszkańców miasteczka. Nieopodal przebiega prowadząca do stolicy autostrada. Spójrz na plan okolicy i doradź władzom miasta, gdzie powinien znaleźć się projektowany ośrodek, tak aby uwzględnić zarówno potrzeby miasta (hotele, restauracje, dyskoteki), mieszkańców, jak i turystów. Podaj uzasadnienie swojego wyboru.

Najlepszym miejscem na lokalizację ośrodka jest.....

Dobrym rozwiązaniem jest także .....

Najgorszym rozwiązaniem byłoby .....

5. Przeczytaj poniższy tekst i odpowiedz na pytania:

Piszesz czasem listy? Nie wiesz jak zacząć i co napisać? Podajemy ci kilka sposobów.

Listy, podobnie jak kwiaty, są ogromnie pomocne w uwodzeniu kobiet – nie działają co prawda z taką siłą, ale za to ich działanie jest długotrwałe, kobiety od czasu do czasu lubią przeczytać nawet stare listy, zazwyczaj także starannie je przechowują. Warto, byś i ty skorzystał z tej dość prostej metody.

Papeteria

List napisany na kartce wyrwanej z notatnika, choćby był nawet niezwykle romantyczny, nie przyniesie spodziewanego efektu. Dlatego najlepiej jest pisać na jakiejś dobrej papeterii w jasnym kolorze, by nie było problemów z odczytaniem pióra lub długopisu.

Tytuł listu

Z tym jest zwykle najwięcej kłopotu. Zawsze może rozpocząć *Droga Ewo*, ale brzmi to raczej jak początek telegramu do cici. Można tak: *Katarzyno!* – krótko, zwięźle, lapidarnie. *Moja Ty* – i tu do wyboru: *Śliczna, Piękna, Kochana* itd. *Hej!* – lub pokrewne: *Czo-*

tem!, Ahoj! – brzmią nieco zbyt dziecinnie, ale jeśli panienka ma poczucie humoru, mogą być. *Kochana moja, Najukochańsza, Pierwsze moje i ostatnie na tym świecie kochanie* (tak pisał król Jan III Sobieski do swojej żony, nieraz po trzy listy dziennie!) – romantyczne, ale do wykorzystywania dopiero przy bliższej znajomości.

Co dalej?

Dalej, najlepiej będzie opisać chwilę, w której piszesz list – czy to jest rano czy wieczór, czy jest ciepło czy zimno – to da jej chwilę na przywołanie odpowiedniego nastroju. Potem piszesz już właściwą część listu – pamiętaj, że to ona jest adresatką listu, więc wskazane będzie pisać o sprawach, które jej dotyczą.

Dobrze wypadają pytania (np. *Ciekawy jestem, co robisz w tej chwili*) – wskazują one, że się nią naprawdę interesujesz. Nieźle prezentują się także wiersze – najczęściej używane są wiersze spod pióra Jasnorzewskiej-Pawlikowskiej, Asnyka, Morsztyna.

Od czasu do czasu napisz, że za nią tęsknisz lub że coś w twoim otoczeniu

ciągle ci ją przypomina. Długość listu jest w zasadzie dowolna, czasami nawet lepiej jest napisać mniej, a bardziej interesująco. Wskazane jest używanie formy grzecznościowej (Ty zamiast ty, Cię zamiast cię).

Zakończenie

Kończyć także można na mnóstwo różnych sposobów, ale sam koniec nie jest aż tak ważny jak początek – wy-

starczy więc krótkie *Twój* i imię. Oczywiście, można wybrać jakieś bardziej rozbudowane zakończenie, np. *Do końca Twój. Twój na wieki, Tęskniący czy Całujący Cię.*

Teraz pozostaje już tylko wrzucenie listu do skrzynki.

(na podst. Ł. Kuncewicz, B. Cieniewski,

Poradnik podrywacza)

1. Dlaczego kobiety lubią otrzymywać listy?
2. Jak powinien wyglądać list?
3. Jak zatytułować list?
4. Od czego najlepiej zacząć pisanie listu?
5. Dlaczego autorzy polecają zamieścić jakiś wiersz?
6. Jak zakończyć list?

Napisz list do ukochanej osoby.

6. Oto jeden z wielu listów od czytelników do redakcji. Przeczytaj list, a następnie zastanów się, co ty odpowiedziałbyś (odpowiedziałybyś) Marioli. Następnie spróbuj odpowiedzieć na jeden z listów zamieszczonych poniżej. Porównaj swoją odpowiedź z odpowiedziami twoich koleżanek i kolegów.

Ja i ojczym

Zrozpaczona Mariola z Kielc: Jeżeli nie uzyskam od Was pomocy, to nie wiem, czy nie stanie się coś strasznego. Moja matka, wieloletnia rozwódka, ponownie wyszła za mąż. Jej mąż, Andrzej, jest o dziesięć lat od niej młodszy i od początku wzbudził moją ogromną sympatię. Matka jest kobietą interesu i często wy-

jeżdża w delegacje. Mniej więcej pół roku temu zostaliśmy z Andrzejem przez trzy dni sami i stało się..., zakochaliśmy się w sobie. Skrzętnie ukrywaliśmy to przed matką, ale, niestety, zaszłam w ciążę. Boję się matki, nawet nie wiesz, jak bardzo boi się również Andrzej. Co mam zrobić, przecież ja jestem w sytuacji bez wyjścia!

„Naj”

Od redakcji: Przede wszystkim powinnaś poważnie porozmawiać z Andrzejem, nie możesz sama ponosić odpowiedzialności za to, co się stało. Od jego postawy w dużej mierze zależy, w jaki sposób wybrniecie z obecnej sytuacji. Sądzymy, że najlepszym rozwiązaniem jest uczciwe postawienie sprawy. Twoja mama i tak, prędzej czy później, o wszystkim się dowie. To ryzyko istnieje nawet wówczas, gdy Andrzej pozostanie jej me-

żem. Na pewno to, co się stało, mama bardzo przeżyje, przecież straciła zaufanie do dwóch najbliższych osób. Ale z drugiej strony to właśnie ona może Ci pomóc najbardziej, jeżeli Andrzej okaże się zwykłym tchórzem. I jeszcze jedno – powinnaś starać się panować nad emocjami. Gdybyś chociaż przez chwilę zastanowiła się nad tym, co robisz, nie doszłoby do tego wszystkiego.

..Nai”

Dlaczego odszedł?

Porzucona: Przez pół roku starałam się hywać tam gdzie on i zwrócić na siebie jego uwagę. W końcu moje wysiłki zostały nagrodzone. Wojtek poprosił mnie, bym została jego dziewczyną. Zapytałam go kiedyś, czy kocha mnie bardziej niż Aśkę, poprzednią dziewczynę, a on na to, że tamta to była głupia gęś, zarozumiała i puszczałska, bo umawiała się z innymi

chłopakami, gdy z nim chodziła. Przez miesiąc spotykaliśmy się prawie codziennie, aż nagle zaczął się spóźniać, a potem bez wyjaśnienia w ogóle przestał przychodzić. Gdy spotkaliśmy się na prywatce, nawet ze mną nie zatańczył, cały czas bawił się z tą Aśką. Dlaczego chciał mi zrobić na złość? Może ktoś mu na mnie coś nagadał?

„Jestem“

[illegible]

Robert z Zagłębia: Mam zgryz. Chodzę do liceum i w tym roku będę zdawał maturę. Ale właśnie nie w tym rzecz. Otóż do równoległej klasy chodzi dziewczyna, która już dawno wpadła mi w oko. Wydaje mi się, że miałbym u niej pewne szanse. Koledzy spotykają ją na dyskotekach. Podobno świetnie tańczy. Szkopuł w tym, że ja nie przepadam za dyskotekami. Nie lubię huku i tłoku, a w dodatku

tańczyć nie najlepiej (właściwie to w ogóle nie umiem tańczyć). Trwa karnawał i niedługo będzie bal maturalny. Dziewczyna naprawdę bardzo mi się podoba i byłaby okazja poznać się, ale nie bardzo wiem, jak to zrobić, by wypadło naturalnie i elegancko. Jak zachować się na takim balu?

„Jestem”

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Wakacje z gitarą

Wiesiek z Suwalskiego: Pochodzę z muzycznej rodziny. Od dziecka gram na pianinie i gitarze. Mam podobno także niezły głos, który staram się wykorzystywać, występując wraz z amatorskim zespołem rockowym. Ostatnio zaprzyjaźniłem się z kolegą, który bardzo ładnie gra na flecie. Skończył nawet średnią szkołę muzyczną. To właśnie on znalazł świetny sposób na spędzenie wakacji. Zaproponował mi, abyśmy razem wybrali się

na włóczęgę po Europie, podczas której będziemy zarabiać na utrzymanie graniem i śpiewaniem na ulicach bogatych zachodnich miast. On w ubiegłym roku zwiedził w ten sposób kilka krajów. Przyznam szczerze, że ten pomysł przypadł mi do gustu i bardzo się do niego zapaliłem. Wiem, że na rodziców nie mogę liczyć, bo po prostu nie stać ich na to, żeby zafundować mi wakacje w Paryżu czy Rzymie. A wy, co o tym sądzicie?

„Jestem”

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Elwira z Opolskiego: Dwa lata temu poznałam Romka. Bardzo się kochamy i jest nam ze sobą dobrze. Roman jest teraz w wojsku. Coraz częściej mówimy o ślubie, o wspólnej przyszłości. I tu mam właśnie pewien problem. Roman jest jedynakiem. Znajomi ostrzegają mnie, że jeśli za niego wyjdę, to będę miała na głowie teściową, bo tak już jest z jedynakami. Przyznaję, że z początku teściowa była zazdrosna o syna. Teraz też próbuje go sobie podporządkować, narzucając mu, co ma robić, tak jakby na-

dal był jej małym synkiem i nie miał prawa do własnego zdania. Z tym, że Romkowi wojsko wyszło na dobre. Nie przejmuję się już tak tym, co mówi matka. Ja nie pozwolę nikomu wtrącać się do mojego małżeństwa. Kocham Romka, ale boję się, czy dobrze robię, decydując się na małżeństwo. Poradźcie, czy mam słuchać tego, co mówią ludzie? Co zrobić z teściową? Czy jednak ma zostać samotnikiem?

„Jestem”

[illegible]

PODRÓŻE

I. Czy potrafisz nazwać miasta, których symbole przedstawiają poniższe rysunki?

Kair	Warszawa	Paryż	Rzym
Nowy Jork	Moskwa	Londyn	Ateny

A

C

B

D

G

E

F

H

2. Dokończ zdania.

Austria	Francja	Niemcy	Wielka Brytania
Belgia	Grecja	Szwecja	Włochy
Czechy	Hiszpania	Węgry	Stany Zjednoczone Ameryki
Dania	Holandia		

wzór:

Warszawa jest stolicą Polski.

- a) Berlin .....
- b) Ateny .....
- c) Rzym .....
- d) Praga .....
- e) Paryż .....
- f) Londyn .....
- g) Madryt .....
- h) Wiedeń .....
- i) Bruksela .....
- j) Budapeszt .....
- k) Kopenhaga .....
- l) Sztokholm .....
- f) Waszyngton .....
- m) Amsterdam .....

3. Opowiedz grupie o mieście i kraju, z którego pochodzisz. Jakie miejsca najbardziej polecałbyś (polecałabyś) zwiedzić komuś, kto pierwszy raz odwiedza twój kraj?

4. Pracuj z koleżanką lub kolegą. Przyjrzyjcie się poniższym obrazkom, a następnie odpowiedzcie na następujące pytania:

- a) Co przedstawia obrazek?
- b) Czy chciałbyś (chciałabyś) tam pojechać?
- c) Co tam można robić interesującego?
- d) Gdzie ty najchętniej jeździsz? Dlaczego?

Co można robić?

opalać się
pływać żaglówką
zwiedzać zabytki
uczyć się języków
chodzić po górach

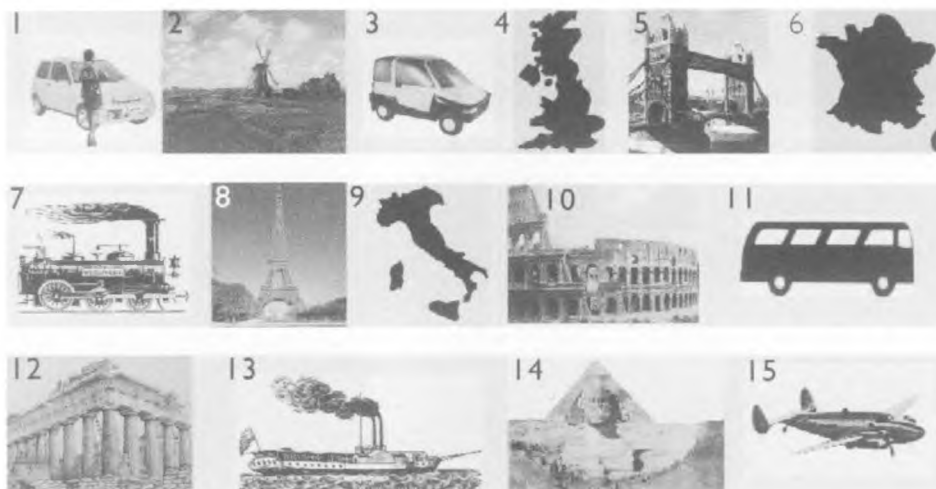
uprawiać wspinaczkę
pomagać przy żniwach
kąpać się w morzu (jeziorze)
poznawać obyczaje innych ludzi (narodów)

5. Monika i Marek postanowili podczas wakacji zwiedzić kilka pięknych miejsc. Ponieważ mieli mało pieniędzy, podróżowali różnymi środkami lokomocji. Czy możesz na podstawie obrazków uzupełnić ich relację z podróży?

Najpierw postanowiliśmy pojechać 1) ..... do 2) .....
Spędziliśmy tam trzy dni, podziwiając piękne krajobrazy i zwiedzając zabytki.
Poznaliśmy bardzo miłych ludzi, którzy zabrali nas swoim 3) .....
do 4) ..... – dzięki temu mieliśmy niepowtarzalną okazję zwiedzenia
5) ..... Za następny cel naszej podróży obraliśmy 6) .....
niestety, tym razem musieliśmy jechać 7) ....., co kosztowało nas
niemało, pomimo zniżki studenckiej. Ale noce w 8) .....
warte były tego, zresztą popracowaliśmy tydzień przy winobraniu i w ten
sposób zarobiliśmy na bilet do 9) ..... Po drodze do
10) ..... zwiedziliśmy jeszcze kilka miast – Włochy są naprawdę
cudowne! Z Włoch pojechaliśmy, tym razem 11) ..... do Grecji.
Zwiedziliśmy 12) ..... i poznaliśmy mnóstwo wspaniałych ludzi
z różnych krajów. Namówili nas, aby popracować trochę przy zbieraniu
pomarańczy, a za zarobione pieniądze pojechać dalej. Tak też zrobiliśmy,
zresztą podróż mieliśmy za darmo – zatrudniliśmy się po prostu do pomocy
na 13) ..... w zamian za przejazd do 14) ..... Do kraju
wracaliśmy 15) ..... – niestety, nasze wspaniałe wakacje już się
skończyły.

6. Wyobraź sobie, że jesteś właścicielem biura podróży. Przygotuj ofertę wycieczki zawierającą wszystkie potrzebne informacje:

- a) **zakwaterowanie:** kemping, pensjonat, schronisko, dom wczasowy, pięciogwiazdkowy hotel, kwatery prywatne, tani hotelik
- b) **przejazd:** samolot, autokar, statek, pociąg, na własną rękę
- c) **atrakcje:** zwiedzanie zabytków, słoneczne plaże, świetna, miejscowa kuchnia, sporty wodne, sporty zimowe, wędrówki
- d) **cena** zniżki, cena w sezonie/poza sezonem, oferty „ostatniej chwili”

Teraz przeczytaj głośno swoją ofertę koleżankom i kolegom. Wspólnie zdecydujcie, czyja propozycja wzbudziła największe zainteresowanie.

7. Na Ziemię przybyła ekspedycja z Kosmosu, aby zbadać naszą planetę. Oto relacja jednego z kosmitów z wyprawy badawczej na Ziemię. Niestety, miał on problemy z identyfikacją pewnych przedmiotów. Czy możesz mu pomóc? (rozwiązania szukaj w Aneksie na końcu podręcznika).

Zgodnie z planem ekspedycji wylądowałem na płaskim terenie w niewielkiej odległości od skupiska Ziemian. Po wykonaniu wszystkich czynności przewidzianych instrukcją wyszedłem na ląd i przystąpiłem do badań. Pewne przedmioty wykazywały nader osobliwe działanie. Przeprowadziłem kilka eksperymentów, ale nie udało mi się odkryć zasady funkcjonowania i przeznaczenia niektórych rzeczy. Oto co zanotowałem:

CZAS	CO ROBIŁEM	JAKA BYŁA REAKCJA	UWAGI
0001	Niedaleko miejsca lądowania coś leżało, pociągnąłem za najbardziej wystającą wypustkę.	Rozległ się dźwięk: „miauuuuu!”.	Chyba odtwarzacz dźwięków. Ich muzyka jest zupełnie podobna do naszej.
0010	Wszedłem na pas bardzo twardej, czarnej gleby. Chciałem włączyć analizator składu chemicznego.	Nagle nadbiegła, rycząc przeraźliwie, potworna istota o świecących ślepiach.	Uciekłem – ciekawe, jak Ziemianie radzą sobie z tymi potworami?
0011	Znalazłem opuszczone schronienie Ziemian i wszedłem do niego. Bardzo dużo przedmiotów, będę miał sporo pracy. Podniosłem lekki, kulisty przedmiot i upuściłem go.	Odbił się od ziemi na pewną wysokość, opadł, znów się odbił i tak 12 razy.	Nie mogę pojąć, do czego to może służyć?
0100	Nacisnąłem jeden z przycisków dużej skrzynki.	Jedna ze ścianek skrzynki rozjaśniła się i pojawił się obraz. Jednocześnie rozległy się dźwięki.	Całkiem podobne do naszego odbiornika obrazów i dźwięków, ale kto zrozumie, o co chodzi tym Ziemianom.
0101	Nacisnąłem guzik umieszczony na jednej z przegród dzielących pomieszczenia.	Pojawiło się dodatkowe źródło światła i odczułem minimalny wzrost temperatury.	Chyba jakiś system ogrzewania, ale mało sprawny – i po co to dodatkowe źródło światła? Jakiś wskaźnik, że system ogrzewania pracuje?
0110	Przypadkowo nacisnąłem jakiś przedmiot.	Rozległ się warkot, jednocześnie przedmiot zaczął wciągać powietrze.	Czyżbym obudził jakieś zwierzę domowe Ziemian?
0111	Wszedłem do najmniejszego pomieszczenia w całym domu i przekręciłem jakąś gałkę.	Z góry poleciało H_2O .	Do czego to może im służyć?
1000	Na półce leżał mały, owalny przedmiot. Podniosłem go ostrożnie.	Wyślizgnął mi się natychmiast; spróbowałem jeszcze raz i znów to samo.	Na żywe stworzenie nie wygląda, nie wiem, co to może być.

8. Jeżeli możesz, przynieś na lekcję zdjęcia i opowiedz wszystkim o swoich podróżach!

W OBLICZU PRAWA

I. Połącz podane wyrazy z ich definicjami:

bandyta	morderca	wandal	złodziej
chuligan	podpalacz	włamywacz	zbrodniarz
gwałcieciel	przestępca		

- a) ten, kto świadomie popełnia czyn społecznie szkodliwy, zabroniony prawem pod groźbą kary;
- b) ten, kto zabija innego człowieka;
- c) człowiek dokonujący napadów z bronią w ręku;
- d) ten, kto dopuszcza się kradzieży;
- e) ten, kto wznieca pożar;
- f) człowiek bez powodu naruszający obowiązujące normy współżycia społecznego;
- g) ten, kto zmusza kobietę do stosunku płciowego;
- h) ten, kto dokonuje napadu rabunkowego połączonego z wylamaniem, zniszczeniem urządzeń zamykających;
- i) ten, kto bezmyślnie niszczy dobro społeczne;
- j) ten, kto popełnia czyn o bardzo wysokim stopniu społecznej szkodliwości, zagrożony najwyższym wymiarem kary.

2. Z poniższych notatek prasowych wynotuj wyrazy i zwroty o znaczeniu „ukraść”:

Kronika Policyjna

- Nieznani sprawcy włamali się do mieszkania przy ul. Legnickiej. Ich łupem padł telewizor Sony, kamera wideo, wieża Philips oraz komputer.
- Grasowali złodzieje okradający samochody, m.in. łakomili się na koła pojazdów. Trzy samochody odjechały z miejsca postoju bez zgody właściciela.
- Na targowisku przy pl. Kromera, złodzieje wyciągnęli Janowi B. z zewnętrznej kieszeni kurtki portfel z dokumentami i okazałą sumą pieniędzy.
- Na ul. T. Kościuszki trzech mężczyzn zaatakowało kobietę. Jeden z napastników dusił ją, pozostali kopali. Napastnicy chcieli uzyskać pieniądze, których poszkodowana nie miała przy sobie.
- Policja odnalazła skradziony i porzucony samochód marki Mercedes. Sprawcy kradzieży ograbili samochód ze wszystkiego, co tylko dało się wyjąć, z siedzeniami włącznie.
- Na nietrzeźwego Adolfa O. napadło trzech mężczyzn. Pobili go i obrabowali.
- Katarzynie K. w tramwaju linii „17” Wacław P. zabral złoty pierścionek i obrączkę.

(u)kraść: .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Przeczytaj tekst i spróbuj zrozumieć jego sens. Następnie wynotuj wszystkie niezrozumiałe słowa i zwroty.

LIBACJA W STODOLE

Dzisiaj na pewno pluja sobie w brodę. Za głupotę, rzecz oczywista. Zachowali się bowiem frajersko, mimo że Krzysiek wiedział już, jak się to robi. W końcu był już „pod celą”, a przecież w tym wypadku zachował się jak idiota. Nie dziwić się małowiatowi, oszołomiony popełnił głupstwo, ale on...

Sklep obrobili całkiem łatwo. Kłódki chroniące drzwi nie sprawiły większych kłopotów. Wystarczył kawałek łomu i zabezpieczenia pękły. Wyciągnęli towar nadzwyczaj szybko. Małowiat sprawnie ładował do wora kawę, słodycze, papierosy, nie gardząc oczywiście alkoholem, choć, jak się później okazało, to był ich błąd.

Zamelinowali wszystko u Krzysztofa. Miał piwniczkę w stodole, nie było więc problemu, a chata stała czysta. Na wszelki wypadek, bo Krzysiek mógł się spodziewać wizyty glin. Wiadomo, recydywa. Stodoła nawet po dokładnym przejrzaniu była czysta, bo deski zasłaniające wejście do piwnicy dobrze maskowały kryjówkę. Wszystko poszło „git”. Skok zrobili wieczorem, a po północy oficera dyżurnego Komendy Rejonowej zastanowił tele-

fon, jaki odebrał od anonimowego rozmówcy, który poinformował policję, że wokół zabudowań rodziny S. wala się porozrzucane paczki kawy i słodycze, a ze stodoły dobiegają dzikie wrzaski.

Oficer wysłał radiowóz i właściwie było po sprawie. Przybyły na miejsce patrol policyjny zastał w stodole pięciu młodych ludzi w wieku od szesnastu do trzydziestu lat raczących się alkoholem pod czekoladę, której rzeczywiście pełno wokół leżało. Chłopcy nie stawiali praktycznie oporu, a wejście do piwniczki stało otworem.

Udało się więc odzyskać większość skradzionego towaru. W kradzieży brało udział dwóch z uczłujących. Reszta to przygodni kompani, którzy rozkręcili imprezę do takich rozmiarów.

Na imprezie było wesoło. Rzucali w siebie cukierkami i kawą, zjadali się orzechami i czekoladą. Wszystko to popijali wódką, nic więc dziwnego, że nie byli w stanie myśleć o ucieczce. Teraz siedzą w areszcie, czekając na sprawę.

Alkohol zgubił już niejednego.

„Detektyw Dolnośląski”

4. Spróbuj ustalić na podstawie kontekstu znaczenie podanych niżej zwrotów:

I. Pluć sobie w brodę –

- a) chodzić zamyślonym, zważając na otoczenie,
- b) żałować czynu popełnionego z własnej winy,
- c) mówić belkotliwie i niewyraźnie.

II. Zachować się frajersko –

- a) zachować się sprytnie,
- b) zachować się zabawnie,
- c) zachować się bezmyślnie.

III. Być pod celą –

- a) być pijanym,
- b) odwiedzać kogoś w więzieniu,
- c) odbywać karę w więzieniu.

IV. Coś poszło „git” –

- a) coś poszło źle,
- b) coś poszło dobrze,
- c) coś się nie udało.

V. Zrobić skok –

- a) włamać się gdzieś w celu dokonania kradzieży,

- b) uciekać przez okno,

- c) urządzić imprezę z dużą ilością alkoholu.

VI. Raczyć się alkoholem –

- a) pić alkohol (zwykle w dużej ilości),
- b) częstować alkoholem,
- c) próbować alkohol.

VII. Rozkręcić imprezę –

- a) zorganizować imprezę,
- b) rozwinąć imprezę,
- c) zakończyć imprezę.

VIII. Było po sprawie –

- a) coś nie doszło do skutku,
- b) coś nastąpiło po jakimś zdarzeniu,
- c) coś zostało szybko i skutecznie zakończone.

5. Połącz użyte w tekście wyrazy potoczne z właściwymi określeniami.

a) frajersko	ktos już karany sądownie za przestępstwo
b) małolat	pozbawiony dowodów popełnionego przestępstwa
c) obrobić	dom, mieszkanie
d) zamelinować	kolega
e) chata	nieletni, ktoś, kto nie ukończył osiemnastu lat
f) glina (gliniarz)	włamanie z kradzieżą
g) recydywa	naiwnie, bezmyślnie
h) czysty	policjant
i) skok	okraść
j) kompan	ukryć, schować

6. Uzupełnij tekst wyrazami z ramki:

sąd	proces	więzienie	prokurator
wyrok	areszt	adwokat	kara śmierci
sędzia	świadek	oskarżony	obrońca z urzędu
dowód	grzywna		

Jeżeli ktoś popełni przestępstwo i zostanie złapany, zamykany jest w .....
Następnie jego sprawa kierowana jest do ..... gdzie wytaczany
jest przeciwko niemu ..... podczas którego ..... na
podstawie ..... i zeznań ..... wydaje .....
Przeciwko osobie, która popełniła przestępstwo, występuje .....
a broni je ..... Jeżeli ktoś nie ma pieniędzy na opłacenie
adwokata, może zażądać ..... W zależności od rodzaju popeł-
nionego przestępstwa ..... może być skazany na karę
..... ograniczenia wolności lub pozbawienia wolności, którą
odbywa w ..... W sporadycznych przypadkach najcięższych
przestępstw sąd może orzec .....

7. Porozmawiaj z koleżankami i kolegami w grupie. Czy waszym zdaniem:

- a) kara śmierci powinna być stosowana czy nie?
- b) wysyłanie ludzi do więzienia ma na celu pomoc przestępcom w resocjalizacji, czy raczej jest formą zemsty ze strony społeczeństwa za popełnione przez nich czyny?
- c) wejście w konflikt z prawem jest wynikiem złego charakteru czy złego wychowania? A może jeszcze czegoś innego?

8. Oto krótka relacja młodej dziewczyny, Moniki, wracającej do domu z imprezy u znajomych. Popelniła ona kilka błędów, które mogły narazić ją na poważne niebezpieczeństwo. Powiedz, jakie to były błędy.

Impreza rozkręciła się nadzwyczaj miło i nawet nie zauważyłam, kiedy zrobiło się późno. Zorientowałam się, że przecież muszę wstać bardzo wcześnie, więc postanowiłam wracać czym prędzej do domu. Chłopcy pewnie by mnie odprowadzili, ale ponieważ nie chciałam psuć im zabawy, wymknęłam się cichutko, tak że nikt nawet tego nie zauważył. Nie zdążyłam nawet zadzwonić po taksówkę, ale w końcu do domu mam nie tak daleko. Postanowiłam się przespacerować, tym bardziej że sporo wypilałam. Początkowo szło mi się całkiem nieźle, ale spacer na wysokich obcasach nie należy do szczególnie przyjemności, a poza tym miałam bardzo skąpą sukienkę i zaczęło mi się robić zimno, więc postanowiłam zatrzymać jakiś sa-

mochód i poprosić kierowcę, żeby mnie odwiózł do domu. Zatrzymali się jacyś młodzi chłopcy i podwieźli mnie kawalek, ale gdy stanowczo odmówiłam pójścia z nimi na kolejną imprezę, powiedzieli, że się spieszą i nie mogą mnie dalej odwieźć. No cóż – mówi się trudno – na szczęście od domu dzielił mnie tylko kawalek parku. Byłam w szampańskim nastroju – idąc przez park, nuciłam sobie piosenki z imprezy i nawet nie zauważyłam, kiedy znalazłam się w windzie. Ze mną wsiadł jakiś bardzo miły pan, który widząc moje problemy z odszukaniem kluczy w mojej wiecznie zabałaganionej torebce, pomógł mi je odnaleźć i na dodatek odprowadził mnie aż do drzwi. I jak tu nie wierzyć w życzliwość ludzką!

Błędy popełnione przez Monikę:

- a) .....
- b) .....
- c) .....
- d) .....
- e) .....
- f) .....
- g) .....
- h) .....
- i) .....
- j) .....

KLUCZ

K

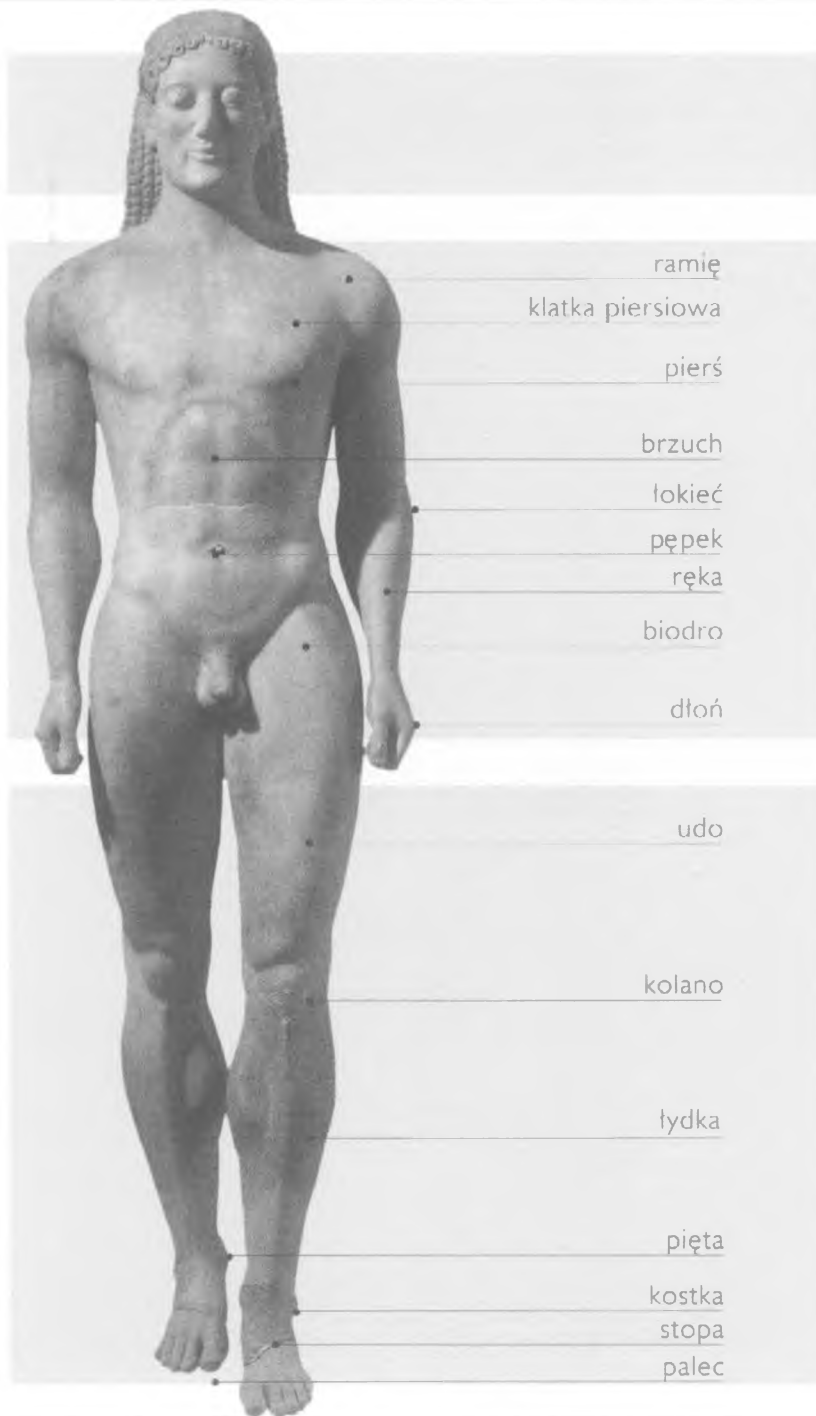
LUDZIE

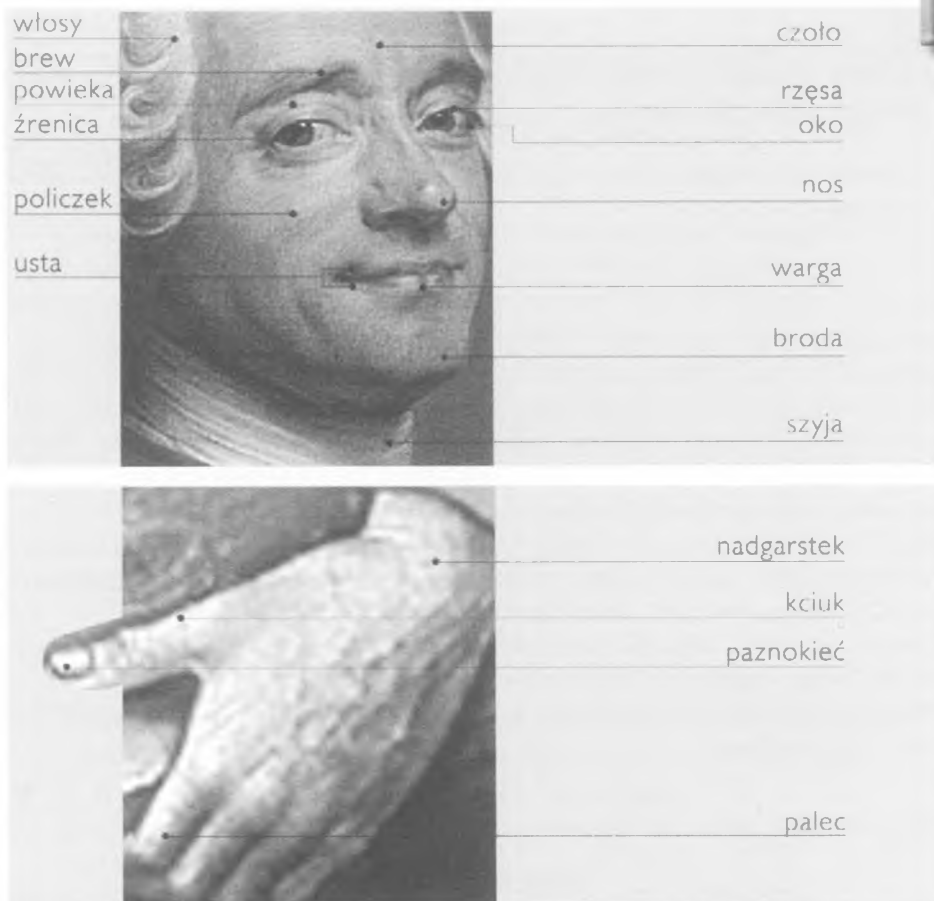
I.

głowa

tułów

nogi

2.

Wygląd: ładny, młody, atrakcyjny, wysoki, przystojny, zgrabny, szczupły, przygarbiony, elegancki, zadbany, wysportowany, niski

Charakter: miły, mądry, wesoły, szczery, smutny, spokojny, czarujący, nieśmiały, pracowity, inteligentny, pewny siebie, sympatyczny, odpowiedzialny

3.

a) pewny siebie; b) obłudny; c) podły; d) próżny; e) tchórzliwy; f) subtelny; g) hojny; h) wrażliwy; i) pracowity; j) radosny

4.

ładny, piękny, śliczny; pilny, gorliwy, pracowity; zdolny, mądry, inteligentny; okropny, nieładny, brzydki; niemądry, głupi, tępy

K

5.

a) kobieta o jasnych włosach; mężczyzna o dużej brodzie; pan o miłym głosie; dziecko o smutnych oczach

b) jasnowłosego chłopiec; długonoga dziewczyna; zielonooka kobieta; siwowłosego starzec

7.

MONIKA – B

EWA – C

ALICJA – D

MARIA – A

JACEK – 4

PAWEŁ – I

ANDRZEJ – 3

KRZYSZTOF – 2

8.

MONIKA; EWA; ALICJA; MARIA; JACEK; ANDRZEJ; PAWEŁ; KRZYSZTOF

WIEK – 19; 25; 32; 35; 22; 33; 30; 36

STAN CYWILNY – panna; mężatka; mężatka; rozwódka; kawaler; żonaty; żonaty; kawaler

DZIECI – nie ma; syn; syn i córka; nie ma; nie ma; syn i córka; syn; nie ma

PRACA – studentka anglistyki; pielęgniarka; prowadzi firmę; sekretarka; student prawa; informatyk-programista; lekarz; biolog

MIESZKANIE – akademik; mieszkanie w bloku; willa; kamienica; willa; willa; mieszkanie w bloku; kawalerka

10.

Księżniczka i wróżki

Za górami, za lasami, za siedmioma rzekami, w dalekiej krainie czarów, przy kolebce małej księżniczki zebrały się dobre wróżki ze swą królową. Otoczyły śpiącą księżniczkę i zaczęły się jej przyglądać. Wtedy królowa wróżek powiedziała:

Niechaj każda z was obdarzy małą księżniczkę jakimś cennym darem według swej możliwości i chęci!

Na to pierwsza wróżka, pochylając się nad uśpioną dziewczynką, wypowiedziała następujące słowa:

– Ja daję ci czar piękności i mocą swoją sprawię, że każdy, kto ujrzy twoją twarz, pomyśli, że jest ona tak cudna, jak wiosenny kwiat.

– Ja – rzekła druga wróżka – dam ci oczy przezroczyste i głębokie jak toń wodna.

– Ja dam ci piękną i wysmukłą postać młodej palmy – powiedziała trzecia.

– A ja – mówiła czwarta – dam ci wielki złoty skarb, dotychczas ukryty w ziemi.

Królowa wróżek zamyśliła się na chwilę, po czym, zwróciwszy się do wróżek, tak zaczęła mówić:

– Piękno ludzi i kwiatów więdnie. Urocze oczy gasną wraz z młodością, a i w młodości często zaćmiewają się łzami. Wicher łamie i ugina palmy, a starość pochyla wy-

smukłe postaci. Kto nie rozdziela złota między ludzi, ten budzi ich nienawiść i ściąga na siebie nieszczęście, a temu, kto rozda swe złoto, zostanie pustka w skarbcu. Przeto nietrwale są wasze dary.

– Cóż jest trwałego w człowieku? I czymże ty ją obdarzysz, o królowo nasza? – pytały wróżki.

A na to królowa:

– Ja jej dam dobroć. Słońce jest wspaniałe i jasne, ale gdyby nie ogrzewało ziemi, byłoby tylko martwą świecącą bryłą. Dobroć serca jest tym, czym ciepło słońca: ona daje życie. Piękno bez dobroci jest jak kwiat bez woni albo jak świątynia bez Boga. Oczy mogą podziwiać tę świątynię, ale dusza nie znajduje w niej radości. Bogactwo bez dobroci jest źródłem samolubstwa. Nawet miłość bez dobroci jest tylko ogniem, który pali i niszczy. Wiedźcie, że wasze dary przemijają, a dobroć trwa. Jest ona jak źródło, z którego im więcej wody czerpiesz, tym więcej jej wypływa. Dobroć to jedyny skarb niewyczerpany.

To rzekłszy, królowa wróżek pochylila się nad śpiącą dziewczynką i dotknąwszy rękami jej serca, powiedziała:

– Bądź dobra!

II.

- a) Dyrektor *patrzył przez palce* na drobne oszustwa popełniane przez pracowników.
- b) Jacek przez całe życie chciał mieć Jaguara, ale było to *marzenie ściętej głowy*.
- c) Dobra sekretarka powinna być *prawą ręką* swojego szefa.
- d) Profesor teraz pracuje, więc *nie zwracaj mu głowy* sprawami, które mogą go czekać.
- e) Gdyby szef *poszedł mi na rękę*, wziąłbym w przyszłym tygodniu urlop.
- f) Przez pierwsze dwa lata po śmierci męża Irena *była samotna jak palec*.
- g) Przyjechali do mnie na weekend znajomi z Przemyśla, a *siedzieli mi na głowie* przez całe dwa tygodnie.
- h) Jeżeli się chce inwestować w akcje, to trzeba cały czas *trzymać rękę na pulsie*.
- i) Adam pracował kiedyś w warsztacie samochodowym, tak że budowę silnika *ma w małym palcu*.

RUCH

I.

- a) wchodzi; b) wychodzi; c) schodzi; d) dochodzą; e) odchodzi; f) przechodzi;
g) obchodzi; h) podchodzi; i) rozchodzą; j) nadchodzi

K

2.

a) idzie, chodzą; b) biegnie, biegają; c) jedzie, jeżdżą; d) leci, latają; e) płynie, pływają; f) pełźnie, pełzają; g) wiezie, wożą; h) niesie, noszą

3.

- a) Gdy zeszliśmy z gór, poszliśmy na ognisko.
- b) Anna poszła do kina, a Jacek poszedł na koncert.
- c) Nadeszły święta.
- d) Dlaczego nie poszłicie z nami na sylwestra?
- e) On nawet na chwilę nie zszedł do nas.
- f) Gdy nadeszła Ewa, zaczęła się zabawa.
- g) O której się rozeszliście?
- h) Oni wyszli z kawiarni o jedenastej.
- i) Ewa wyszła za mąż za Jacka.

4.

(1) wyszedł; (2) zszedł; (3) poszedł; (4) obszedł; (5) podszedł; (6) przeszedł; (7) doszedł (podszedł); (8) nadjechał (przyjechał); (9) podszedł; (10) rozeszli się; (11) wszedł (zaszedł); (12) przeszedł

5.

- a) Dzieci powyżej 7 roku życia muszą *chodzić (iść, pójść)* do szkoły. Jutro chciałbym *pójść (iść)* do kina. Anna właśnie *idzie* do nas.
- b) Chciałbym kiedyś *pojechać* do Chin. Jacek co miesiąc *jeździ* do Krakowa. Teraz nie mam czasu, bo *jadę* do pracy.
- c) Kangury *noszą* swoje dzieci w torbie na brzuchu. Wczoraj listonosz *przyniósł* mi paczkę. Kiedy Anna złamała nogę, Jacek całą drogę do szpitala *niósł* ją na rękach.
- d) Zawsze *wozę* ze sobą koło zapasowe. Z wycieczki do Indii Anna *przywiozła* wspaniałe zdjęcia. Teraz nie mogę cię zabrać ze sobą, bo *wiozę* nowe meble do domu.
- e) Na trasie Londyn – Nowy Jork *latają* samoloty Concorde. Jutro *lecę* do Londynu. Jacek trzy tygodnie temu *poleciał* do Australii.
- f) W akwarium *pływają* złote rybki. Jacek *płynie (popłynął)* kajakiem w dół rzeki. Anna przed chwilą *popłynęła* na drugi brzeg rzeki.

g) Koty lubią biegać po dachach. Po zajęciach biegnę (*pobiegnę*) do domu. Marek jest pewien, że w najbliższym maratonie *pobiegnie* po zwycięstwo.

6.

- a) przychodził – często, przyszedł – raz;
- b) dojeżdżał – był jeszcze w drodze, dojechał – był już w domu;
- c) nadchodzi – za chwilę tu będzie, nadeszła – już tu jest;
- d) odjeżdżał – zaczynał jechać, odjechał – już go nie było;
- e) wchodziłem – otwierałem drzwi etc., wszedłem – byłem już w środku;
- f) wyjeżdżał – często, wyjechał – raz (np. dzisiaj);
- g) wsiadał – akcja właśnie trwała, wsiadł – już był w tramwaju

7.

- a) dojsć; b) dojść; c) pójść; d) podejść; e) pójść; f) wejść; g) wyjść; h) wyjść; i) wyjść;
- j) przejść

8.

- a) Idę na uniwersytet na lektorat. Jestem na uniwersytecie na lektoracie.
- b) Idę do muzeum na wystawę. Jestem w muzeum na wystawie.
- c) Jadę do Berlina na koncert. Jestem w Berlinie na koncercie.
- d) Jadę do Londynu na konferencję. Jestem w Londynie na konferencji.
- e) Jadę do Paryża na zakupy. Jestem w Paryżu na zakupach.
- f) Jadę do Amsterdamu na wycieczkę. Jestem w Amsterdamie na wycieczce.
- g) Jedziemy na Hawaje na wakacje. Jesteśmy na Hawajach na wakacjach.
- h) Idę na stadion na mecz. Jestem na stadionie na meczu.
- i) Idę do szkoły na lekcje. Jestem w szkole na lekcjach.
- j) Idę do baru na piwo. Jestem w barze na piwie.
- k) Idziemy do dyrektora na zebranie. Jesteśmy u dyrektora na zebraniu.
- l) Idę do teatru na *Hamleta*. Jestem w teatrze na *Hamlecie*.
- t) Jadę nad Atlantyk na urlop. Jestem nad Atlantykiem na urlopie.
- m) Idziemy do nas na kawę. Jesteśmy u nas na kawie.
- n) Jedziemy do Nowego Jorku na wycieczkę. Jesteśmy w Nowym Jorku na wycieczce.
- o) Idę do Kasi na plotki. Jestem u Kasi na plotkach.
- p) Jadę na Wyspy Kanaryjskie na wczasy. Jestem na Wyspach Kanaryjskich na wczasach.
- r) Idę do kina na *Zaginioną autostradę*. Jestem w kinie na *Zaginionej autostradzie*.
- s) Jedziemy nad rzekę na piknik. Jesteśmy nad rzeką na pikniku.
- t) Idziemy do Adama na imieniny. Jesteśmy u Adama na imieninach.
- u) Jadę do Wenecji na wystawę malarstwa. Jestem w Wenecji na wystawie malarstwa.
- w) Idę do restauracji na kolację. Jestem w restauracji na kolacji.

K

SKLEPY I USŁUGI

1.

a) obraz; b) gazetę; c) okulary; d) aspirynę; e) pierścionek; f) bukiet kwiatów; g) perfumy; h) kapustę; i) kielbasę; j) farbę olejną i rozpuszczalnik; k) buty; l) zeszyt; ł) skórzaną teczkę; m) butelkę wina; n) ludowy obrus; o) proszek do prania; p) chleb i bułki; r) pączki; s) książkę; t) dawno wydaną książkę; u) krzesło; v) gwoździe; w) kasety z nagraniami; x) masło; y) spodnie; z) akumulator; ż) telewizor; ź) lodówkę

3.

a) hydraulika; b) szewca; c) zegarmistrza; d) fryzjera; e) krawca; f) stolarza; g) szklarza; h) ślusarza; i) tapicera; j) kaletnika

4.

domy, szyje, mieszkania; krawiec, uszył; szewca, chleba

UBRANIE

4.

zaprosiła (zaprasza); sądzę (myślę); sądzę; włożyć; przesady; dostałem; żadnym; ładny (piękny, elegancki); mógłbyś; ubrać; wyglądasz; kupić

6.

a) ludzie często oceniają innych na podstawie wyglądu;
b) prawdziwa wartość człowieka nie polega na ubiorze, ale na jego charakterze;
c) ludzie często oceniają innych na podstawie wyglądu, ale szanują za mądrość i wiedzę;
d) o kimś, kto za wszelką cenę chce uchodzić za człowieka światowego, ale brak mu wyczucia, pieniędzy etc.

8.

a) biznesmen; b) aktorka; c) lekarz; d) architekt; e) muzyk

9.

A.

- a) F – [...] który *pierwszy* wyciągnie na powitanie rękę do kobiety;
- b) F – [...] jeśli zechce ją pocałować, *uniesie szarpnięciem* delikatną dłoń pod swój nos;
- c) F – [...] są różnego rodzaju podręczniki, czasopisma, ale [...] z tych porad *mało kto* korzysta;
- d) P – [...] *wspólne* *biesiadowanie*, podczas którego mały Jaś *uczył się*, że nie należy opierać o blat stołu łokci i głośno mlaskać;
- e) P – [...] trzeba tylko chcieć patrzeć w lustro i *mieć odrobinę samokrytycyzmu*;
- f) F – [...] wcale nie musi być Coco Chanel. Można być *eleganckim* również w *dżinsach*.

JEDZENIE

3.

a) zupę do smaku; b) owoce ze skórki; c) cebulę w kostkę; d) kanapkę keczupem; e) chleb masłem; f) ziemniaki zieloną pietruszką; g) jajka z cukrem; h) kawę

4.

umyć, ugotować, ostudzić, obrać; ugotować, obrać; pokroić, włożyć; wsypać, dodać, wymieszać; doprawić

5.

a) ugotować; b) usmażyć; c) zaparzyć; d) udusić; e) upiec; f) ugotować; g) upiec; h) usmażyć; i) zaparzyć; j) usmażyć; k) ugotować; l) upiec; l) udusić; m) usmażyć; n) upiec; o) usmażyć

6.

Janek był bardzo głodny i postanowił przygotować sobie pyszne śniadanie. Najpierw *zaparzył* herbatę, a następnie zabrał się za kanapki. *Pokroił* chleb, *posmarował* go masłem i *położył* na nim cienkie plasterki kielbasy i sera, które *połat* po wierzchu keczupem i *posypał* zieloną pietruszką. Do tego *usmażył* jajecznicę z trzech jaj: jaja wbił na patelnię i *smażył* przez chwilę. *Doprawił* solą i pieprzem do smaku. Śniadanie zjadł z wielkim apetytem.

K

8.

- a) barszcz ukraiński, bigos myśliwski, botwina i żurek;
- b) kutia – Boże Narodzenie, mazurki – Wielkanoc;
- c) kielbasy, kapustę w różnych postaciach, a przede wszystkim kasze;
- d) bogactwo zwierzyny i dzikiego ptactwa w lasach, ryb w jeziorach i rzekach oraz urodzaj zbóż, warzyw i owoców;
- e) robiono z nich znakomite konfitury, soki i nalewki;
- f) ostrygi, żółwie, ślimaki i raki;
- g) pieczenie, gotowanie, duszenie.

MIESZKANIE

2.

jaskiniach; szałasach, namiotach; namiotów; lepianki; budowle; drapaczy chmur

3.

KUCHNIA – krzesło, taboret, stół, zlew;

ŁAZIENKA – umywalka, wanna, sedes, prysznic;

SYPIALNIA – komoda, szafa, łóżko, fotel bujany, toaleta;

GABINET – krzesło, regał, fotel obrotowy, biurko;

DUŻY POKÓJ – fotel, stół, regał, kanapa

4.

kuchni; lewo, na wprost (pod oknem); rogach, lewo; rogu (kącie); obok (koło); na-przeciwko; obok (koło); przy, lewej; lewo, prawej; obok (koło); przed

6.

pomieszczenia: kuchnia, klitka, korytarz, wnętrze, przestrzeń, pokój, przedpokój, ła-
zienka, sypialnia, aneks;

przedmioty dekoracyjne: egipskie figurki, murzyńska tarcza, włócznie, drewniane
zwierzaki, kopia ikony, perskie naczynia, orientalne tkaniny, bibeloty, szlachetne tka-
ny, dzieła sztuki

7.

a) zawieruszyć się; b) bazar; c) klitka; d) azyl; e) mieścić się; f) barwa; g) tkanina; h) bi-
belot; i) odrestaurować; j) podsest

CZAS

1.

najpierw, jednocześnie (równocześnie); potem (po chwili, później); zanim; po, po chwili; tymczasem (przez ten czas); przed, podczas; po, równocześnie (jednocześnie); wcześniej, przez ten czas (tymczasem); później (następnie, potem); następnie (później, potem); przedtem, w końcu

3.

a) od, do; b) o; c) po; d) o, koło; e) w; f) za; g) przez; h) do; i) na

5.

ODLEGŁA PRZESZŁOŚĆ – dawno temu, pewnego razu, swego czasu, przed laty, kiedyś;

BLISKA PRZESZŁOŚĆ – dopiero co, niedawno, przed chwilą;

TERAŻNIEJSZOŚĆ – teraz, aktualnie, obecnie;

BLISKA PRZYSZŁOŚĆ – zaraz, już niedługo, niebawem, wkrótce;

ODLEGŁA PRZYSZŁOŚĆ – w przyszłości, za jakiś czas, kiedyś

6.

Powinien najpierw przewieźć kozę, potem wrócić po wilka (albo kapustę), następnie przewieźć wilka (albo kapustę), a zabrać z powrotem kozę, później zostawić kozę na brzegu, a zabrać to, co pozostało, i w końcu wrócić po kozę.

7.

a) erę; b) epokę; c) doba; d) czasu; e) era; f) porze; g) czas; h) porą; i) epoce; j) okresu (epoki, doby); k) okresie; l) dobę; m) erą

10.

a) Już *kawał czasu* nie widziałem Moniki.

b) Ten dom nadaje się tylko do remontu, jest mocno *nadgryziony zębem czasu*.

c) Dzisiaj nie mogę przyjść do ciebie, mamy w pracy *gorący czas*.

d) Odkąd Adam stracił pracę, zaczęły się *ciężkie czasy* w jego życiu.

e) Jackowi nie chciało się nic robić – więc, aby *zabić czas*, układał pasjansy.

f) *Szkoda czasu* na oglądanie głupich filmów w telewizji.

g) Jeżeli pojedziemy na skróty, *zyskamy na czasie* godzinę.

h) Ewa zawsze stara się *iść z duchem czasu*.

K

i) Jeżeli do jutra przyniesiesz mi swoją część referatu, to spokojnie zdążymy na czas ze wszystkim.

PRACA

4.

zarabiać; pensję; renty; emeryturę; utrzymania, zasiłek dla bezrobotnych

6.

- a) dobra praca jest lepiej wynagradzana niż zła;
- b) żadna praca nie jest poniżająca, jeśli jest uczciwie wykonywana;
- c) bez pracy nie można niczego osiągnąć;
- d) każdy musi wykonać swoją pracę.

RZECZY

3.

1. maszyna do pisania; 2. maszyna do szycia; 3. maszynka do mięsa; 4. maszynka do golenia; 5. ekspres do kawy; 6. suszarka do włosów; 7. szczotka do włosów; 8. szczoteczka do zębów

4.

1. telewizor; 2. kuchenka mikrofalowa (mikrofalówka); 3. opiekacz (toster); 4. latarka; 5. kalkulator; 6. lodówka; 7. słuchawki; 8. radiomagnetofon; 9. aparat fotograficzny; 10. komputer; 11. kamera wideo; 12. płyta CD; 13. wiertarka; 14. telefon; 15. mikrofon; 16. żarówka; 17. odkurzacz; 18. gniazdko (kontakt); 19. żelazko; 20. mikser; 21. drukarka; 22. wieża z kolumnami; 23. akumulator; 24. pralka; 25. bateria; 26. czajnik bezprzewodowy

6.

a) trzeba (należy); b) nie powinno się; c) nie wolno; d) widać; e) nie można; f) można; g) nie trzeba; h) powinno się; i) nie sposób; j) czuć; k) nie warto; l) wypada; l) słyhać; m) należy

7.

- a) A – ustawienie niewłaściwie, bo za blisko kaloryfera;
B – ustawienie poprawne;
C – ustawienie niewłaściwie, bo naprzeciwko okna;
D – ustawienie niewłaściwie, bo regał nie zapewni dobrej wentylacji.
- b) samodzielnie naprawiać, myć włączanego odbiornika, podłączać do gniazdka o innych parametrach niż podane w instrukcji, zrywać plomb gwarancyjnych;
- c) w przypadku zerwania bądź uszkodzenia plomb gwarancyjnych oraz samodzielnego dokonywania napraw lub przeróbek;
- d) niezgodne z instrukcją i przeznaczeniem telewizora

8.

- a) zgłośnić; b) ściszyć; c) rozjaśnić; d) przyciemnić; e) dostroić; f) wyłączyć żelazko z sieci

9.

- a) 2, 4; b) 2, 4; c) 2, 4; d) 4; e) 10; f) 5; g) 6, 7; h) 1; i) 11; j) 3, 5; k) 9; l) 8

10.

- a) wyregulować; b) załatać; c) uszczelnić; d) naoliwić; e) skleić; f) wymienić; g) zlutować; h) dokręcić

RODZINA

1.

- a) kuzynką; b) szwagrem, teściową, zięciem; c) dziadkowie; d) tak; e) czterech; f) nie; g) siedl brat z siostrą i szwagrem (lub bratową)

2.

- a) F – [...] planuj starannie wolny czas, jaki spędzacie ze sobą sami;
- b) F – [...] *nie muszą* to być przedmioty;
- c) P – [...] *nieustannie* obdarowujcie się...; wobec życiowych komplikacji stawajcie ramię w ramię;

K

- d) P [...] gdy pojawia się problem, rozwiązujcie go razem. *nie zwalając ciężaru na partnera;*
- e) P [...] nigdy *nie walcz* z partnerem po to tylko, aby być górą;
- f) F [...] kiedy się sprzeczacie, *poszukuj kompromisu;*
- g) F – [...] miłości małżeńskiej *powinna towarzyszyć przyjaźń.*

3.

- a) Wspólne spędzanie wolnego czasu.
- b) Okazywanie sobie wzajemnej życzliwości.
- c) Wspólne rozwiązywanie problemów.
- d) Poszukiwanie kompromisu w sprawach spornych.
- e) Niegasnąca nadzieja, że wszystko się ułoży pozytywnie.

7.

A.

RODZICE:

Nie mają w ogóle szacunku dla starszych.

Ubierają się jak koczokodany.

Słuchają tej swojej obrzydliwej muzyki tak głośno, że aż uszy puchną.

W ogóle nie chcą słuchać dobrych rad.

Wcale nie myślą o przyszłości.

DZIECI:

Ciągle się czegoś czepiają.

Zawsze wszystko chcieliby wiedzieć.

Nie rozumieją, że świat się zmienił od czasu, kiedy oni byli młodzi.

Traktują nas jak małe dzieci.

Obarczają nas winą za swoje niepowodzenia.

RODZICE I DZIECI:

Wydaje im się, że znaleźli receptę na życie.

9.

- a) Ewa poprosiła, żebyśmy kupili jej sok jabłkowy i pączka!
- b) Mama czasem mówiła, że jest bardzo zmęczona.
- c) Siostra odrzekła, że nie jest niegrzeczna.
- d) Mama prosiła cię, żebyś nie puszczał tak głośno muzyki!
- e) Mama powiedziała, że za chwilę usiądzie i odpocznie i żebyście teraz już przestali się kłócić.
- f) Powiedzieliśmy Ewie, żeby nie odzywała się niegrzecznie do starszych!
- g) Powiedziała, że nikogo nie chciała obrazić.

- h) Zawsze mówiłem mamie, żeby nie martwiła się o mnie.
- i) Nie proś mnie więcej, żebym pożyczył ci trochę pieniędzy!
- j) Ewa odpowiedziała, że (ona) też chce iść do kina!
- k) Przypominaliśmy im, żeby wyłączyli żelazko!
- l) Powiedziałem siostrze, że nie wolno jej oglądać tego filmu.

ZMYSŁY

1.

a) oglądać, gapić się, obserwować, wpatrywać się, przyglądać się; b) zerkać, spoglądać; c) dostrzec, zauważyć, dojrzeć, zobaczyć, spostrzec, ujrzeć

2.

a) oglądać; b) gapił się; c) widziałem, zobaczę; d) spojrzę, widział (ujrzał); e) przyglądałem się, dostrzegłem; f) zauważyłem; g) patrzeć; h) obserwować

3.

a) słony; b) kwaśny; c) słodki; d) ostry; e) gorzki

4.

SŁODKI – likier, tort, banan;

GORZKI – grejpfrut, piwo, kawa bez cukru, tonik;

KWAŚNY – żurek, ogórki kiszone, cytryna;

SŁONY – befszytk, paluszki, śledź;

OSTRY – papryka, gulasz węgierski, leczo

5.

a) szeleści; b) warczy; c) tyka; d) pluszcze; e) stuka; f) piszcą; g) syczy; h) dzwoni;
i) dudni; j) puka; k) szumi; l) skrzypią; l) zgrzyta; m) gwizdże; n) bulgocze; o) trzaskają;
p) brzęczy

6.

a) trzask, brzęk; b) warkot, zapukał; c) szum, szelest; d) gwizdał; e) skrzypi; f) piszczały

K

7.

a) chlipie; b) chrupie; c) klaszcze; d) szczęka zębami; e) dmucha; f) mlaska; g) ziewa; h) chrapie; i) zgrzyta zębami; j) płacze; k) wzdycha; l) smarka

10.

pozytywne: aromat, zapach, woń;

negatywne: fetor, odór, smród

13.

- a) Nie mów nic Annie o swoich problemach, bo ona *ma* długi język.
- b) Czy mógłbyś *rzucić okiem* na ten artykuł?
- c) *Mam w nosie* Janka i jego kłopoty.
- d) Jarkowi *wpadła w oko* dziewczyna, którą spotkał wczoraj w kawiarni.
- e) Nic dziwnego, naprawdę *jest na kim oko zawiesić*.
- f) Niewiele brakowało, a złapalibyśmy złodzieja na gorącym uczynku, ale *poczuł pismo nosem* i uciekł.
- g) Po ostatnim skandalu Agnieszka i Jacek *dostali się na języki* wszystkich.
- h) Ta bluzka *pasuje ci do spódnicy, jak pięść do nosa*.
- i) Gdy Jacek zobaczył po raz pierwszy Ewę, to z wrażenia *zapomniał języka w gębie*.

UCZUCIA

2.

a) tęsknotę; b) żal; c) wstyd; d) znudzenie; e) wstręt; f) zadowolenie

3.

- A – podziw, szacunek, uznanie, niechęć, lekceważenie, pogarda;
- B – szczęście, radość, zadowolenie, smutek, przygnębienie, rozpacz;
- C – miłość, przyjaźń, sympatia, antypatia, wrogość, nienawiść;
- D – rozkosz, przyjemność, satysfakcja, nieprzyjemność, przykrość, boleść;
- E – ekscytacja, zapal, zaciekawienie, nuda, apatia, beznadziejność

4.

A.

- a) szczęśliwi, radośni, weseli, zadowoleni...; b) zdenerwowani, wściekli, źli...; c) zrozpaczeni, przygnębieni, zmartwieni, sfrustrowani...; d) nieszczęśliwi, smutni, rozżaleni...; e) zdenerwowani, zagniewani, zmartwieni, zakłopotani...

B.

O cholera! – gniew, zdenerwowanie, wściekłość;

Jaka szkoda! – żal, smutek;

Strasznie mi głupio! – zmartwienie, zakłopotanie, wstyd;

Fantastycznie! – radość, szczęście, zachwyt;

A niech to szlag trafi! – gniew, zdenerwowanie, wściekłość;

Chyba żartujesz?! – zdziwienie, zaskoczenie;

I co ja mam teraz zrobić? – bezradność, zmartwienie, zakłopotanie;

To wprost nieprawdopodobne! – zdziwienie, zaskoczenie

5.

a) F [...] zaburzenia w jego funkcjonowaniu mogą powstawać *nie tylko* z powodu bakterii;

b) P [...] takie emocje mają na nas wpływ *od dziecka*;

c) P – [...] wiele emocji *stymuluje* powstawanie konfliktów międzyludzkich, należą do nich gniew i związana z nim postawa wrogości;

d) F – [...] depresji. *Towarzyszy* jej wieczne zmęczenie, utrata energii;

e) P – [...] niewiele rzeczy jest równie *frustrujących*, jak zupełna bezczynność;

f) P – [...] ci chorzy, którzy szukali ulgi w całkowitym odpoczynku, *cierpieli* najbardziej.

ZDROWIE

3.

a) ból gardła, podwyższona temperatura, gorączka; b) ból gardła, katar, kaszel, kichanie, podwyższona temperatura, gorączka; c) katar, kichanie, swędzenie; d) ból głowy, podwyższona temperatura; e) katar, kaszel, kichanie, podwyższona temperatura; f) kichanie, obrzęk, wysypka, swędzenie; g) ból brzucha, podwyższona temperatura, gorączka; h) ból brzucha, podwyższona temperatura, nudności, biegunka; i) ból (palca, ręki, nogi), obrzęk, spuchnięcie

5.

a) Kiedy się zepsuje, tzn. kiedy zaczynają chorować.

b) Od młodości, bogactwa, urody, sławy i władzy.

c) Kiedy choruje.

d) Drogim klejnotem.

e) Aby zdrowie polubiło jego ubogi dom.

K

6.

boli jak diabli – bardzo boli;
gdzieś mi się zapodziały – zgubiłem (eufemizm);
na pana (pani) miejscu – gdybym był panem (panią);
nie mam pojęcia – nie wiem;
na wszelki wypadek – na wypadek, gdyby zaistniały określone okoliczności;
Niech cię Bóg ma w swojej opiece – tylko Bóg może panu (pani) pomóc;
lek na to podziała – lek będzie skuteczny;
łamię mnie w krzyżu – boli mnie kręgosłup;
Przydałoby mi się – chciałbym (chciałabym) mieć;
nie mogę dojść do siebie – nie mogę poczuć się normalnie;
poszedł na rękę – ułatwił, umożliwił coś;
zabierać komuś czas – przeszkadzać;
coś złapałem – zaraziłem się jakąś chorobą;
ma pan wszystkie klepki w porządku – jest pan zdrowy psychicznie;
skończyć z tym wszystkim – popełnić samobójstwo (eufemizm);
za jednym zamachem – od razu;
ograniczyć picie – przestać pić alkohol (eufemizm);
załany w trupa – bardzo pijany;
gotów mi przylać – może mnie uderzyć;
co pana do mnie sprowadza – jaka jest przyczyna pańskiej wizyty

MAGIA I PRZESĄDY

2.

mało kategoriyczne: wydaje mi się, że...; podejrzewam, że...; przypuszczam, że...;
wierzę, że...; mam wrażenie, że...;
kategoriyczne: sądzę, że...; myślę, że...; uważam, że...;
bardzo kategoriyczne: jestem pewien (pewna), że...; twierdzę, że...

3.

- a) spotka cię nieszczęście;
- b) siedem lat nieszczęścia;
- c) rano – zła wiadomość, wieczorem – dobra;
- d) nic ci się nie powiedzie tego dnia;
- e) nie załatwisz tej sprawy pozytywnie;
- f) będziesz mieć szczęście – trzeba tylko złapać się za guzik!;
- g) wszystko ci się powiedzie;

- h) dostaniesz jakieś nieoczekiwane pieniądze;
- i) przyjdzie do domu głodna kobieta

7.

Od najdawniejszych czasów człowiek próbował przebłagać zły los, chciał mieć wpływ na tajemnicze siły rządzące jego życiem. Składał daniny w ofierze bogom, aby zabezpieczyć się przed ich gniewem. Odprawianie rytuałów magicznych, wiara w amulety, szczęśliwe dni, rośliny i kolory znane były od najdawniejszych czasów. Pojawienie się na drodze świętych żuków-skarabeuszy potrafiło zawrócić z drogi potężną armię faraona.

A jak jest dzisiaj? Jacy jesteśmy my, żyjący u progu trzeciego tysiąclecia naszej ery? Czy w głębi duszy nie czujemy czasem lęku, spowodowanego niespodziewanym przecięciem drogi przez czarnego kota? Czy – gdy wydaje się nam, że zapomnieliśmy czegoś zabrać z domu i decydujemy się wrócić – nie przysiadamy czasem na krześle i nie liczymy „na wszelki wypadek” do dziesięciu?

OGŁOSZENIA

3.

- a) W antykwariacie w hotelu „Monopol”.
- b) Muzyka, taniec, pływanie i spacer.
- c) W firmie B&W na ulicy Czackiego 15 we Wrocławiu.
- d) Cztery (M-3 to też mieszkanie dwupokojowe!).
- e) Fryzjerskie – strzyżenie i modelowanie.
- f) 7 zł (5 x 1 zł 40 gr).
- g) Oczekuje, że będzie uczciwa, szczerą, wyrozumiałą, atrakcyjną, traktującą życie poważnie i że pragnie założyć rodzinę.
- h) Wilh Hoffman Liegnitz.
- i) 10 \$.
- j) Kupując książki o wartości powyżej 8 zł w firmie GRAF-DRUK.
- k) W firmie MOTOTRADE, na ulicy Sobieskiego 19 w Opolu.
- l) W ośrodku okulistycznym „Polonia” na ulicy Piłsudskiego 66 we Wrocławiu.

7.

- a) Tłumaczenie komuś czegoś, namawianie, odradzanie; przekonywanie kogoś o czymś;
- b) Wszystkim ludziom, ale szczególnie prezydentom i sprzedawcom;
- c) Sztuki, o jakich mówi tekst, to: odwoływanie się do próżności słuchaczy; nadużywanie niezrozumiałych wyrażań; dawanie pozornego wyboru; nadużywanie superlatywów

ZWIERZĘTA

3.

a) muł (osioł); b) koń (ryba); c) lis; d) świnia; e) pies; f) lew; g) małpa; h) wilk; i) baran;
j) kret

4.

a) byk, krowa, cielę; b) ogier, klacz, źrebię; c) kogut, kura, kurczę; d) pies, suka, szczenię;
e) wieprz, świnia, prosię; f) baran, owca, jagnię

5.

a) szczeka; b) rechocze; c) syczy; d) miauczy; e) pieje; f) wyje; g) gdacze; h) ćwierka;
i) gęga; j) kwiczy; k) ryczy; l) rży

9.

ŻUBR

Pozwólcie przedstawić sobie: / Pan żubr we własnej osobie. / No, pokaż się żubrze.
Zróbże / Minę uprzejmą, żubrze.

KANGUR

– Jakże pan ma stopy duże, / Panie kangurze! / – Wiadomo – dlatego kangury / W skarpetkach robią dziury.

ŻÓŁW

Żółw chciał pojechać koleją, / Lecz koleje nie tanieją. / Żółwiowi szkoda pieniędzy: / Pójdę pieszo, będę prędkiej.

KROKODYL

– Skąd ty jesteś, krokodylu? / – Ja? Znad Nilu. / Wypuść mnie na kilka chwil, / To zawiozę cię nad Nil.

LIS

Rudy ojciec, rudy dziadek, / Rudy ogon to mój spadek, / A ja jestem rudy lis. / Ruszaj stąd, bo będę gryzł.

STRUŚ

Struś ze strachu / Ciągłe głowę chowa w piachu, / Więc ma opinię mazgaja. / A nadto znosi jaja wielkości strusiego jaja.

MAŁPY

Małpy skaczą niedościgle, / Małpy robią małpie figle – / Niech pan spojrzy na pawiana: / Co za małpa, proszę pana!

PANTERA

Pantera jest cała w cętki, / A przy tym ma bieg bardzo prędkie, / Ze chociaż tego nie lubi, / Biegając własne cętki gubi.

ŻYRAFA

Żyrafa tym głównie żyje, / Ze w górę wyciąga szyję. / A ja zazdroszczę żyrafie, / Ja nie potrafię.

DZIK

Dzik jest dziki, dzik jest zły, / Dzik ma bardzo ostre kły. / Kto spotyka w lesie dzika, / Ten na drzewo szybko zmyka.

II.

- a) Bałagan na biurku *działa na mnie jak płachta na byka*.
- b) Wszyscy *plakali jak bobry*, gdy Paweł wyjeżdżał do Australii.
- c) Może jemu się coś złego stało, a my tu *na nim psy wieszamy!*
- d) Jan *ma węża w kieszeni*, więc nie licz na to, że cię zaprosi do kawiarni.
- e) Bądź ostrożny! *Zachowujesz się jak słoń w składzie porcelany!*
- f) Monika znów *zrobiła mnie w konia* – umówiła się ze mną na szóstą i nie przyszła.
- g) Dyrektor odgrażał się, że po strajku *pokaże, gdzie raki zimują* pracownikom, którzy w nim uczestniczyli.
- h) Nauczyłeś się dzisiaj *tylko, co kot napłakał!*
- i) Cóż robić – *pogoda pod psem*, nic, tylko w knajpie siedzieć i piwo pić.

ŚRODOWISKO NATURALNE

3.

W Parku Narodowym młodzi ludzie:

- a) zostawili znalezione pod tablicą śmieci;
- b) usunęli gąsienice z pnia i gałęzi młodego drzewa;
- c) rozbili namioty;
- d) kąpali się;
- e) palili ognisko, przy którym hałasowali;
- f) wchodzili na drzewo z tabliczką „Pomnik przyrody”;
- g) karmili pisklęta w gnieździe;
- h) chodzili poza wyznaczonymi szlakami (postanowili wrócić na skróty);
- i) zbierali grzyby i zrywali rośliny;
- j) zostawili wnyki, które powinni unieszkodliwić.

K

5.

a) chronisz bogactwa naturalne; b) technika musi naprawiać; c) zdrowie tracisz; d) na których głupcy podpisują się najchętniej; e) ochroną człowieka; f) hałas zabija; g) źródłem życia; h) polskiej ziemi po wsze czasy; i) nie zostawiaj śladów; j) to płuca miasta

6.

- a) Kontakty z przyrodą przywracają mieszkańcom miast zdrowie, równowagę psychiczną i sprawność fizyczną.
- b) Żywność dostarczana do miast często zawiera rozmaite środki konserwujące, które czasem źle wpływają na zdrowie.
- c) Motoryzacja rozwiązała problem szybkiej komunikacji za cenę katastrofalnego zanieczyszczenia atmosfery.
- d) Hałas przekraczający dopuszczalne normy powoduje zmęczenie i wzrost agresywności, co prowadzi do powstawania nerwic.

RADY

2.

Pozwól, że sam zadecyduję! (mało kategoryczne – grzeczne)
Sam wiem, co mam robić!
Czy ktoś cię prosił o radę?
To moja sprawa!
Zajmij się swoimi sprawami!
A co cię to obchodzi?
To nie twój interes!
Pilnuj swego nosa! (bardzo kategoryczne – może być obraźliwe!)

PODRÓŻE

I.

A – Ateny;	B – Warszawa;	C – Nowy Jork;	D – Moskwa
E – Rzym;	F – Paryż;	G – Kair;	H – Londyn

2.

- a) jest stolicą Niemiec.
- b) są stolicą Grecji.
- c) jest stolicą Włoch.
- d) jest stolicą Czech.
- e) jest stolicą Francji.
- f) jest stolicą Wielkiej Brytanii.
- g) jest stolicą Hiszpanii.
- h) jest stolicą Austrii.
- i) jest stolicą Belgii.
- j) jest stolicą Węgier.
- k) jest stolicą Danii.
- l) jest stolicą Szwecji.
- l) jest stolicą Stanów Zjednoczonych Ameryki.
- m) jest stolicą Holandii.

5.

autostopem, Holandii; samochodem, Wielkiej Brytanii, Londynu; Francję, pociągami;
Paryżu, Włoch; Rzymu; autobusem; Ateny; statku, Egiptu; samolotem

7.

kot; samochód; piłka; telewizor; światło; odkurzacz; prysznic; mydło

W OBLICZU PRAWA

1.

a) przestępca; b) morderca; c) bandyta; d) złodziej; e) podpalacz; f) chuligan; g) gwałt-
ciel; h) włamywacz; i) wandal; j) zbrodniarz

2.

łupem padł; odjechały [...] bez zgody właściciela; wyciągnęli [...] portfel; chcieli
uzyskać; ograbili; obrabowali; zabrali

4.

I – b; II – c; III – c; IV – b; V – a; VI – a; VII – b; VIII – c

Wielka Encyklopedia Powszechna PWN – Encyklopedia Wiedzy o Kulturze i Cywilizacji

K

5.

a) naiwnic, bezmyślnie; b) nieletni, ktoś, kto nie ukończył osiemnastu lat; c) okraść; d) ukryć, schować; e) dom, mieszkanie; f) policjant; g) ktoś już karany sądowo za przestępstwo; h) pozbawiony dowodów popełnionego przestępstwa; i) włamanie z kradzieżą; j) kolega

6.

areszcie; sądu, proces, sędzia, dowodów, świadków, wyrok; prokurator, adwokat; obrońcy z urzędu; oskarżony, grzywny, więzieniu; karę śmierci

8.

a) nie powiedziała nikomu, że wychodzi; b) nie zadzwoniła po taksówkę; c) wracała samotnie w nocy, trochę pijana; d) była prowokacyjnie ubrana; e) zatrzymała obcy samochód; f) wsiadła do samochodu, w którym byli obcy młodzi mężczyźni; g) szła przez ciemny park, zwracając na siebie uwagę śpiewaniem; h) wsiadła do windy z obcym mężczyzną; i) pozwoliła obcemu mężczyźnie szukać kluczy w torebce; j) pokazała mu, gdzie mieszka

ANEKS

6.

Matka: .....

Córka: Tak, mamo! Co chciałaś?

Matka: .....

Córka: O Jezu, mamo! Przecież było całkiem wcześnie! Nie było nawet dwunastej!

Matka: .....

Córka: Ale wszyscy moi znajomi zostali jeszcze dłużej! Wysłałam chyba najwcześniej ze wszystkich!

Matka: .....

Córka: No, może powiedzieli! Ale wiesz, to były urodziny mojej przyjaciółki, a potem poszliśmy na dyskotekę...

Matka: .....

Córka: No tak, ale to była wyjątkowa sytuacja! Przecież nie mogę siedzieć w domu jak przedszkolak, bo się będą ze mnie śmiali.

Matka: .....

Córka: No dobrze, na drugi raz powiem ci wcześniej albo zadzwonię, dobrze?

Matka: .....

Córka: Dzięki, mamo! Przepraszam, że tak głupio wyszło!

Rozwiązanie testu „Czy jesteś nerwowy?”

Jeśli zdobyłeś:

15-19 punktów – twoje nerwy są w opłakanym stanie. Musisz spróbować bardziej zdystansować się od świata, bo będzie źle! Masz neurotyczny stosunek do otaczającej cię rzeczywistości. Rozmowa z mądrym lekarzem bardziej ci pomoże od środków uspokajających...

10-15 punktów – jesteś osobą zrównoważoną, można pozazdrościć ci umiejętności zachowywania zimnej krwi w różnych trudnych sytuacjach i odpowiedniego dystansu do otaczającej cię rzeczywistości. Masz zdrowe podejście do różnych codziennych spraw i na ogół „nie dajesz się zwariować”.

mniej niż 10 punktów – czy ty w ogóle znasz takie uczucie, jak „zdenerwowanie”? Twój stoicki spokój, który zachowujesz właściwie w każdej sytuacji, bez względu na okoliczności, jest nieco podejrzany... Czy nie jest w gruncie rzeczy tak, że nic cię nie obchodzi i dlatego żyjesz sobie wolny od stresów? Zastanów się nad tym.

Rozwiązanie testu „Czy jesteś przesądny?”

ponad 15 punktów – jesteś bardzo przesądny! Skąd w tobie tyle obaw i lęków? I o mu-
si bardzo utrudniać życie. Komplikujesz je sobie, zwracając niepotrzebnie uwagę na
zupełnie nieistotne drobiazgi, przez co naprawdę ważne sprawy umykają ci zbyt czę-
sto z pola widzenia. Spróbuj zwrócić większą uwagę na proporcje wydarzeń. Przestań
zaprzętać sobie głowę byle głupstwem, a od razu wszystko wyda ci się o wiele prost-
sze...

8-15 punktów – jest w tobie trochę lęku przed nieznanym. Mógłbyś podpisać się oby-
dwoma rękami pod maksymą: „wszędzie dobrze, ale w domu najlepiej”. Trudno było-
by nazwać cię naprawdę przesądnym, chociaż asekuracja nie jest ci obca. Gdy masz
ochotę na jakiś „wyskok”, na wyjazd w nieznanne miejsce, na pogłębienie nowej atrak-
cyjnej znajomości, najpierw starasz się zanalizować różne „za i przeciw”, zanim podej-
miesz decyzję. Jeśli nawet bywasz szalony, jest to zawsze szaleństwo kontrolowane...

mniej niż 8 punktów – przesady? Lęki? Sny, których ukryte znaczenie zakłóciłyby twój
spokój? O nie, to nie dla ciebie! Żyjesz pogodnie, w zgodzie z rzeczywistością, nie
sposób cię byle czym przestraszyć lub wytrącić z równowagi. W sprawy, które cię za-
fascynują, angażujesz się natychmiast, bez głębszego zastanowienia, będącego dla cie-
bie stratą czasu. Na pewno nie raz już się sparzyłeś, nie masz jednak ochoty „dmuchać
na zimne”, to nie leży w twojej naturze.

Rozwiązanie psychotestu.

Pierwsze zwierzę, które wybrałeś (wybrałaś), symbolizuje twoje pragnienia, to, jakim
chciałbyś (chciałabyś) być. Drugie zwierzę, które wybrałeś (wybrałaś), pokazuje, jak
widzą cię inni ludzie, trzecie natomiast symbolizuje twoją prawdziwą naturę.

Rozwiązanie testu „Czy jesteś uświadomiony ekologicznie?”

do 10 punktów – góry, jeziora, lasy, dzikie zwierzęta – chętnie się nimi cieszysz. Nie-
stety, twój pogląd na sprawy środowiska jest błędny. Uważasz, że tylko przemysł po-
winien robić coś w tym kierunku. Jednak każdy może i powinien coś zrobić. Zaczyna
się od drobiazgów. Pomocna może być okresowa rezygnacja z użytkowania samocho-
du. Czy przy korzystaniu ze środków czyszczących i kosmetyków myślisz o przyrodzie
i o szkodliwych składnikach, które mogą być w tych środkach zawarte? Zastanów się,
co mógłbyś jeszcze zrobić dla ochrony środowiska.

A

11-21 punktów – wiesz, czym jest dla ciebie przyroda, dlatego robisz wszystko, co w twojej mocy, aby uniknąć zanieczyszczenia i szkód. Chętnie korzystasz z roweru lub idziesz pieszo. Wielu innych obchodzi się – twoim zdaniem – zbyt beztrosko z energią, powietrzem i wodą. Ty chciałbyś uratować przestrzeń życiową dla siebie, swoich dzieci i dla wielu zagrożonych gatunków zwierząt. Twoja inicjatywa jest godna pochwały.

ponad 21 punktów – możesz być wzorem zaangażowania w sprawy ochrony środowiska. Przy tym zależy ci, aby również inni doceniali wzrost zagrożenia. Dlatego chętnie dzielisz się swoją wiedzą. Twoim zdaniem, wszyscy powinni być bardziej uświadomieni i aktywni ekologicznie. Jesteś wymarzonym typem obrońcy przyrody. Nie zaprzestań nigdy swoich starań.

SPIS TREŚCI

Wstęp	5
Ludzie	7
Ruch	19
Sklepy i usługi	33
Ubranie	41
Jedzenie	51
Mieszkanie	61
Czas	71
Praca	79
Rzeczy	87
Rodzina	99
Zmysły	109
Uczucia	119
Zdrowie	127
Magia i przesady	137
Ogłoszenia	149
Zwierzęta	159
Środowisko naturalne	171
Rady	179
Podróże	187
W obliczu prawa	195
Klucz	203
Aneks	227

Sprzedaż wysyłkową publikacji Wydawnictwa Uniwersytetu Wrocławskiego prowadzi

Dział Handlowy Wydawnictwa Uniwersytetu Wrocławskiego Sp. z o.o.

50-137 Wrocław, pl. Uniwersytecki 9/13

tel./fax (071) 3411498, tel. (071) 3411241, e-mail: marketing@wuwr.com.pl

<http://www.wuwr.com.pl>

Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego zaprasza do swoich księgarni:

- Księgarnia Uniwersytecka

pl. Uniwersytecki 9/13, 50-137 Wrocław, tel. (071) 3752923

- Księgarnia Naukowa im. Mikołaja Kopernika

ul. Kuźnicza 30/33, 50-138 Wrocław, tel. (071) 3432977

Księgarnia prowadzi również sprzedaż wysyłkową wszystkich książek znajdujących się w jej ofercie handlowej.

Mail orders for the publications of Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego should be directed to

Dział Handlowy Wydawnictwa Uniwersytetu Wrocławskiego Sp. z o.o.

50-137 Wrocław, pl. Uniwersytecki 9/13

tel./fax +48 (0) 71 3411498, tel. +48 (0) 71 3411241,

e-mail: marketing@wuwr.com.pl

<http://www.wuwr.com.pl>

Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego invites to the bookshops:

- Księgarnia Uniwersytecka

pl. Uniwersytecki 9/13, 50-137 Wrocław, tel. +48 (0) 71 3752923

- Księgarnia Naukowa im. Mikołaja Kopernika

ul. Kuźnicza 30/33, 50-138 Wrocław, tel. +48 (0) 71 3432977

All books sold in the bookshop can be ordered by mail.